

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСКИ СЪВЕТ

Препис

РЕШЕНИЕ № 1025
от 28 декември 2015 година

ЗА ОДОБРЯВАНЕ НА ПРОМЕНИ В АКТУАЛИЗИРАНАТА СРЕДНОСРОЧНА
БЮДЖЕТНА ПРОГНОЗА ЗА ПЕРИОДА 2016-2018 Г., ОДОБРЕНА С
РЕШЕНИЕ № 847 НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ОТ 2015 Г.

На основание чл. 79, ал. 7 от Закона за публичните
финанси

МИНИСТЕРСКИЯТ СЪВЕТ
РЕШИ:

Одобрява промени в актуализираната средносрочна
бюджетна прогноза за периода 2016-2018 г., одобрена с Решение
№ 847 на Министерския съвет от 2015 г., съгласно приложението.

МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ: /п/ Бойко Борисов

ЗА ГЛАВЕН СЕКРЕТАР НА
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ: /п/ Веселин Даков

Приложение

**АКТУАЛИЗИРАНА
СРЕДНОСРОЧНА БЮДЖЕТНА
ПРОГНОЗА
ЗА ПЕРИОДА 2016-2018 г.**

СЪДЪРЖАНИЕ

ВЪВЕДЕНИЕ	- 8 -
ЧАСТ 1. ИКОНОМИЧЕСКИ ПЕРСПЕКТИВИ ЗА ПЕРИОДА 2015-2018 г.	- 12 -
1.1. Преглед на развитието на световната и европейската икономика.....	- 12 -
1.2. Преглед на развитието на националната икономика	- 13 -
1.3. Основни допускания, на които се основава прогнозата и макроикономическата рамка за периода 2015-2018 г.	- 17 -
1.4. Макроикономическа прогноза за периода 2015-2018 г.	- 18 -
1.5. Съпоставка на макроикономическата прогноза с тази на ЕК	- 24 -
ЧАСТ 2. ФИСКАЛНА ПОЛИТИКА И ОСНОВНИ ПАРАМЕТРИ ЗА ПЕРИОДА 2016-2018 г. ...	- 26 -
2.1. Средносрочни цели на фискалната политика	- 26 -
2.2. Мерки за намаление на бюджетния дефицит по КФП.....	- 29 -
2.3. Основни фискални параметри за периода 2016-2018 г.	- 30 -
ЧАСТ 3. ПРИОРИТЕТИ НА ПОЛИТИКИТЕ И ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ ЗА ПЕРИОДА 2016-2018 г.	- 32 -
3.1. Политики в приходите за периода 2016-2018 г.....	- 32 -
3.1.1. Данъчна политика	- 34 -
3.1.2. Осигурителна политика.....	- 43 -
3.1.3. Други приходи.....	- 44 -
3.2. Разходни политики за периода 2016-2018 г.	- 46 -
3.2.1. Политика по доходите	- 48 -
3.2.2. Пенсионна политика.....	- 49 -
3.2.3. Социална политика	- 51 -
3.2.4. Здравна политика	- 55 -
3.2.5. Политика в образованието и науката	- 58 -

3.2.6. Други секторни политики	- 59 -
3.2.7. Финансово подпомагане на реалния сектор	- 70 -
ЧАСТ 4. БЮДЖЕТ 2016 – Основни параметри.....	- 74 -
4.1. Приходи за 2016 г.	- 74 -
4.1.1. Данъчно-осигурителни приходи	- 74 -
4.1.2. Други приходи.....	- 76 -
4.2. Разходи по функции за 2016 г.	- 78 -
4.3. Мерки за намаление на бюджетния дефицит по КФП за 2016 г.	- 91 -
4.4. Операции в частта на финансирането за 2016 г.	- 94 -
4.4.1. Усвоявания по държавните инвестиционни заеми по ПРБ, които са включени в ЗДБРБ за 2016 г.	- 94 -
4.4.2. Финансиране по чл. 9, ал. 1 от Закона за експортното застраховане за 2016 г.....	- 94 -
4.4.3. Постъпления от приватизация за 2016 г.	- 95 -
4.4.4. Фискален резерв за 2016 г.	- 95 -
ЧАСТ 5. ФИСКАЛНА ДЕЦЕНТРАЛИЗАЦИЯ И БЮДЖЕТНИ ВЗАИМООТНОШЕНИЯ С ОБЩИНИТЕ ЗА ПЕРИОДА 2016-2018 г.....	- 96 -
ЧАСТ 6. УПРАВЛЕНИЕ НА СРЕДСТВАТА ОТ ЕВРОПЕЙСКИТЕ ФОНДОВЕ И ПРОГРАМИ ЗА ПЕРИОДА 2016-2018 г.	- 98 -
6.1. Средства от фондовете и програмите на ЕС за периода 2016-2018 г.	- 98 -
6.1.1. Национален фонд.....	- 98 -
6.1.2. ДФ „Земеделие“	- 102 -
6.2. Други сметки за средства от ЕС и средства по други международни програми и договори, за които се прилага режимът на сметките за средства от ЕС за периода 2015-2018 г.	- 106 -
6.3. Вноска в общия бюджет на ЕС за периода 2016-2018 г.	- 107 -
6.4. Оценка на макроикономическите ефекти от усвояването на средствата от европейските фондове и програми на ЕС за периода 2016-2018 г.	- 108 -
ЧАСТ 7. ПОЛИТИКА ПО ДЪЛГА И ФИНАНСИРАНЕТО.....	- 110 -
7.1. Държавен дълг. Обслужване и финансиране	- 110 -

7.2. Държавногарантиран дълг	- 112 -
7.3. Държавен дълг чрез финансов лизинг и други форми на държавен дълг	- 113 -
ЧАСТ 8. ПЕРСПЕКТИВИ ЗА РАЗВИТИЕТО НА ПУБЛИЧНИТЕ ФИНАНСИ.....	- 114 -
8.1. Устойчивост на публичните финанси.....	- 114 -
8.2. Фискални рискове.....	- 116 -
8.3. Процедури и качество на публичните финанси.....	- 117 -
ПРИЛОЖЕНИЯ	- 121 -
Приложение № 1: Преглед на изпълнението на КФП за 2014 г., изпълнение към 30.09.2015 г. и промяна в бюджетната рамка за 2015 г.	- 121 -
Приложение № 2: Основни допускания по актуализираната средносрочна бюджетна прогноза за периода 2016-2018 г.	- 147 -
Приложение № 3: Консолидирана фискална програма за периода 2014-2018 г.	- 154 -
Приложение № 4: Тавани на разходите по отделни първостепенни разпоредители с бюджет за периода 2016-2018 година на бюджетните организации.....	- 158 -
Приложение № 5: Препоръчителни тавани на разходите по бюджетите на Народното събрание и на съдебната власт за периода 2016-2018 г.....	- 160 -
Приложение № 6: Размери на бюджетните взаимоотношения (трансферите) на държавния бюджет с бюджетите на БНТ, БНР, БТА, БАН, държавните висши училища и държавните висши военни училища за периода 2016-2018 г.....	- 161 -
Приложение № 7: Тавани на разходите и/или на трансферите (нето) по сметките за средствата от Европейския съюз за периода 2016-2018 г.	- 162 -
Приложение № 8: Тавани на разходите и трансферите (нето) по държавни предприятия, включени в КФП за периода 2016-2018 г.	- 163 -
Приложение № 9: Размери на бюджетните взаимоотношения между централния бюджет и бюджетите на общините за периода 2016-2018 г.	- 164 -

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

АД	Акционерно дружество
БАН	Българска академия на науките
БВП	Брутен вътрешен продукт
БДЖ	Български държавни железници
БНБ	Българска народна банка
БНД	Брутен национален доход
БНР	Българско национално радио
БНТ	Българска национална телевизия
БТА	Българска телеграфна агенция
ДАНС	Държавна агенция „Национална сигурност”
ДВ	Държавен вестник
ДДС	Данък върху добавената стойност
ДДФЛ	Данък върху доходите на физически лица
ДИЗ	Държавни инвестиционни заеми
ДОО	Държавно обществено осигуряване
ДОПК	Данъчно-осигурителен процесуален кодекс
ДП	Държавно предприятие
ДФ	Държавен фонд
ДЦК	Държавни ценни книжа
ЕАД	Еднолично акционерно дружество
Евратом	Европейска общност за атомна енергия
Евростат	Статистическа служба на Европейските общности
ЕЗФРСР	Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони
ЕИБ	Европейска инвестиционна банка
ЕК	Европейска комисия
ЕООД	Еднолично дружество с ограничена отговорност
ЕО	Европейска общност
ЕС	Европейски съюз
ЕСС	Европейска система от сметки
ЕФР	Европейски фонд за рибарство
ЗАДС	Закон за акцизите и данъчните складове
ЗДБРБ	Закон за държавния бюджет на Република България
ЗДДС	Закон за данък върху добавената стойност

ЗДДФЛ	Закон за данъците върху доходите на физическите лица
ЗЕЗ	Закон за експортното застраховане
ЗИД	Закон за изменение и допълнение
ЗЗО	Закон за здравното осигуряване
ЗКПО	Закон за корпоративното подоходно облагане
ЗМДТ	Закон за местните данъци и такси
ЗПФ	Закон за публичните финанси
ЗСПД	Закон за семейни помощи за деца
ИКТ	Информационни и комуникационни технологии
КСО	Кодекс за социално осигуряване
КФП	Консолидирана фискална програма
МБВР	Международна банка за възстановяване и развитие
МВР	Министерство на вътрешните работи
МЗ	Министерство на здравеопазването
МРЗ	Минимална работна заплата
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МРРБ	Министерство на регионалното развитие и благоустройството
МС	Министерски съвет
МФ	Министерство на финансите
НАП	Национална агенция за приходите
НАТО	Организация на Северноатлантическия договор
НЗОК	Национална здравноосигурителна каса
НПИ	Национален план за инвестиции
НКЖИ	Национална компания „Железопътна инфраструктура”
НОИ	Национален осигурителен институт
НПР	Национална програма за реформи
НРД	Национален рамков договор
ОП	Оперативна програма
ОСП	Обща селскостопанска политика
ОФП	Обща факторна производителност
РМС	Решение на Министерския съвет
ПМС	Постановление на Министерския съвет
пр.п.	Процентен пункт
ПРБ	Първостепенен разпоредител с бюджет
ПРСР	Програма за развитие на селските райони

ПУДООС	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
ПЧИ	Преки чуждестранни инвестиции
САЩ	Съединени американски щати
СБП	Средносрочна бюджетна прогноза
СБЦ	Средносрочна бюджетна цел
СНС	Система на националните сметки
СКФ	Структурни и Кохезионен фондове
Съвета	Съвета на ЕС
УПФ	Учителски пенсионен фонд
ФГВРС	Фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите”
ХИПЦ	Хармонизиран индекс на потребителските цени
щ.д.	Щатски долар

ВЪВЕДЕНИЕ

Актуализираната средносрочна бюджетна прогноза за периода 2016-2018 г. е изготвена на основание чл. 79, ал. 1, т. 2 от Закона за публичните финанси (ЗПФ), като мотиви към законопроекта за държавния бюджет на Република България за 2016 г. и е одобрена с Решение № 847 на Министерския съвет от 30 октомври 2015 г. В нея са представени средносрочните икономически перспективи и приоритети на правителството, както и основните параметри на бюджетната рамка за 2016 година.

Промените в актуализираната средносрочна бюджетна прогноза за периода 2016-2018 г. са изготвени на основание чл. 79, ал. 7 от ЗПФ и имат за цел осигуряване на съответствието ѝ с параметрите на приетите от Народното събрание бюджетни закони за 2016 г. и данъчни закони.

Основен приоритет на провежданата фискална политика в средносрочен план остава стремежът за запазване на стабилността на публичните финанси. В този контекст определянето на параметрите на бюджетната рамка изисква продължаващи усилия за фискална консолидация, като стъпките за нейното постигане за периода 2016-2018 г. отразяват развитието на политиките от последната средносрочна бюджетна прогноза, като са отчетени и актуалните данни за ревизираната оценка на програмата за 2015 г. и за макроикономическото развитие през следващите години.

В макроикономически план прогнозите и очакванията за развитието на българската икономика в средносрочен план са ревизирани в положителна посока и отразяват по-добро от планираното представяне през 2015 г. и благоприятните тенденции в периода до 2018 г. Очакванията за реалния растеж на БВП са през 2016 г. да достигне 2,1 % и да се запази на относително стабилни нива през 2017 и 2018 г., съответно 2,5 % и 2,7 %.

Планирано е процесът на фискална консолидация да продължи, като в актуализираната бюджетна прогноза за периода 2016-2018 г. ревизираната цел за дефицита по КФП за 2016 г. е в размер на 2,0 % от БВП при 2,5 % от БВП за 2016 г., заложена в средносрочната бюджетна прогноза от пролетта на 2015 година. В средносрочен план се запазва политиката за постепенна консолидация, изразяваща се в годишна стъпка за подобряване на бюджетната позиция от около 0,5 % от БВП. Планираният дефицит за 2017 и 2018 г. е съответно на нива от 1,4 % от БВП и 1,0 % от БВП.

Данъчно-осигурителната политика ще бъде ориентирана към подкрепа на икономическия растеж, подобряване на бизнес средата, както и ограничаване на данъчните измами и повишаване на фискалната устойчивост в дългосрочен план.

За периода 2016-2018 г. не се очакват значителни промени в основните данъци и ставки, с изключение на някои конкретни законодателни промени при акцизите, произтичащи от необходимостта от достигане на минималните нива на акцизните ставки в Общността в съответствие с договорения преходен период (облагането при

цигарите и горивата, използвани за отопление), които ще окажат положителен ефект върху приходите.

В областта на данъчната политика се запазва целта към поддържане на ниските данъчни ставки за корпоративни данъци и тези на данъците върху доходите на физическите лица, като важен стимул за инвестиции, икономически растеж и заетост.

Осигурителната политика предвижда да се запазят размерите и съотношенията на осигурителните вноски за фондовете на държавното обществено осигуряване за 2016 г., като за 2017 и 2018 г. се повишава размерът на осигурителната вноска за фонд „Пенсии” на ДОО с по един процентен пункт.

Прогнозните приходи за периода 2016-2018 г. са базирани на основни макроикономически показатели (ръст на БВП, крайно потребление, внос, инвестиции и др.), а също така и на предприетите мерки от страна на приходните агенции за подобряване на събираемостта.

Приходите по КФП за периода 2016-2018 г. запазват относително устойчиво ниво с тенденция за лек спад, като нивото им се очаква да бъде в диапазона 37,4-37,1 % от БВП.

Общите разходи по КФП в средносрочен план показват тенденция на намаление от 39,4 % от БВП през 2016 г. до 38,2 % от БВП през 2018 г. и имат основен консолидационен принос за постигане на целите за дефицита.

Независимо от фискалните предизвикателства, целта за повишаване ефективността на публичните разходи кореспондира пряко с основния разходен приоритет – инвестиции в човешкия капитал, основно чрез финансиране на целенасочени мерки в областта на средното образование, както и инвестиции в инфраструктура.

В актуализираната средносрочна бюджетна прогноза по отношение на минималната работна заплата (МРЗ) е предвидено: увеличаване на нейния размер от 1 януари 2016 г. на 420 лв., от 1 януари 2017 г. на 460 лв. и запазването му за 2018 г. на нивото от 2017 г. Това повишаване цели постигането на номинален ръст на възнаграденията на най-нискодоходните групи на пазара на труда и ще способства за постигането на социална кохезия и създаването на равни възможности за пълноценен социален и продуктивен живот за всички социални групи от населението.

В системата на средното образование е предвидено увеличение на стандартите за финансиране на дейностите по образованието, с което се създава възможност за увеличение на заплатите на педагогическия и непедагогическия персонал в системата, а в системата на труда и социалната политика е предвидено увеличение на средствата за персонал за 2016 г. с оглед запазване на административния капацитет и нормалното функциониране на административни структури към министъра на труда и социалната политика, предоставящи услуги в областта на социалното подпомагане, заетостта и трудовите отношения.

Политиката в областта на здравеопазването ще продължи да бъде насочена към ефективно функциониране на системата, усъвършенстване на нормативната уредба по отношение на здравното осигуряване, болничната помощ, лекарствената политика и електронното здравеопазване. Основният акцент на политиката в областта на здравеопазването през 2016 г. ще бъде подобряването на функционирането на системата на база приетите промени в Закона за здравното осигуряване и в Закона за лечебните заведения.

Предвижда се поетапно повишаване на частта от минималния осигурителен доход, върху който се определят здравноосигурителните вноски за лицата, които се осигуряват за сметка на държавния бюджет, върху 55 на сто от минималния осигурителен доход за самоосигуряващите се лица от 1 януари 2016 г., като всяка следваща година се увеличава с 5 на сто до достигане на минималния осигурителен доход за самоосигуряващите се лица, което е съобразено при разработването на прогнозата за периода 2016-2018 г.

Пенсионната политика предвижда от 2017 г. вместо осъвременяване на пенсиите, от 1 юли да се извършва преизчисляване на всички пенсии за трудова дейност с по-голяма тежест на една година осигурителен стаж, като увеличението ще бъде с процент равен или по-голям от процента, определен по чл. 100 на КСО. Със същите проценти се предвижда да се увеличават и размерите на социалната пенсия за старост и минималната пенсия за осигурителен стаж и възраст.

За периода 2016-2018 г. процентите на увеличение на размерите на пенсиите от 1 юли всяка година са съответно:

- 2016 г. – 2,5 % от осъвременяването по чл. 100 от КСО;
- 2017 г. – 2,7 % при увеличение на тежестта на всяка година осигурителен стаж от 1,1 на 1,130;
- 2018 г. – 2,8 % при увеличение на тежестта на всяка година осигурителен стаж от 1,130 на 1,161.

В областта на политиката за подпомагане на семействата с деца приоритет е подобряване на ефективността и целенасочеността на семейното подпомагане в отглеждането на децата в семейна среда. С Бюджет 2016 са предвидени средства във връзка с приетите изменения и допълнения на Закона за семейните помощи за деца, с които се предвижда насърчаване на отговорното родителство, въвеждане на еднократна помощ при осиновяване, определяне на по-висок размер на еднократната помощ при раждане на трето дете и определяне на общ размер на месечната помощ за отглеждане на дете в зависимост от броя на децата, за които се получава.

Регионалното развитие и благоустройството, както и развитието на транспортната инфраструктура на страната са сред ключовите приоритети на правителството и през периода 2016-2018 г. Реализирането на тези политики

предполага водещо място на инвестициите в инфраструктура, като финансирането ще се осъществява както с национални средства, така и с подкрепата на оперативните програми и изпълнение на мерки, насочени към икономическо, социално и териториално сближаване.

Спазено е изискването средствата за отбрана за 2016 г. да не са по-ниски от размера на одобрения минимум за сектора на отбраната в съответствие с решението на Консултативния съвет за национална сигурност при Президента от 27 април 2015 г.

И през следващите години за икономическото и социално развитие на страната от ключово значение ще бъде ефективното усвояване на европейските фондове, чрез които да се ускори процесът на реална конвергенция на българската икономика към средните нива на ЕС, както и да се постигне устойчив икономически растеж, по-висока заетост, социално включване и териториално сближаване и изграждане на конкурентоспособна и иновативна икономика.

Въз основа на допусканията и прогнозното нетно дългово финансиране за периода 2016-2018 г. съотношението държавен дълг към прогнозния БВП се очаква да възлезе на около 28,9 % към края на периода. Основна предпоставка за нарастване на държавния дълг е потребността от осигуряване на средства за рефинансиране на дълга в обращение, финансиране на бюджетните дефицити и поддържане нивото на фискалния резерв като антицикличен механизъм за посрещане на текущи ликвидни дисбаланси.

Целите на политиката в областта на качеството на публичните финанси са насочени към повишаване на ефективността при управление на публичните финанси чрез реализиране на бюджетния процес съобразно ЗПФ, придържане към фискалните правила и ограничения и постоянното наблюдение на въздействието на бюджетното законодателство и неговото усъвършенстване, както и прилагане на добрите бюджетни практики.

С актуализираната прогноза за периода 2016-2018 г. е ревизирана оценката на програмата за 2015 г., като необходимостта от промени в рамката по държавния бюджет и по КФП за 2015 г. произтича основно от нарасналите очаквания за усвояване на средствата по програмите на Европейския съюз за програмния период 2007-2013 г. и от прогнозираното значително преизпълнение на приходите по държавния бюджет. Най-значителен допълнителен натиск върху разходите оказва по-високото усвояване на средствата от ЕС в резултат на приключването на програмния период 2007-2013 г., както и други допълнителни разходи по самостоятелните бюджети, включени в КФП, в т.ч. и за сметка на наличности. Отчетени са и предизвикателствата, свързани с невъзможността от рязко свиване на разходите за персонал в някои сектори, в т.ч. и възникналите в резултат на оптимизацията на персонала непредвидени разходи за обезщетения и редуциране на неефективни разходи в секторите, предоставящи публични услуги. В резултат на това се очаква дефицитът по КФП на касова основа за 2015 г. да достигне до 3,3 % от БВП, но дефицитът на начислена основа ще бъде под 3

% от БВП, с което не се нарушават Маастрихтските критерии по отношение на нивото на бюджетния дефицит.

ЧАСТ 1. ИКОНОМИЧЕСКИ ПЕРСПЕКТИВИ ЗА ПЕРИОДА 2015-2018 г.

1.1. Преглед на развитието на световната и европейската икономика

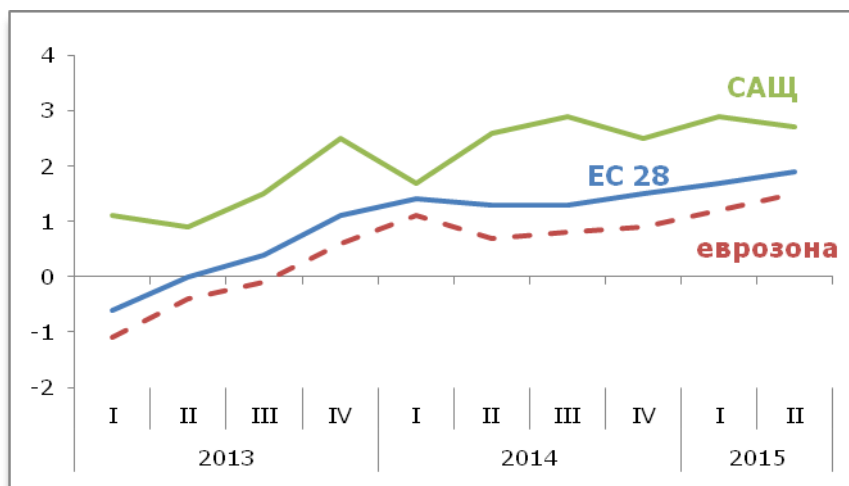
През първата половина на 2015 г. икономическата активност в развитите страни беше подкрепена от ниските цени на петрола, по-бавните темпове на фискална консолидация и по-благоприятните условия на пазара на труда. В същото време, перспективите пред развиващите се икономики се влошиха в резултат на по-ниските цени на суровините, неблагоприятните условия за външно финансиране и повишена несигурност на бизнес средата. Спадът в цените на суровините се отрази в по-ниски темпове на инфлация в глобален мащаб.

Европейската икономика нарасна с 1,7 % и 1,9 % на годишна база през първо и второ тримесечие на 2015 г., като принос към растежа имаха потреблението и износьт. Ръстът на БВП в еврозоната беше съответно 1,2 % и 1,5 %¹.

През първото полугодие на 2015 г. фактори с еднократни ефекти, като тежката зима и съкращаването на капиталовите разходи в петролния сектор, оказаха негативно влияние върху растежа на американската икономика. Според втората оценка на американското бюро за икономически анализи БВП на САЩ отчита растеж от 2,9 % и 2,7 % на годишна база през първо и второ тримесечие на 2015 г. Принос за растежа през второто тримесечие имаха както вътрешното търсене, така и износьт.

Графика: Реален БВП (% промяна спрямо съответно тримесечие на предходната година)

¹ Данните за растежа на БВП на ЕС и еврозоната са сезонно изгладени, с източник Евростат.

Източник: Евростат, Американско бюро за икономически анализи

1.2. Преглед на развитието на националната икономика

Брутен вътрешен продукт

За първото полугодие на 2015 г. брутният вътрешен продукт² на страната отбеляза реален растеж от 2,2 %, при 1,5 % за първата половина на 2014 г. За нарастването на БВП допринесе основно възстановяването на износа.

Крайното потребление се понижи с 2,8 % за първата половина на 2015 г. Бе регистрирано намаление при разходите на домакинствата от 1,8 % и при правителствените разходи от 2,7 %.

Инвестициите в икономиката се повишиха с 12,8 % за периода януари-юни, като с принос за това увеличение бе изменението на запасите. Инвестициите в основен капитал се понижиха с 3 % през първата половина на 2015 г. Спадът през първо тримесечие бе резултат от намаление на капиталовите разходи на правителството, но през второ тримесечие при тях бе отчетено нарастване.

За първата половина на 2015 г. износьт на стоки и услуги отчете растеж от 12,1 %, при спад от 0,1 % за 2014 г. Износьт нараства както към ЕС, така и към трети страни. Повишаването на износа доведе и до растеж на вноса на стоки и услуги от 8,4 % за полугодieto на 2015 г.

Брутната добавена стойност в страната нарасна средно с 0,9 % за първото полугодие на 2015 г., при 2 % за същия период на 2014 г. От страна на предлагането с

² Данните за БВП и компонентите му са при постоянни цени, база 2010, сезонно неизгладени данни. Представените растежи са спрямо същия период на предходната година.

положителен принос към растежа бяха както индустрията, така и услугите, съответно с ръст от 2,5 % и 0,5 % за първата половина на 2015 г.

Пазар на труда

Под влияние на ускорената икономическа активност през първото полугодие на 2015 г. търсенето на труд се съживи и подкрепи увеличението на заетостта в страната. Броят на заетите за шестте месеца на годината нарасна с 0,5 %³ спрямо същия период на 2014 г., като растежът беше обусловен преди всичко от сектора на индустрията. Положителното развитие беше подкрепено от нарастването на заетостта в промишлеността (с 1,8 %), повлияно от повишението на индустриалното производство и силното представяне на износа. Строителството също отбеляза увеличение на заетите, в резултат от нарасналата икономическа активност в гражданското строителство. Броят на заетите в услугите отбеляза минимално повишение от 0,1 % за полугодieto на 2015 г. на годишна база, като с най-висок растеж се характеризираха някои високотехнологични дейности, като създаване и разпространение на информация и творчески продукти и далекосъобщения. Същевременно намалението в професионални дейности и научни изследвания, административни и спомагателни дейности и държавно управление, образование и здравеопазване ограничи общия растеж на заетостта. Спад на заетите отбеляза и селското стопанство, където растежът на новосъздадената добавена стойност премина на отрицателна територия през шестте месеца на годината.

Равнището на безработица продължи тенденцията на понижение, като през второто тримесечие на 2015 г. спадна под 10 % (9,9 %) за първи път през последните пет години. Положителното развитие беше подкрепено основно от растежа на заетостта, но около 1/3 от намалението в броя на безработните беше свързано с продължаващия спад на работната сила. Освен негативните демографски фактори, замразяването на възрастта за пенсиониране през последните две години също допринесе за свиването на икономически активното население. Според данните на НОИ през полугодieto на 2015 г. броят на новопенсионираните се лица се повиши с 15,6 % на годишна база, а през 2014 г. нарастването им надхвърли 22 %, докато през 2013 г. се наблюдаваше намаление, което беше в съответствие с повишаването на пенсионната възраст през 2015 година.

В условията на нарастване на заетостта в страната, производителността на труда в българската икономика отчете реален растеж от 1,8 % през първото полугодие на 2015 г. и се ускори спрямо същия период на предходната година (1,2 %), като най-съществен положителен принос имаше преработващата промишленост. Номиналният растеж на компенсациите на един нает възлезе на 1,6 % и остана по-нисък от този на

³ Според данните по ЕСС 2010.

производителността, което доведе до намаление на разходите за труд на единица продукция с 0,1 % в номинално и 2,9 % в реално изражение на годишна база.

През първите шест месеца на 2015 г. дейностите, в които беше отчетено най-високо търсене на труд се характеризираха и с възходяща динамика на доходите, в т.ч. преработващата промишленост, създаване и разпространение на информация, професионални и административни дейности. Основен принос имаше частният сектор на икономиката, където номиналният темп на изменение на средната работна заплата достигна 9,3 %, а в обществената беше отчетено забавяне в стойността на показателя до 4,0 %. ⁴ Последното беше отчасти свързано с планираното оптимизиране на разходите за труд в публичната администрация, което обуслови ограничаването на растежа на заплатите и намалението на наетите лица в сектора. През разглеждания период средната работна заплата общо за икономиката се е повишила номинално със 7,8 % на годишна база, а в реално изражение растежът на показателя, дефлиран с ХИПЦ, възлезе на 9,0 %.

Инфлация

През първата половина на 2015 г. се наблюдаваше тенденция на намаление на отрицателната инфлация по месеци на годишна база. Спадът на потребителските цени, измерен с ХИПЦ, се забави до -0,6 % през юни на годишна база, като в края на 2014 г. той бе -2 %. Съществено отражение за този процес имаше започналото още в края на предходната година поевтиняване на еврото спрямо щатската валута, което средно за периода януари-юни бе 23 % на годишна база. По компоненти на ХИПЦ значително влияние имаше свиването на отрицателния принос на енергийните стоки и най-вече поевтиняването на автомобилните горива. Цените на хранителните стоки, които започнаха да отчитат положителни стойности на изменение на годишна база още в края на първото тримесечие на 2015 г., също допринесоха за наблюдавания процес.

В подкрепа на забавянето на процеса на дефлация бе и динамиката на цените на производител за вътрешния пазар. Тяхното отрицателно изменение се сви до -0,3 % през юни спрямо съответния месец на предходната година, като спад на годишна база продължиха да отчитат единствено енергийните продукти.

През третото тримесечие на 2015 г. отрицателните стойности на инфлация се ускориха до 0,9 % за септември на годишна база. Основна причина за новото ускорение на дефлационните процеси бяха международните цени на петрола (тип Брент), които в доларово изражение спаднаха от 62,3 през юни на 47,2 през септември⁵. Цените на енергийните стоки като част от ХИПЦ отчетоха спад от 8,4 % за септември спрямо същия период на предходната година, като към юни спадът беше 2,1 %.

⁴ По данни от краткосрочната статистика на заетостта и разходите за труд.

⁵ По данни на Световна банка.

Платежен баланс

Излишъкът по текущата сметка нарасна с над 50 % на годишна база за периода януари-август 2015 г. и достигна 1 172,9 млн. евро или 2,7 % от БВП. Основен принос за динамиката имаше подобрението в търговското салдо. Растежът на износа на стоки достигна 9,1 % на годишна база, при повишение на вноса от 3,7 %. Подобрението при износа бе по линия на търговията с благородни и цветни метали, електрически машини, лекарствени продукти, метални руди и електрическа енергия със страните от ЕС и зърнени растения, електрическа енергия, торове, електрически машини и превозни средства със страните извън ЕС. Доста по-ниският номинален темп на повишение на вноса на стоки в сравнение с износа се дължи на вноса от трети страни, при който е отчетено понижение спрямо равнището от съответния период на 2014 г., докато вносът от ЕС расте със 7 % през януари-август 2015 г. Причина за това развитие е, от една страна, поскъпването на щатския долар спрямо еврото, което оскъпява вноса от трети страни, при допускане, че търговията с тях се осъществява предимно в щатски долари. Същевременно за други групи стоки като суровия нефт, който е основен вносен продукт, значителното понижение на международните цени доведе до спад на номиналния внос, при увеличение на внесеното количество от суровината.

По финансовата сметка бе отчетен прилив на капитали в размер на 0,8 % от БВП. Пласирането на международните капиталови пазари на първи транш от държавни еврооблигации през месец март се отрази в покачване на пасивите по портфейлни инвестиции в страната с 1,86 млрд. евро. Част от средствата бяха използвани за изплащането през същия месец на държавен мостов заем (отразено в намаляване на пасивите по други инвестиции). Бяха наблюдавани и значителни потоци по статията валута и депозити, които отразяваха транзакции между местни банки и чуждестранни финансови институции. Така за осемте месеца бе отчетен приток на средства по портфейлни инвестиции (1,6 млн. евро) и изходящи потоци по други инвестиции (2,1 млн. евро). Преките чуждестранни инвестиции в страната в периода януари-август възлязоха на 956,4 млн. евро (2,2 % от БВП).

Паричен сектор

Международните валутни резерви на БНБ продължиха да осигуряват стабилността на паричния съвет в страната чрез повече от адекватно покритие на паричната база, което в края на септември 2015 г. бе на равнище от 163,7 %. Резервите имаха положителен годишен темп на растеж от началото на годината. Към края на юли нивото на резервите бе достатъчно, за да покрие 8,1 месеца внос на стоки и услуги или 245,1 % от краткосрочния външен дълг.

От началото на годината банковата система продължи да акумулира допълнителна ликвидност, запазвайки стабилни буфери и нарастващ собствен капитал, движен от ръста в печалбата. Към края на август коефициентът на ликвидните активи на банковата система спрямо изискванията на БНБ се увеличи до 33,89 %, значителен принос за което имаше увеличението на паричните средства, които банките поддържат в БНБ.

Депозитната база запази тенденцията си на разширяване. Въпреки техническия ефект от изключването на Корпоративна търговска банка (КТБ) от паричната статистика годишният ръст на депозитите в банковата система беше на положителна територия още от началото на годината с изключение на м. април и м. май. Към края на август той бе 1,1 %, като слабо се забави спрямо юли, когато депозитите в банковата система нараснаха с 2 % на годишна база.

Годишният темп на изменение на кредита за частния сектор остана под влиянието на базовия ефект от изключването на баланса на КТБ от паричната статистика през ноември 2014 г. и в края на август бе отрицателен в размер на 9,9 % при спад от 8,2 % в края на предходната година. На месечна база частният кредит отбеляза повишения през март и юни, а през останалите месеци се понижи, като нивото му в номинално изражение в края на август остана под това от края на декември 2014 г. Динамиката му се определяше основно от спада на годишна база при корпоративните кредити, които се задълбочи до 14,5 % в края на август спрямо 11,6 % в края на 2014 г.

Продължаващата от началото на 2015 г. свръхликвидност в банковата система, заедно със значително по-ниската цена на финансиране на паричните пазари и все още слабото търсене на кредити от страна на корпоративния сектор бяха сред основните фактори, влияещи върху динамиката на лихвените проценти, чиято дългосрочна тенденция на намаляване се запази.

1.3. Основни допускания, на които се основава прогнозата и макроикономическата рамка за периода 2015-2018 г.

През 2015 г. се очаква растежът на световната икономика слабо да се забави в резултат на рисковете пред икономиките на развиващите се страни, произлизащи от

тяхната структура и от натрупаните макроикономически дисбаланси. В средносрочен хоризонт ръстът на световната икономика ще започне постепенно да се ускорява.

Таблица: Основни допускания за развитието на световната и европейската икономика

Международна среда	ОТЧЕТНИ ДАННИ		ПРОГНОЗА			
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Световна икономика (реален растеж, %)	3,4	3,4	3,2	3,8	3,9	3,9
Европейска икономика - ЕС 28 (%)	0,1	1,3	1,9	2,0	1,9	1,9
Валутен курс щ.д./евро	1,33	1,33	1,12	1,13	1,13	1,13
Цена на петрол "Брент" (щ.д./барел)	108,9	98,9	53,1	51,8	57,0	61,5
Цена на неенергийни суровини (в щ.д., %)	-7,1	-4,6	-13,1	-5,2	0,3	0,0

Прогнозата за курса BGN/USD се основава на фиксирания курс на лева към единната европейска валута и на техническо допускане за разменния курс на еврото към щатския долар, основаващо се на исторически среден валутен курс EUR/USD за период, близък до момента на изготвяне на прогнозата.

Ценовите индекси на всички основни групи суровини се очаква да отчетат спадове през 2015 и 2016 г., поради голямото предлагане и свитото търсене в световен мащаб. Очакванията за цените на неенергийните суровини са понижени. Металите се очаква да поевтинят, главно заради повишенията в производствения капацитет и забавящото се потребление от страна на Китай. Цените на всички основни селскостопански суровини също ще спаднат, поради голямо предлагане и нарастващи запаси.

1.4. Макроикономическа прогноза за периода 2015-2018 г.

Таблица: Основни макроикономически показатели

ОСНОВНИ МАКРОИКОНОМИЧЕСКИ	ОТЧЕТНИ ДАННИ	ПРОГНОЗА
---------------------------	---------------	----------

ПОКАЗАТЕЛИ	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Брутен вътрешен продукт						
БВП (млн. лв.)	81 971	83 612	85 967	88 282	91 342	95 055
БВП (реален растеж, %)	1,3	1,5	2,0	2,1	2,5	2,7
Потребление	-0,7	2,2	0,5	1,3	2,2	2,9
Брутообразуване на основен капитал	0,3	3,4	1,3	0,7	1,9	2,8
Износ на стоки и услуги	9,2	-0,1	8,1	4,6	4,8	5,0
Внос на стоки и услуги	4,9	1,5	6,2	3,3	4,4	5,3
Пазар на труда и цени						
Заетост (СНС) (%)	-0,4	0,4	0,3	0,4	0,6	0,6
Коефициент на безработица (НРС) (%)	12,9	11,4	9,9	9,1	8,5	8,0
Компенсации на един нает (%)	8,8	5,6	3,0	3,6	4,3	4,9
Дефлатор на БВП (%)	-0,7	0,4	0,8	0,6	0,9	1,3
Средногодишна инфлация (ХИПЦ) (%)	0,4	-1,6	-0,9	0,5	1,0	1,9
Платежен баланс						
Текуща сметка (% от БВП)	1,8	1,2	2,1	1,8	1,6	1,3
Търговски баланс (% от БВП)	-6,9	-6,4	-4,6	-3,9	-3,7	-3,8
Преки чуждестранни инвестиции (% от БВП)	3,6	3,5	3,1	3,2	3,3	3,3
Паричен сектор						
МЗ (%)	8,9	1,1	5,2	4,9	5,9	6,8
Кредити за фирми (%)	0,5	-10,8	-0,3	1,1	2,7	4,0
Кредити за домакинства (%)	-0,2	-1,6	-0,1	0,6	1,8	2,7

Източник: МФ, НСИ, БНБ

Брутен вътрешен продукт

Българската икономика се очаква да отбележи реален ръст от 2 % през 2015 г. Принос за растежа ще има както външното, така и вътрешното (потребление и инвестиции) търсене. През първата половина на 2015 г. нетният износ имаше по-голям принос за ръста на БВП в резултат на благоприятното развитие на износа, докато потреблението на домакинствата отчете по-слабо представяне от очакваното. Прогнозата до края на годината е за ускоряване на вътрешното търсене и забавяне на износа. Потреблението на домакинствата ще бъде подкрепено от увеличението на разполагаемия доход на домакинствата и по-ниските цени на енергийните стоки, а инвестициите ще нараснат, поради увеличението на публичните инвестиции. До края на 2015 г. се очакват интензивни плащания по оперативните програми, финансирани от СКФ 2007-2013 г., проектите по които са във финална фаза на реализация.

През 2016 г. растежът на българската икономика слабо ще се ускори до 2,1 %. Със засилването на доверието на домакинствата темпът на нарастване на потреблението ще се ускори до 1,3 % през 2016 г. Крайните потребителски разходи на правителството се очаква да нарастват през целия прогнозен период, но приносът им към растежа на БВП ще бъде сравнително ограничен поради нуждата от консолидация и придържане към рамката на Пакта за стабилност и растеж. През 2016 г. се предвижда забавяне на растежа на инвестициите поради преминаването към изпълнението на програмите, финансирани от фондовете на ЕС по новата финансова рамка 2014-2020 г., и при отчитане на необходимото време за техническото оформление и стартиране на реализацията на проектите по тях.

Високата база от 2015 г. ще се отрази в забавено нарастване на износа на стоки през 2016 г., което по линия на суровините, необходими за експортно ориентирани отрасли, ще доведе и до известно забавяне във вноса. Приносът на нетния износ ще се понижи до 0,9 пр.п.

За периода 2017-2018 г. се очаква постепенно ускоряване на растежа на БВП до 2,7 %. Двигател на растежа ще бъде вътрешното търсене. Както частното потребление и инвестиции, така и публичният сектор ще увеличават своя принос в растежа на икономиката. Нарастването на вътрешното търсене ще се отрази и в покачване на нивата на вноса. Така, въпреки очакваното ускорение на износа, нетният износ ще има отрицателен принос за реалния растеж на БВП в края на прогнозния период.

Пазар на труда

През първата половина на 2015 г. темпът на нарастване на заетостта се ускори на годишна база, но очакванията за втората половина на годината са той да се забави и да остане потиснат до края на годината. Тези очаквания намират потвърждение във влошените очаквания от краткосрочните бизнес наблюдения за движението на персонала във всички наблюдавани сектори в периода от юли до септември. Средно за 2015 г. броят на зетите се очаква да се повиши с 0,3 %⁶, а равнището на безработица да възлезе на 9,9 %⁷.

Постепенното възстановяване на вътрешното търсене през 2016 г. се очаква да подкрепи търсенето на труд и темпът на увеличение на заетостта слабо ще се ускори до 0,4 %. Това ще подпомогне по-нататъшния спад в нивото на безработица до 9,1 %, който се очаква да бъде по-ограничен в сравнение с 2015 г., тъй като очакваното понижение на работната сила ще бъде по-слабо, поради предприетите мерки за повишаване на възрастта и стажа за пенсиониране. Последните се очаква да окажат по-силно влияние върху икономически активното население към края на прогнозирания

⁶ Според данните по ЕСС 2010.

⁷ Съгласно дефиницията на Наблюдението на работната сила.

период, поради плавното повишение през годините на месеците възраст и стаж, необходими за пенсиониране.

С повишаването на вътрешната икономическа активност и засилването на положителното влияние от външната среда, през 2017 и 2018 г. растежът на заетите се очаква да достигне 0,6 % средногодишно, а равнището на безработица да се понижи до 8 % в края на прогнозния хоризонт.

Очакванията за развитието на доходите от труд през 2015 г. са свързани с продължаване на тенденциите, наблюдавани през първото полугодие на 2015 г., като средногодишният темп на нарастване на компенсациите на един нает ще възлезе на 3,0 % в номинално изражение спрямо 5,6 % през 2014 г.

През 2016 г. доходите от труд ще продължат да се повишат с по-висок темп, възлизащ на 3,6 %, следвайки ускоряването на реалния растеж на производителността на труда, инфлационните процеси и повишеното търсене на труд в страната. В рамките на целия прогнозен период до 2018 г. се очаква възходящ тренд на развитие на доходите от труд и нарастване на дела на компенсациите на наетите в брутната добавена стойност. Това ще се отрази в увеличение на разходите за труд на единица продукция, като темпът им на изменение ще остане умерен от около 2 % средногодишно в номинално изражение и 1 % в реално изражение.

Инфлация

Спадът на потребителските цени се очаква да започне да се забавя през последното тримесечие на 2015 г., но ХИПЦ ще отчете спад от 0,1 % в края на годината. При цените на суровия нефт ще се наблюдава по-съществен спад за 2015 г., вследствие на което вътрешните цени на автомобилните горива ще завършат годината с по-ниски цени спрямо края на 2014 г. Влиянието на еднократните ефекти за поевтиняването на услугите ще се изчерпи през второто полугодие и те ще отчетат положително изменение в края на годината, подкрепено също и от засилване на вътрешното търсене. Средногодишната инфлация обаче се очаква да остане отрицателна в размер на -0,9 %.

За 2016 г. средногодишната инфлация се очаква да бъде 0,5 %, като нарастването на общото равнище на потребителските цени в края на периода се очаква да бъде 0,4 %. В периода 2017-2018 г. инфлацията ще се ускори при допускане за по-високи международни цени на петрола и основните суровини и прогнозирано нарастване на вътрешното търсене.

Влиянието на промените в данъчната политика върху динамиката на потребителските цени в страната се очаква да бъде сравнително слабо. Планираното увеличение на акцизните ставки върху цигарите се очаква да допринесе съответно с 0,13 и 0,12 пр.п. за повишението на общия ценови индекс в края на 2016 и 2017 г. Повишението на ставките в началото на 2018 г. ще е с по-малък принос в инфлацията в края на годината от 0,06 пр.п.

Платежен баланс

За периода 2015-2016 г. номиналното нарастване на износа на стоки ще изпреварва това на вноса и ще се отрази в ограничаване на търговския дефицит до 4,6 % през 2015 г. и 3,9 % през 2016 г. Положителният ефект отчасти ще бъде компенсиран от динамиката на услугите и вторичния доход. Излишъкът по баланса на услугите в съотношение към БВП ще се понижи през 2015 г. в резултат от изпреварващо номинално нарастване на вноса и ще се запази на това ниво през 2016 г. По-нисък ще бъде и положителният баланс по вторичния доход, отчитайки приключването на плащанията от фондове на ЕС по оперативни програми за периода 2007-2013 г. и нужното технологично време за стартиране на проектите и плащанията от новия програмен период. В резултат от описаните тенденции положителното салдо по текущата сметка ще достигне 2,1 % от БВП през 2015 г., а през 2016 г. ще се понижи до 1,8 %. За периода 2017-2018 г. постепенното възстановяване на потреблението и активизирането на инвестиционната дейност ще се отрази в ускорение на растежа на вноса, но темповете на изменение ще останат по-ниски или близки до тези на износа, което ще поддържа търговския дефицит на около 4 % от БВП. Излишъкът по текущата сметка ще бъде съответно 1,6 % и 1,3 % от БВП. Притокът на ПЧИ ще продължи постепенно да се възстановява, като размерът на ПЧИ ще възлиза на около 3-3,3 % от БВП средногодишно за прогнозния период.

Паричен сектор

Годишният темп на растеж на паричното предлагане в края на 2015 г. се очаква да достигне 5,2 %, като широките пари леко ще забавят растежа си до 4,9 % в края на 2016 година. През 2017 и 2018 г. растежът на депозитите в банковата система ще започне да се ускорява, но за целия прогнозен период той ще остане на относително по-ниски нива спрямо средното за периода от 2009 г. до ноември 2014 г. Прогнозираните по-ниски темпове на растеж на депозитите отразяват и очакванията за постепенно възстановяване на потреблението на домакинствата след 2015 г. и на вътрешното търсене. Паричното предлагане леко ще ускори годишния си темп на прираст до 5,9 % през 2017 г. и 6,8 % през 2018 г. в условия на плавно ускоряване на номиналния растеж на БВП.

Кредитирането за частния сектор ще нараства със сравнително слаби темпове в периода 2015-2018 г. В края на 2015 г. растежът му на годишна база ще бъде отрицателен, но близък до нулата (-0,2 %), а в края на 2016 г. ще се възстанови до 0,9 %. Относително ускоряване на кредита за частния сектор ще има през 2017 г. до 2,4% и в края на 2018 г. до 3,5 %, движено основно от по-високия растеж на корпоративните кредити. През целия период ще се наблюдава тенденция на постепенно увеличение на приноса и на кредитите за домакинства, което ще следва тенденцията на постепенно възстановяване на пазара на труда, плавно нарастване на номиналните доходи от труд и възстановяване на частното потребление.

Потенциален растеж и отклонение от потенциалния БВП

За 2015 г. се очаква растежът на потенциалния БВП ⁸ да достигне 2,4 %, като с основен принос за това нарастване ще е капиталът (1,3 пр.п.), следван от общата факторна производителност (0,7 пр.п.). Плавното нарастване на общата факторна производителност ще допринесе за постепенно увеличаване на растежа за целия прогнозен период, като се очаква през 2018 г. той да достигне 2,5 %. Положителната динамика на пазара на труда, наблюдавана през 2014 г. и 2015 г., се отрази и в спад на естествената норма на безработица. Нейното постепенно понижаване, заедно с покачването на коефициента на икономическа активност, ще компенсират намалението на населението в трудоспособна възраст и ще доведат до положителен принос на труда като фактор за потенциалния растеж през прогнозния период. Прогнозираното забавяне в ръста на инвестициите през 2016 г. леко ще понижи приноса на капитала, но той ще продължава да е водещ за динамиката на потенциалния растеж до 2018 г.

През 2015 г. се очаква по-висок растеж на потенциалния БВП спрямо фактическия и в резултат отрицателното отклонение от потенциала ще се разшири от до 0,5 % от 0,1 % за 2014 г. През 2016 г. отклонението ще се разшири допълнително и се очаква да е в размер на 0,8 %. През 2017-2018 г. ускоряването на фактическия растеж на БВП ще доведе до плавно приближаване на икономиката към потенциала, но тя все още ще остане под него с отрицателно отклонение от 0,5 % през 2018 г.

Таблица: Стойности на потенциалния растеж и на отклонението от потенциалния БВП

Година	Потенциален растеж, %	Отклонение от потенциалния БВП, %
2014	1,6	-0,1
2015	2,4	-0,5
2016	2,4	-0,8
2017	2,4	-0,7
2018	2,5	-0,5

Таблица: Приноси към потенциалния растеж (процентни пункта)

Година	Труд	Капитал	ОФП
2014	0	1,0	0,6
2015	0,4	1,3	0,7
2016	0,4	1,2	0,8
2017	0,3	1,1	0,9
2018	0,3	1,1	1,1

⁸ Отклонението от потенциала се изчислява като разлика между фактическото и потенциалното БВП в съотношение към потенциалното. Потенциалният БВП за българската икономика е изчислен с помощта на производствена функция по методология, разработена от ЕК: Karel Havik & Kieran Mc Morrow & Fabrice Orlandi & Christophe Planas & Rafal Raciborski & Werner Roeger & Alessandro Rossi & Anna Thum-Thysen & Valerie Vandermeulen, 2014, "The Production Function Methodology for Calculating Potential Growth Rates & Output Gaps," European Economy – Economic Papers 535.

1.5. Съпоставка на макроикономическата прогноза с тази на ЕК

Направено е сравнение на есенната макроикономическа прогноза на МФ с последно публикуваната от ЕК прогноза, която е от 5 май 2015 г. Прогнозата на МФ има предвид динамиката на БВП, пазара на труд и други индикатори с тримесечна и месечна статистическа отчетност към първото полугодие на 2015 г., както и ревизията на данните за БВП, която беше направена в края на месец септември 2015 г. Ревизията обхваща периода от 1999 г. насам и доведе до промяна в динамиката на някои от компонентите на БВП. Прогнозата на ЕК не включва тези развития, поради времевата разлика в изготвянето на двете прогнози, но ще вземе под внимание тяхното влияние при изготвянето на своята есенна прогноза, която ще бъде публикувана през месец ноември. Съществените различия в прогнозите на двете институции се дължат на използваните различни отчетни статистически данни и техния обхват, както и на допусканията за външната среда и международните цени на суровините.

Таблица: Сравнение на макроикономическата прогноза на МФ с прогнозата на ЕК

ПОКАЗАТЕЛИ	ОТЧЕТНИ ДАННИ	МФ	ЕК	МФ	ЕК
	2014	2015		2016	
БВП, реален растеж, %	1,5	2,0	1,0	2,1	1,3
Частно потребление	2,7	0,5	1,0	1,5	1,5
Инвестиции в основен капитал	3,4	1,3	-1,7	0,7	-2,9
Износ на стоки и услуги	-0,1	8,1	3,1	4,6	4,0
Внос на стоки и услуги	1,5	6,2	2,0	3,3	3,0
БВП дефлатор, %	0,4	0,8	0,4	0,6	0,6
Текуща сметка, % от БВП	1,2	2,1	1,3	1,8	1,2
Инфлация, средногодишна, %	-1,6	-0,9	-0,5	0,5	1,0
Безработица, %	11,4	9,9	10,4	9,1	9,8
Заетост (СНС)	0,4	0,3	0,2	0,4	0,3

Източник: ЕК, МФ, НСИ

Очакваният икономически растеж за 2015 г. е завишен от 1,4 на 2 %, което се дължи на факта, че отчетните данни на НСИ за полугодieto показаха по-високо нарастване на БВП в реално изражение в сравнение с пролетната прогноза на МФ. При тази актуализация разликата спрямо прогнозата на ЕК е съществена – от 1 пр.п. Различията по отношение на основните компоненти на БВП също са значителни, като най-голяма разлика има при прогнозираните инвестиции. Капиталовите разходи на правителството по консолидираната фискална програма отчитат ръст през първите шест месеца на 2015 г. и се очаква да продължат да нарастват до края на годината в резултат на приключване на проекти, финансирани по оперативните програми. В прогнозата на МФ е взето под внимание както отчетната динамика на капиталовите разходи през първата половина на годината, така и тяхното очаквано представяне до края на 2015 г. Също така, отчетните данни за вноса и износа, които показаха доста високи реални растежи през първото полугодие, са причина за големите различия и по тези компоненти на БВП за 2015 г.

При инфлацията също има съществени разлики, тъй като прогнозата на ЕК не отчита текущите развития до септември 2015 г., което се отразява върху средногодишната инфлация за 2015 и 2016 година. Разликите при дефлатора на БВП се дължат на положителните условия на търговия (стоки и услуги) с отчетни данни за първото полугодие, които идват от положителните условия при стоките. В прогнозата на ЕК предвижданията са за отрицателни условия на търговия при стоките за 2015 г., които до първата половина на годината не се потвърждават.

При индикаторите от пазара на труда се наблюдават по-съществени различия при очакваните нива на безработицата, като прогнозата на МФ показва по-ниски стойности, тъй като се основава на по-голям обхват на отчетните данни за 2015 г. Както МФ, така и ЕК, очакват продължаващо възстановяване на пазара на труда през 2016 г., като по-ниската база от 2015 г. при нивото на безработицата в прогнозата на МФ предопределя и по-ниското ниво от 9,1 % за 2016 г., при 10,4 % очаквана стойност на показателя от ЕК. Очакваният от МФ растеж на заетостта е съпоставим и малко по-висок от прогнозата на ЕК, което се подкрепя и от по-позитивните очаквания за растежа на икономиката в сравнение с тези на ЕК.

Съществените разлики в прогнозите на двете институции за 2015 г. предопределят и тези за 2016 г. Основните различия са при вътрешното търсене (потребление и инвестиции). Европейската комисия очаква доста по-слабо вътрешно търсене и поради тази причина запазва почти същия положителен принос на нетния износ към растежа на БВП, докато в прогнозата на МФ ускоряването на вътрешното търсене ще предизвика и по-висок растеж на вноса и намаление на приноса на нетния износ към реалното нарастване на БВП.

ЧАСТ 2. ФИСКАЛНА ПОЛИТИКА И ОСНОВНИ ПАРАМЕТРИ ЗА ПЕРИОДА 2016-2018 г.

2.1. Средносрочни цели на фискалната политика

Бюджетните перспективи при подготовката на Бюджет 2016 и в средносрочен план се основават на рамката на политиките, заложи в бюджета за 2015 г., и средносрочната бюджетна прогноза за периода 2016-2018 г. (СБП), одобрена от правителството през пролетта на 2015 година. Отчетени са също така и параметрите на ревизираната оценка на програмата за 2015 г., както и актуалната есенна прогноза за основните макроикономически показатели до 2018 г.

Като държава членка на ЕС България в момента е обект на превантивните мерки на Пакта за стабилност и растеж и е в процедура по макроикономически дисбаланси, главно поради последствията върху икономиката и публичните финанси от сътресенията в банковия сектор през 2014 г., като по отношение на фискалната политика усилията са насочени към елиминиране на бюджетните дисбаланси и осигуряване на изпълнението на бюджетните цели.

Основен приоритет на провежданата фискална политика в средносрочен план остава стремежът за запазване на стабилността на публичните финанси. В този контекст определянето на средносрочните цели и на параметрите на бюджетната рамка изисква продължаващи усилия за фискална консолидация, като при определяне на размера на консолидационните стъпки за периода 2016-2018 г. са отразени актуалните очаквания за развитието на политиките от последната средносрочна бюджетна прогноза и са отчетени данните за ревизираната оценка на програмата за 2015 г. и за макроикономическото развитие през следващите години.

Таблица: Основни показатели (% от БВП)⁹

КФП	Програма 2015	Програма 2015 Ревизирана оценка	Прогноза 2016 м. април 2015 г.	Програма 2016	Прогноза 2017	Прогноза 2018
Приходи	35,3	36,8	35,3	37,4	37,1	37,2
Разходи	38,2	40,2	37,8	39,4	38,5	38,2
Бюджетно салдо	-2,9	-3,3	-2,5	-2,0	-1,4	-1,0

⁹ Поради закръгление (в млн. лв.) някои сумарни позиции в таблиците и графиките в актуализираната бюджетна прогноза 2016-2018 г. и приложенията към нея не се изчерпват от съставните им числа.

Важна предпоставка за постигането на фискалните корекции на дефицита са настоящите условия за състояние на бюджета. Заложената в Бюджет 2015 фискална цел за дефицита по КФП от 3,0 % от БВП (2,9 % от БВП спрямо актуалната оценка за номиналния размер на БВП за 2015 г.) търпи известна корекция. Предвидени бяха мерки за фискална консолидация както в приходната част на бюджета чрез мерки за повишаване на събираемостта на приходите и за борба със сивата икономика, така и в разходната част на бюджета - за оптимизиране и намаляване на разходите.

Резултатите от наблюденията и оценките показват значителен положителен фискален ефект в приходната част, като се очаква в държавния бюджет за 2015 г. да постъпят значително по-високи приходи в резултат на допълнителния ефект от дискреционните мерки и по-ефективната работа на приходните администрации, изразяваща се в повишената събираемост на данъчноосигурителните приходи.

В същото време са налице сериозни предизвикателства по отношение на разходите. Най-значителен допълнителен натиск върху разходите оказва по-високото усвояване на средствата от ЕС, предвид приключването на проектите от програмния период 2007-2013 г. и допълнителни разходи по бюджетите на общините за сметка на наличности. В допълнение са отчетени и предизвикателствата, свързани с невъзможността от рязко свиване на разходите за персонал в някои сектори, в т.ч. и възникналите в резултат на оптимизацията на персонала непредвидени разходи за обезщетения и редуциране на неефективни разходи в секторите, предоставящи публични услуги.

В резултат на това се очаква дефицитът по КФП на касова основа за 2015 г. да достигне до 3,3 % от БВП.

Ревизираната цел за дефицита по консолидираната фискална програма за 2016 г. е в размер на 2,0 % от БВП при 2,5 % от БВП за 2016 г., заложена в средносрочната бюджетна прогноза от пролетта на 2015 година.

Предвидената по-голяма консолидационна стъпка за 2016 г. (0,5 % от БВП спрямо СБП и 1,3 % от БВП спрямо очакваното ниво за 2015 г.) се основава на:

- очакваните с около 1 млрд. лв. по-високи приходи спрямо заложените в СБП в резултат на предвидените дискреционни мерки (вкл. и кумулативните ефекти от мерките от 2015 г.), от мерките за подобряване на събираемостта и от макроикономическите ефекти;
- допълнителния консолидационен ефект (особено спрямо очакваното за 2015 г.), планиран при разчетени бюджетни параметри на КФП, изчистени от цикличното влияние на някои приходи и разходи, като например такива, свързани с управлението на средствата от ЕС в рамките на даден програмен период и такива, влияещи се от политическия цикъл и местните избори.

В средносрочен план се запазва политиката за постепенна консолидация, изразяваща се в годишна стъпка за подобряване на бюджетната позиция от около 0,5 % от БВП и планираният дефицит за 2017 и 2018 г. е съответно на нива от 1,4 % от БВП и 1,0 % от БВП.

В областта на данъчната политика не се очакват значителни промени в основните данъци и ставки, с изключение на някои конкретни законодателни промени при акцизите (облагането при цигарите и горивата, използвани за отопление), от които се очаква известен ефект върху приходите. В прогнозата се планира увеличение на приходите от косвени данъци в резултат на различни мерки за борба с укриването на данъци (по-строг контрол на стоките с висок фискален риск, подобрения на акцизното законодателство/събираемост). Тези мерки се оценяват като ефективни и необходими и имат потенциал да доведат до значителни допълнителни приходи, като се отчитат и резултатите от вече въведени мерки.

В прогнозата за приходите, които са основният фактор по пътя за стабилизиране на бюджетния баланс, са отчетени и положителните сигнали за стабилизиране на националната икономика, намерили отражение върху основните макроикономически показатели от есенната макропрогноза.

В средносрочен план се предвижда приходите по КФП да нарастват номинално с 1 368,3 млн. лв. за 2016 г. спрямо ревизираната оценка на програма за 2015 г., с 881,5 млн. лв. за 2017 г. спрямо 2016 г. и с 1 448,2 млн. лв. за 2018 г. спрямо 2017 г. или от 33 017,7 млн. лв. през 2016 г. да достигнат до 35 347,4 млн. лв. през 2018 г.

Независимо от фискалните предизвикателства целта за повишаване ефективността на публичните разходи кореспондира пряко с основния разходен приоритет – инвестиции в човешкия капитал, основно чрез финансиране на целенасочени мерки в областта на средното образование, както и инвестиции в инфраструктура.

През периода 2016-2018 г. увеличението в общия размер на разходите за 2016 г. спрямо ревизираната оценка на програма за 2015 г. е с 294,0 млн. лв., за 2017 г. спрямо 2016 г. е с 391,5 млн. лв. и за 2018 г. спрямо 2017 г. е с 1 128,2 млн. лв., като с най-голям относителен дял са разходите за социални и здравноосигурителни плащания, следвани от капиталовите разходи, разходите за издръжка, заплати и стипендии.

2.2. Мерки за намаление на бюджетния дефицит по КФП

Постигането на стабилност на публичните финанси, при спазването на препоръките, заложи в Пакта за стабилност и растеж и произтичащите от него фискални ограничения¹⁰ налага предприемане на мерки за намаление на бюджетния дефицит, произтичащи от промяна в политиката на данъчно облагане или промяна в разходните политики. Основната им цел е да променят структурната част на бюджетния баланс, с което да се постигне средносрочната бюджетна цел до 2018 г.

Таблица: Дискреционни приходни мерки (млн.лв.)

№	ИМЕ НА МЯРКАТА	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.
Данъчно-осигурителни приходни мерки					
1	Косвени данъци	343,1	289,5	277,0	297,2
2	Изменение на приходите от дивидент	-73,8	-4,6		
3	Данъчни облекчения за отглеждане на деца		-23,0		
4	Осигурителни вноски	97,3	97,6	276,2	242,8
Неданъчни дискреционни приходни мерки					
5	Постъпления от продажба на нефинансови активи		200,0		
ОБЩО ПРИХОДНИ МЕРКИ		366,6	559,4	553,2	540,0

Предвидените консолидационни мерки за целия прогнозен период (2016-2018 г.) ще бъдат подкрепени с мерки за повишаване на събираемостта чрез действието на различни механизми като: механизъм за погасяване на публични задължения; принудително събиране на просрочени задължения, контрол върху стоки с висок фискален риск и др. с общ ефект за приходите от 184,0 млн. лв. за 2016 г., 134,0 млн. лв. за 2017 г. и 114 млн. лв. за 2018 г.

Бюджетната позиция се влияе и от други временни фактори, несвързани директно с промяна в политиката. През 2016 г. се очакват допълнителни еднократни приходи от предоставяне на концесия на гражданско летище за обществено ползване София в размер на 600 млн. лв.

¹⁰ Пактът изисква публичните дефицити да са балансирани на структурна основа, за да се позволи на антицикличната фискална политика да работи при рецесия. Специфични отклонения от общите правила се допускат само при изключителни обстоятелства.

Таблица: Дискреционни разходни мерки (млн. лв.)

№	ИМЕ НА МЯРКАТА	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.
1	Субсидии за нефинансови предприятия	1,2	0,6		
2	Социално-осигурителни плащания	361,0	351,2	359,2	339,9
3	Възнаграждения на персонала	-87,4	16,6	16,6	
4	Капиталов трансфер	55,6	-45,0		
ОБЩО РАЗХОДНИ МЕРКИ		330,5	323,7	375,8	339,9

2.3. Основни фискални параметри за периода 2016-2018 г.

Включените в актуализираната СБП за периода 2016-2018 г. разчети за приходите и помощите по КФП за прогнозния период показват относително постоянно ниво спрямо БВП с тенденция за леко понижаване от 37,4 % до 37,1% от БВП. Съобразено със заложените цели за дефицита по КФП, свързани с мерки за фискална консолидация, и очакваното ниво на приходите за периода 2016-2018 г., възможностите за финансиране на публични разходни политики са ограничени в рамките от 39,4 % от БВП през 2016 г. до 38,2 % от БВП през 2018 година.

Таблица: Основни показатели на КФП за периода 2015-2018 г.

КОНСОЛИДИРАНА ФИСКАЛНА ПРОГРАМА млн. лв.	2015 Програма Ревизирана оценка	2016 Програма	2017 Прогноза	2018 Прогноза
ПРИХОДИ, ПОМОЩИ И ДАРЕНИЯ	31 649,5	33 017,7	33 899,2	35 347,4
% от БВП	36,8%	37,4%	37,1%	37,2%
Данъчно-осигурителни приходи	24 724,6	25 992,2	27 001,2	28 206,7
Неданъчни приходи	3 619,7	4 481,6	3 911,4	3 984,7
Помощи и дарения	3 305,2	2 544,0	2 986,6	3 155,9
ОБЩО РАЗХОДИ И ВНОСКА В БЮДЖЕТА НА ЕС	34 523,7	34 817,7	35 209,2	36 337,4
% от БВП	40,2%	39,4%	38,5%	38,2%
Разходи	33 543,9	33 808,0	34 208,4	35 281,3
% от БВП	39,0%	38,3%	37,5%	37,1%
Нелихвени разходи	32 672,1	33 005,7	33 255,7	34 314,7
Лихви	871,8	802,3	952,7	966,7
Вноска в общия бюджет на ЕС	979,9	1 009,7	1 000,8	1 056,1
БЮДЖЕТНО САЛДО (- /+)	-2 874,3	-1 800,0	-1 310,0	-990,0
% от БВП	-3,3%	-2,0%	-1,4%	-1,0%
ФИНАНСИРАНЕ (+/-)	2 874,3	1 800,0	1 310,0	990,0
% от БВП	3,3%	2,0%	1,4%	1,0%
БВП - текущи цени	85 967,0	88 282,4	91 342,2	95 054,8
БВП - реален растеж (%)	2,0%	2,1%	2,5%	2,7%

Таблица: КФП – Национален бюджет за периода 2015-2018 г.

КФП НАЦИОНАЛЕН БЮДЖЕТ млн. лв.	2015 Програма Ревизирана оценка	2016 Програма	2017 Прогноза	2018 Прогноза
ПРИХОДИ, ПОМОЩИ И ДАРЕНИЯ	28 370,3	30 505,3	30 944,8	32 224,2
% от БВП	33,0%	34,6%	33,9%	33,9%
Данъчно-осигурителни приходи	24 724,6	25 992,2	27 001,2	28 206,7
Неданъчни приходи	3 619,1	4 481,6	3 911,4	3 984,7
Помощи и дарения	26,6	31,6	32,2	32,7
ОБЩО РАЗХОДИ, ВНОСКА В БЮДЖЕТА НА ЕС И ТРАНСФЕРИ	30 846,8	32 154,8	31 962,7	32 923,2
% от БВП	35,9%	36,4%	35,0%	34,6%
Разходи	28 079,0	30 107,5	30 390,2	30 949,2
% от БВП	32,7%	34,1%	33,3%	32,6%
Нелихвени разходи	27 207,2	29 305,2	29 437,5	29 982,5
Лихви	871,8	802,3	952,7	966,7
Вноска в общия бюджет на ЕС	979,9	1 009,7	1 000,8	1 056,1
Трансфер за с-ки за средства от ЕС	-1 787,9	-1 037,5	-571,7	-917,9
БЮДЖЕТНО САЛДО (-/+)	-2 476,5	-1 649,4	-1 018,0	-698,9
% от БВП	-2,9%	-1,9%	-1,1%	-0,7%
ФИНАНСИРАНЕ (+/-)	2 476,5	1 649,4	1 018,0	698,9
% от БВП	2,9%	1,9%	1,1%	0,7%
БВП	85 967,0	88 282,4	91 342,2	95 054,8

В подкрепа на икономическото и социално развитие на страната е ефективното усвояване на европейските фондове, чрез които да се постигне устойчив икономически растеж, по-висока заетост, социално включване и териториално сближаване и изграждане на конкурентоспособна и иновативна икономика.

Въздействието върху бюджета за периода 2015-2018 г. от финансовите взаимоотношения с ЕС е представено в следващата таблица.

Таблица: КФП – Сметки за средства от ЕС за периода 2015-2018 г.

КФП СМЕТКИ ЗА СРЕДСТВА ОТ ЕС млн. лв.	2015 Програма Ревизирана оценка	2016 Програма	2017 Прогноза	2018 Прогноза
ПРИХОДИ, ПОМОЩИ И ДАРЕНИЯ	3 279,2	2 512,4	2 954,5	3 123,2
% от БВП	3,8%	2,8%	3,2%	3,3%
ОБЩО РАЗХОДИ И ТРАНСФЕРИ	3 677,0	2 663,0	3 246,5	3 414,3
% от БВП	4,3%	3,0%	3,6%	3,6%
Разходи	5 464,9	3 700,5	3 818,2	4 332,2
% от БВП	6,4%	4,2%	4,2%	4,6%
Трансфер от/за държавния бюджет (нето)	1 787,9	1 037,5	571,7	917,9
% от БВП	2,1%	1,2%	0,6%	1,0%
БЮДЖЕТНО САЛДО (-/+)	-397,8	-150,6	-292,0	-291,1
% от БВП	-0,5%	-0,2%	-0,3%	-0,3%
ФИНАНСИРАНЕ (+/-)	397,8	150,6	292,0	291,1
% от БВП	0,5%	0,2%	0,3%	0,3%
БВП	85 967,0	88 282,4	91 342,2	95 054,8

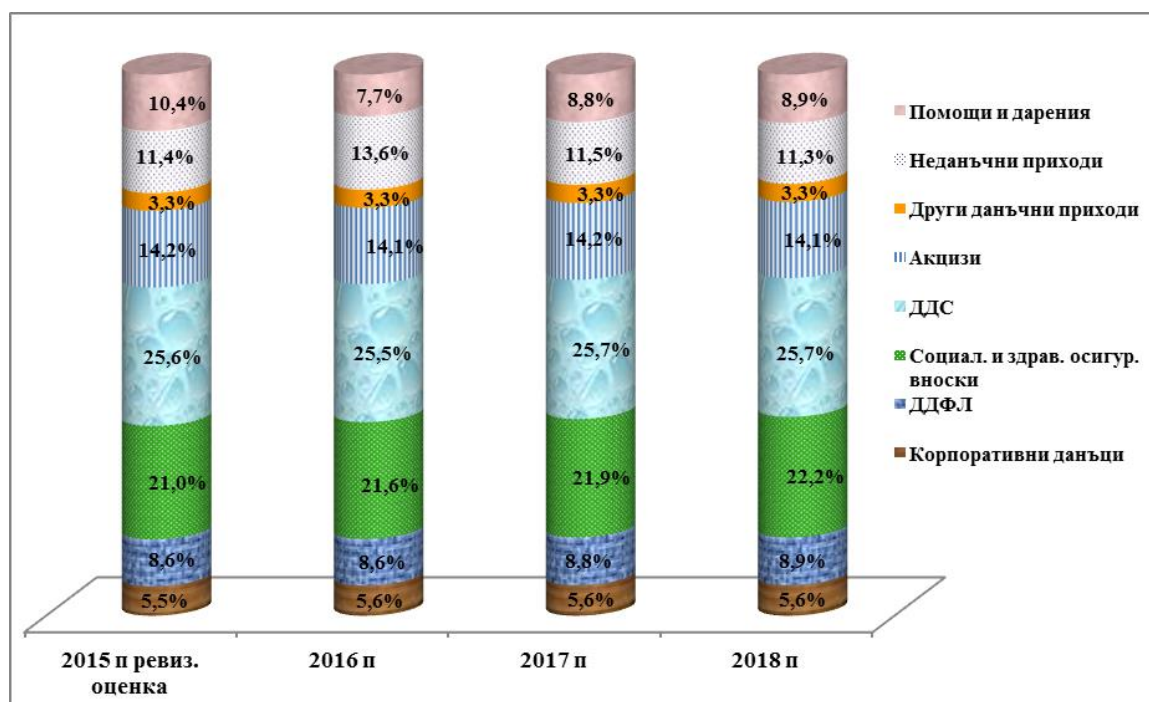
Забележка: В таблицата са включени сметки за средства от ЕС на: ДФ „Земеделие“; Национален фонд и другите сметки за средства от ЕС и средства по други международни програми и договори, за които се прилага режимът на сметките за средства от ЕС.

ЧАСТ 3. ПРИОРИТЕТИ НА ПОЛИТИКИТЕ И ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ ЗА ПЕРИОДА 2016-2018 г.

3.1. Политики в приходите за периода 2016-2018 г.

Данъчно-осигурителната политика ще бъде ориентирана към подкрепа на икономическия растеж, подобряване на бизнес средата, както и ограничаване на данъчните измами и повишаване на фискалната устойчивост в дългосрочен план. За периода 2016-2018 г. се предвижда запазване на ниските данъчни ставки за корпоративни данъци и тези на данъците върху доходите на физическите лица, като важен стимул за инвестиции, икономически растеж и заетост.

Графика: Структура на приходите по КФП в % за периода 2015-2018 г. ¹¹

Сред приоритетите за периода 2016-2018 г. е и достигане на минималните нива на акцизните ставки в ЕС в съответствие с договорения преходен период.

Чрез данъчно-осигурителната политика и ефективните действия на приходните администрации се цели да се осигури ресурс за изпълнение на фискалната политика на правителството.

Приетите промени в данъчното законодателство за 2015 г. са свързани с реализирането на законодателни мерки по приоритетите на данъчната политика. Тези мерки имат постоянен характер и тяхното действие ще продължи и в периода 2016-2018 г. Приетите мерки включват: мерки за повишаване на бюджетните приходи, мерки за намаляване на административната тежест и разходите за бизнеса и гражданите, мерки за стимулиране на икономическото развитие, инвестициите и заетостта и мерки в областта за събиране на просрочените задължения. Приети са и промени, свързани с усъвършенстване на законодателството за улесняване на практическото му прилагане,

¹¹ Използваните в някои от графиките в доклада съкращения към годините за периода 2015-2018 г. са със следното значение:

2015 п ревиз. оценка – програма ревизирана оценка за 2015 г.;

2016 п – програма за 2016 г.;

2017 п – прогноза за 2017 г.;

2018 п – прогноза за 2018 г.

както и за привеждане в съответствие на националното законодателство с правото на ЕС. През 2015 г. бяха извършени промени, свързани с облагане доходите на физическите лица, отнасящи се до разширяване на данъчната основа за данъка върху доходите от лихви, въведоха се и две нови данъчни облекчения - за деца и деца с увреждания.

Предприети са редица мерки за повишаване на събираемостта на данъчните приходи, администрирани от НАП и Агенция „Митници“, както и такива, предотвратяващи възможностите за избягване от данъчно облагане и мерки срещу сивия сектор и контрабандата.

Прогнозните приходи за периода 2016-2018 г. са базирани на основни макроикономически показатели (ръст на БВП, крайно потребление, внос, инвестиции и др.), а също така и на предприетите мерки от страна на приходните агенции за подобряване на събираемостта.

Рисковете за изпълнението на прогнозираните приходи за периода са свързани с евентуални отклонения от прогнозните макроикономически показатели като напр. инфлация, крайно потребление, реален растеж на БВП, ръст на заетостта и средната работна заплата, брутен опериращ излишък и др., използвани в процеса на прогнозиране на приходите за периода 2016-2018 г. Съществуват също и рискове, свързани с вътрешната и външна политико-икономическа среда. Те се отнасят до процесите в икономиките на основните външно-търговски партньори на България, а също така и до факторите, оказващи влияние върху цената на петрола и валутните курсове, крайното вътрешно потребление и други.

3.1.1. Данъчна политика

Данъчната политика през периода 2016-2018 г. ще бъде ориентирана към утвърждаване на ефективна данъчна система, предоставяща макроикономическа и бюджетна стабилност в средносрочен и дългосрочен план.

Приоритетите в данъчната политика и промените в данъчното законодателство, на която основа са извършени прогнозите за данъчните приходи за 2016 г., са структурирани както следва:

3.1.1.1. Повишаване на бюджетните приходи и борба с контрабандата

Повишаването на бюджетните приходи е един от основните приоритети на правителството. За реализирането му са набелязани мерки за превенция и борба с митническите, данъчните и осигурителни измами и мерки за подобряване събираемостта на митата, данъците и задължителните осигурителни вноски.

- *Разработена е Единна национална стратегия за повишаване на събираемостта на приходите, справяне със сенчестата икономика и намаляване на разходите за спазване на законодателството 2015-2017 г. и План за действие към нея. Стратегията е одобрена с Решение № 806 на Министерския съвет от 15 октомври 2015 г.*

За реализиране на заложените цели, мерки и дейности в националната стратегия е разработена система от индикатори за мониторинг и оценка, с конкретни срокове за изпълнение.

- *Удължаване на срока на прилагане на механизма за обратно начисляване на ДДС при доставки на зърнени и технически култури*

С Директива 2013/43/ЕС на Съвета от 22 юли 2013 година за изменение на Директива 2006/112/ЕО относно общата система на данъка върху добавената стойност по отношение на незадължително и временно прилагане на механизма за обратно начисляване във връзка с доставки на някои стоки и услуги, при които съществува риск от измами, са приети промени в член 199а, параграф 1 от Директива 2006/112/ЕО, съгласно които държавите членки могат да предвидят до 31 декември 2018 г. и за минимален срок от две години лицето – платец на ДДС – да е данъчнозадълженото лице, за което се извършват определени доставки, като обхватът на доставките е разширен и в него са включени доставки на зърнени храни и индустриални култури, в т.ч. маслодайни семена и захарно цвекло, които обикновено не се използват в непреработен вид за крайно потребление (член 199а, параграф 1, буква „и“ от директивата). В тази връзка е прието удължаване на срока за прилагане на механизма за обратно начисляване на ДДС при доставки на зърнени и технически култури в максимално допустимия времеви обхват съгласно разпоредбата на член 199а от ДДС Директивата - 31 декември 2018 г.

Въведеният механизъм за обратно начисляване на ДДС, от една страна, е ефективен инструмент за предотвратяване на организираните ДДС измами със зърнени и технически култури с участието на несъществуващи икономически оператори (липсващи търговци), а от друга страна, води до намаляване на нелоялната конкуренция, тъй като се ограничава възможността нелоялните икономически оператори да получават данъчно предимство от укриването и невнасянето на ДДС. Механизмът представлява и предпазна мярка за коректните икономически оператори от случайни сделки с некоректни доставчици, участващи в схеми за данъчни измами.

Досегашният опит показва, че механизмът за обратно начисляване на ДДС представлява ефективен инструмент за противодействие и борба с данъчните измами с ДДС за определени категории стоки. След въвеждането на механизма на обратно начисляване на ДДС, в краткосрочен план се наблюдава значителен и траен спад на нивото на данъчните измами с ДДС при доставките на зърнени и технически култури.

- *Промени в Закона за ограничаване на плащанията в брой*

Нормативно регламентираният праг за ограничение на плащанията в брой в страната е намален от 15 000 лв. на 10 000 лв. като мярка за ограничаване на сивата икономика.

В резултат на приетата мярка плащанията на територията на страната трябва да се извършват само чрез превод или внасяне по платежна сметка, когато са:

- на стойност, равна на или надвишаваща 10 000 лв.;
- на стойност под 10 000 лв., представляваща част от парична престация по договор, чиято стойност е равна на или надвишава 10 000 лв.

Ограничението ще се прилага и в случаите на плащания в чуждестранна валута, когато левовата им равностойност е равна на или надвишава 10 000 лв. по курса на Българската народна банка в деня на плащането.

Мярката ще стимулира текущото отразяване на паричните потоци чрез първични счетоводни документи и ще способства за минимизиране на разплащанията в брой по сделки между лицата, участници в стопанския оборот.

➤ *Усъвършенстване на контрола върху доставките и движението на течни горива*

И в средносрочен план ще продължи да се осъществява ефективен контрол от приходните агенции върху целия процес, свързан с доставките и движението на течни горива от производител и вносител до краен потребител, като ще се предотвратява укриването и невнасянето на данъци. Съгласно приетите законодателни изменения всички данъчно задължени лица, които извършват зареждане на течни горива за собствени нужди, са длъжни да регистрират и отчитат зареждането по реда на Наредба № Н-18 от 13.12.2006 г. за регистриране и отчитане на продажби в търговските обекти чрез фискални устройства, чрез използване на електронни системи с фискална памет, както и да предават по дистанционна връзка на НАП и данните, които дават възможност за определяне на наличните количества горива в резервоарите за съхранение в обекта.

Във връзка с констатирани нарушения от контролните органи при продажбите на течни горива - извършване на продажби от подвижни резервоари и други нерегламентирани съдове, нерегистриране и неотчитане на продажбите чрез електронните системи с фискална памет, както и непредаване на данните по дистанционната връзка на НАП, са приети законодателни промени, съгласно които се създава задължение за органите по приходите на НАП да уведомяват съответните компетентни органи (Министерството на вътрешните работи, Държавната агенция за метрологичен и технически надзор и др.) за предприемане на действия по отнемане в полза на държавата на съдовете - предмет на нарушението и горивата, съдържащи се в тях. Предвидено е изключение за продажбите на течни горива за целите на речния и морския транспорт, тъй като зареждането на плавателни съдове се извършва чрез подвижни резервоари под специализиран контрол.

Приета е законова промяна, с която е отменен режимът по чл. 118, ал. 7 от ЗДДС по отношение на петролните бази, като мярка за осъществяване на цялостен и ефективен контрол върху доставките и движението на течни горива от производител и вносител до краен потребител.

Предвиден е шестмесечен преходен период за лицата, ползващи режима, да приведат дейността си в съответствие с новите изисквания на чл. 118 от ЗДДС, т.е. да прилагат общия режим за регистриране и отчитане на доставките/продажбите на течни горива в търговския обект чрез фискални устройства (електронни системи с фискална памет за отчитане на оборотите от продажби на течни горива чрез одобрени по смисъла на Закона за измерванията средства за измерване на разход) и да предават данни по дистанционната връзка на НАП, включително и данни които дават възможност за определяне на наличните количества горива в резервоарите за съхранение в обектите за търговия с течни горива.

➤ *Поетапно увеличаване на акцизната ставка на цигарите и времеви график*

Прието е поетапно увеличаване на акцизната ставка на цигарите и времеви график за достигане на минималните нива на облагане от 90 евро за 1000 къса до 31 декември 2017 г., както следва:

Акцизната ставка за цигарите е:

1. на специфичния акциз – 70 лв. на 1000 къса;
2. на пропорционалния акциз:
 - а) 38 на сто от 1 януари 2016 г.;
 - б) 40 на сто от 1 януари 2017 г.;
 - в) 42 на сто от 1 януари 2018 г.

Размерът на акциза не трябва да е по-малък от:

1. 161 лв. за 1000 къса от 1 януари 2016 г.;
2. 167 лв. за 1000 къса от 1 януари 2017 г.;
3. 177 лв. за 1000 къса от 1 януари 2018 г.

➤ *Намаляване на възможностите за нерегламентирана продажба на тютюневи изделия*

С цел намаляване на възможностите за нерегламентирана продажба на тютюневи изделия се забранява държането, пренасянето и превозването на ръчно свити цигари или цигари, изработени от заготовки с филтър, в количество над 40 къса.

➤ *Ограничаване на възможността за неправомерно използване на тежки и маркирани горива*

Приета е законова промяна, съгласно която се ограничава възможността за неправомерно използване на тежки и маркирани горива не по предназначение като

гориво за отопление, а като моторно гориво, за което акцизната ставка е в по-висок размер и горивото се съдържа в резервоарите на моторни превозни средства, самоходни машини и всякакъв друг вид превозни средства. В тази връзка е приета промяна по отношение налагането на административнонаказателна санкция на лицата, получили или разпоредили се неправомерно с маркирано гориво за отопление. С цел предотвратяване на възможностите за злоупотреби и отклонение от акцизно облагане чрез неправомерно използване на тежки и маркирани горива не по предназначение като гориво за отопление, а като моторно гориво, е прието увеличение на акцизните ставки за енергийните продукти, използвани като гориво за отопление, с изключение на втечен нефтен газ (LPG).

- *Усъвършенстване на контрола върху акцизните стоки със средства за измерване и контрол*

Ще продължи усъвършенстването на митническия контрол върху акцизните стоки чрез осъществяването на превантивен и последващ контрол със средства за измерване и контрол в обектите, в които се въвеждат, произвеждат, складираат и извеждат акцизни стоки.

Введено е задължение за данъчно задължените лица по ЗАДС да използват средства за измерване и контрол, които да отговарят на изискванията на закона и нормативните актове по прилагането му, а средствата за измерване и контрол, които са средства за измерване по смисъла на Закона за измерванията, трябва да отговарят на изискванията на Закона за измерванията и нормативните актове по прилагането му.

- *Усъвършенстване на контрола върху движението между данъчните складове*

Прието е движението от един данъчен склад до друг данъчен склад на един и същ лицензиран складодържател на територията на страната на акцизни стоки, облепени с бандерол, да не се счита за освобождаване за потребление, а същите да са под режим отложено плащане на акциз, след получено разрешение от директора на Агенция „Митници“. Съгласно действащия преди промяната режим възможност за движение на акцизните стоки, облепени с бандерол от един данъчен склад до друг данъчен склад на същия лицензиран складодържател, е уредено единствено в случаите, когато предстои прекратяване на действието на лиценза за управление на данъчния склад. С промяната се изравнява режима за движение на акцизни стоки, облепени с акцизен бандерол, за всички лицензирани складодържатели.

- *Ред за авансово облагане на доходите от други източници*

Приета е законова промяна, според която доходите със случаен и нерегулярен характер (обезщетения за пропуснати ползи и неустойки с такъв характер, парични и предметни награди от игри, от състезания и конкурси, които не са предоставени от работодател или възложител; лихви, които не се облагат с окончателен данък и т.н.) по чл. 35 от ЗДДФЛ се облагат авансово с данък, когато платецът на дохода е предприятие или самоосигуряващо се лице. Съгласно действащата разпоредба на закона преди промяната, доходите със случаен и нерегулярен характер се облагат само годишно, като дължимият данък се определя от физическото лице с подаване на годишна данъчна декларация по чл. 50 от ЗДДФЛ. При сравнителен анализ на данните между годишната данъчна декларация и данните от справка от платците на доходите за 2014 г. е установено, че значителен брой физически лица – получатели на такива доходи – не са ги декларирали и обложили по установения в закона ред. С извършеното изменение ще се намали възможността за недеklarиране и необлагане на случайните и нерегулярни доходи по смисъла на чл. 35 от ЗДДФЛ.

3.1.1.2. Намаляване на административната тежест и разходите за бизнеса и гражданите

➤ Облекчаване на регулационния режим по отношение на смазочните масла

Прието е облекчаване на регулационния режим по отношение на смазочните масла, като същите са освободени от облагане с акциз за опаковки до 5 литра. Също така е опростена и процедурата за уведомяване по чл. 76в от ЗАДС в случаите на получаване на смазочни масла от друга държава членка в количества над 5 литра до 210 литра. Тези масла са в разфасовки и имат нулева акцизна ставка, а административната процедура отнемаше сериозен ресурс както на икономическите оператори, така и на митническата администрация, без пряк и непряк фискален ефект.

➤ Директно освобождаване от акциз на денатуриран етилов алкохол, използван за производство на стоки, които не са предназначени за човешка консумация

За данъчнозадължените лица, които използват в своята дейност денатуриран по специален метод етилов алкохол за производство на стоки, които не са предназначени за човешка консумация, е прието директно освобождаване от облагане с акциз, а не освобождаване чрез възстановяване на акциза. Мярката от една страна ще доведе до намаляване на административната тежест и разходите на лицата, а от друга страна до повишаване на конкурентоспособността на българските производители и подобряване на ликвидността на икономическите оператори, каквато е практиката на други държави-членки на ЕС.

➤ Прието е намаляване на сроковете за възстановяване на платения акциз за електрическата енергия от 3 месеца на 2 месеца;

➤ Прието е отпадане на изискването отчетът за бандеролите да се подава от лицензираните складодържатели;

- *Облагаемият доход по чл. 29 от Закона за данъците върху доходите на физическите лица, придобит през данъчната година, се намалява със задължителните здравно осигурителни вноски по чл. 40, ал. 5 от Закона за здравното осигуряване (ЗЗО) при определянето на окончателния размер на осигурителния доход.*

Приета е възможност за приспадане на задължителните здравно осигурителни вноски по чл. 40, ал. 5 от ЗЗО за всички доходи, които се вземат предвид при определянето на окончателния размер на осигурителния доход с цел максимално хармонизиране на данъчния закон с осигурителното законодателство, както и предотвратяването на противоречива практика по прилагането на законовите разпоредби.

- *Приета е законова промяна, според която дипломатическите представителства в България могат да удържат и внасят данък за доходите от трудови правоотношения на местните физически лица, които работят при тях.*

Съгласно изменението дипломатическите представителства са работодател по смисъла на § 1, т. 27 от Допълнителните разпоредби на ЗДДФЛ и съответно могат да удържат и внасят данък за доходите от трудови правоотношения, изплатени на българския персонал. Преди промяната Виенската конвенция за дипломатическите отношения вмениява ангажименти на дипломатическите представителства единствено за целите на социалното осигуряване. Поради тази причина местните физически лица, които получават доходи по трудови правоотношения от дипломатическите представителства на територията на Република България, трябва сами да определят и внасят дължимия от тях данък.

Съгласно законовите разпоредби преди изменението единствената възможност е подаване на годишна данъчна декларация по чл. 50 от ЗДДФЛ, което изключително затруднява физическите лица, независимо от факта че през течение на годината са получили доходи единствено от трудови правоотношения.

С цел облекчаване на местните физически лица, които са в трудови правоотношения с дипломатическите представителства, се предвиди възможност данъкът да се удържа и внася от дипломатическото представителство.

- *Извършване на постоянен анализ на нормативните режими и процедури с цел тяхното оптимизиране и опростяване*

С цел подобряване на инвестиционната и бизнес среда се извършва анализ на нормативната база, след оптимизацията на която ще се подобри инвестиционният климат, а също така и конкурентните предимства на България в международен план.

3.1.1.3. Стимулиране на инвестиционната активност и заетостта

- *Промени, налагани от правото на ЕС в областта на държавните помощи, които са необходими, за да бъде одобрено данъчното облекчение, представляващо държавна помощ за регионално развитие*

След изтичане срока на действие на схемата за държавна помощ, под формата на данъчно облекчение по чл. 184 във връзка с чл. 189 от ЗКПО, беше предприета процедура по нотифициране на нова схема за държавна помощ, с която да се запази същността на данъчното облекчение, действало до 31 декември 2013 г. и да се прилага през новия програмен период. Целта на схемата за държавна помощ е насърчаване инвестициите за производствена дейност в общини с безработица с или над 25 на сто по-висока от средната за страната, както и намаляване на безработицата в тези общини чрез осигуряване на определена заетост. За периода 2014-2020 г. съществуващата до 31 декември 2013 г. автоматична схема за държавна помощ е заменена с нова схема, предвиждаща индивидуално разглеждане на всеки инвестиционен проект и предварително одобрение на проект за първоначална инвестиция.

Въвеждат се четири типа условия, които следва да се спазват от всяко данъчно задължено лице, което би искало да прилага данъчното облекчение, представляващо държавна помощ:

- общи условия;
- условия, които оказват влияние върху размера и интензитета на помощта;
- условия, свързани с приемливите разходи, първоначалната инвестиция и активите, които са част от нея;
- допълнителни условия, в случаите когато първоначалната инвестиция е част от голям инвестиционен проект или единен инвестиционен проект.

Схемата за държавна помощ е одобрена от ЕК и текстовете по схемата са приети от Народното събрание. Съгласно одобрената схема се предвижда преходен период за 2015 г., съгласно който корпоративният данък за 2015 г. по това данъчно облекчение ще се преотстъпва, в случай че е подаден формуляр за кандидатстване в срок от 1 януари 2016 г. до 29 февруари 2016 г., налице е одобрение от страна на Българската агенция за инвестиции до 31 март 2016 г., както и са изпълнени всички условия на Закона за корпоративното подоходно облагане, който влиза в сила от 1 януари 2016 г., за прилагане на данъчното облекчение, представляващо държавна помощ за регионално развитие. При подаване на формуляра за кандидатстване за прилагане на данъчното облекчение за 2015 г. ще се прилага списъкът на общините с равнище на безработица с или над 25 на сто по-високо от средното за страната за 2014 г. Преотстъпване на авансови вноски за 2015 г. няма да се допуска.

Данъчното облекчение, представляващо държавна помощ за земеделски стопани, се прилага за данъчните периоди 2015-2020 г., предвид получената от ЕК през месец март 2015 г. разписка с окончателния идентификационен номер на държавната помощ. По този начин допълнително ще се предостави възможност на земеделските

стопани да прилагат същото облекчение за по-дълъг период от време, което ще доведе до повишаване на инвестиционната активност в тази сфера.

В процес на разработване е нова схема за намалена акцизна ставка на газьола, използван в първичното селскостопанско производство за периода 2015-2020 г., като схемата ще се прилага след получаване на окончателния номер в регистъра на държавните помощи на Европейската комисия.

3.1.1.4. Мерки в областта за събиране на просрочени задължения

Осъществява се текущо оперативно наблюдение на задължените лица чрез определяне на действия по събиране и селективен подход към длъжниците на база размера на дълга им, риска за събиране на задължението и тяхното поведение към спазването на задълженията за регистриране, деклариране и заплащане на задължения за данъци и осигуровки и други публични държавни вземания.

Прилагат се техники за стимулиране и спазване на доброволното изпълнение на задълженията в зависимост от това към коя група попадат задължените лица: уведомления, напомнителни писма, разясняване на възможностите за обезпечаване и погасяване на задълженията на лица с временно финансово затруднение, възможност за сключване на споразумения с приходната администрация.

В тази връзка са предприети и ще продължат да си изпълняват следните мерки:

- *Осъществяване на постоянен мониторинг спрямо длъжници с просрочени задължения в размер над 100 хил. лв. (200 хил. лв. за Териториална дирекция на НАП София-град) за данъци и задължителни осигурителни вноски, категоризирани като събираеми и частично-събираеми, в т.ч. и провеждане на персонални срещи от страна на директорите на териториални дирекции на НАП в цялата страна с лицата с невнесени публични задължения в особено големи размери*

Целта на мярката (която е с постоянен характер) е да се поемат изрични ангажименти за предоставяне на обезпечения и/или извършване на цялостни или частични плащания на просрочените дългове, ефективно наблюдение на поетите от длъжниците ангажименти и навременен контрол за третирането им от страна на компетентните органи – актуална оценка на икономическия статус на задълженото лице, своевременно налагане на обезпечителни мерки, издаване на разрешения за неотложни плащания, разсрочване/отсрочване, реализиране на имуществото, извършване на ревизии и проверки при необходимост и др.

- *Приета е промяна, с която се предотвратява възможността лице-вложител, което има неуредени публични задължения, събирани от НАП и Агенция „Митници“, да прехвърля собствеността върху акцизните стоки на друго лице-вложител с цел избягване плащане на дължими публични задължения;*

- *Прието е да бъде прекратена практиката недобросъвестни лица, имащи задължения към Агенция „Митници“, да заобикалят заплащането на дължимите публични вземания чрез прехвърляне на дружеството-длъжник на безимотни лица и създаване на нови дружества, които да осъществяват дейност по закона.*

Въвежда се изискване да не се издават лицензи и удостоверения на лице, чиито собственици, управители, прокуристи, мажоритарни съдружници или акционери са или са били към момента на възникване на задълженията собственици, прокуристи, мажоритарни съдружници или акционери, членове на органи за управление или контрол на лица с неуредени публични задължения, събирани от митническите органи.

- *Прилага се механизъм за погасяване на публични задължения на лица с вземания от общини, от други ведомства или държавни предприятия по договори за обществени поръчки и такива, възложени в изпълнение на оперативни програми на ЕС, чрез насочване на принудителното изпълнение срещу трети задължени лица, каквито се явяват посочените.*

3.1.2. Осигурителна политика

При разработване на проектобюджета за 2016 и актуализираните прогнози за 2017 и 2018 г. са отразени промените, приети със Закона за изменение и допълнение на Кодекса за социално осигуряване (обн., ДВ, бр. 61 от 2015 г.), като са спазени следните параметри:

- Запазват се размерите и съотношенията на осигурителните вноски за фондовете на държавното обществено осигуряване за 2016 г., като за 2017 и 2018 г. се повишава размерът на осигурителната вноска за фонд „Пенсии” на ДОО с по един процентен пункт. Целта е да се намали недостигът от средства по бюджета на ДОО и субсидирането му от държавния бюджет;
- От 1 януари 2016 г. се създава отделен фонд за служителите от сектор „Сигурност“ – фонд „Пенсии за лицата по чл. 69“;
- Запазва се диференцираният минимален осигурителен доход за самоосигуряващите се лица, съобразно облагаемия им доход, съответно в размер на 420 лв., 450 лв., 500 лв. и 550 лв. през 2016 г., като за 2017 и 2018 г. той се увеличава на 460 лв., 500 лв., 550 лв. и 600 лв.;
- С оглед да не се допусне нарастване на общата данъчно-осигурителна тежест отпада предвиденото увеличаване на осигурителната вноска за универсален пенсионен фонд от 5 на 7 на сто от 1 януари 2017 г.;
- Предвижда се възможност за многократен избор (но не по-късно от пет години преди възрастта по чл. 68, ал. 1 от КСО) на лицата, родени след 31 декември 1959 г., ако не им е отпусната пенсия за осигурителен стаж и

възраст, за промяна на осигуряването от универсален пенсионен фонд във фонд „Пенсии” и обратно;

- Предвижда се възможност за еднократен избор на лицата, работили при условията на първа и втора категория труд, ако не им е отпусната пенсия за осигурителен стаж и възраст или ранна професионална пенсия, за промяна на осигуряването от професионален пенсионен фонд във фонд „Пенсии” на ДОО;
- Запазване размера на здравноосигурителната вноска на нивото от 2015 г. – 8 на сто;
- Запазване на максимален осигурителен доход за всички осигурени лица – 2600 лв. за целия период;
- За периода 2016-2018 г. не се правят вноски за фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите“;
- Минималният осигурителен доход за земеделските стопани и тютюнопроизводители се предвижда да се запази на нивото от 2015 г. – 300 лв. С оглед на по-тясно обвързване на осигурителния принос на тази категория осигурени лица с реалното получаване на бъдещи пенсионни плащания и краткосрочни обезщетения, гарантиращи по-адекватни доходи в период на неработоспособност, предстои да се разработи подходящ механизъм за плавно повишаване на размера на минималния осигурителен доход, който да влезе в сила през 2017 г.

3.1.3. Други приходи

Прогнозата за приходите от държавни такси по бюджетите на ПРБ и други бюджетни организации, включени в консолидираната фискална програма за прогнозния период, са разработени на база действащата нормативна уредба, макрорамката за периода 2016-2018 г., реализирането на мерки за подобряване събираемостта и намаляване на административната тежест.

Приходи от дивидент за държавата

Прогнозираните приходи от дивидент по държавния бюджет са както следва:

- за 2016 г. – 23,2 млн. лв.;
- за 2017 г. – 28,0 млн. лв.;
- за 2018 г. – 80,0 млн. лв.

Основните допускания, на база на които е изготвена прогнозата за приходи от дивидент са следните:

- намаление на ставката за отчисленията за 2016 г. от 60 на 50 на сто;

- изключване на лечебните заведения за болнична помощ от обхвата на Разпореждането на Министерския съвет за установяване и внасяне в полза на държавата на отчисления от печалбата от държавни предприятия и търговски дружества с държавно участие в капитала;
- запазване на подхода по отношение на акционерните дружества, съставлящи финансови отчети съгласно чл. 37, ал. 2 от Закона за счетоводството, а именно: дивидентът да се отчислява на база печалбата по консолидирания финансов отчет на дружествата;
- прогнозирани загуби по консолидиран финансов отчет на „Български енергиен холдинг“ ЕАД за 2015 г. и 2016 г.;
- през 2018 г. се прогнозира по-високи постъпления от дивидент при подобряване на финансовото състояние на държавните дружества и предприятия.

Запазва се тенденцията за намаляване на ставката на отчисление (80 % през 2013 г., 70 % през 2014 г., 60 % през 2015 г. и 50 % през 2016 г.), като по този начин се цели стабилизиране на финансовото състояние на държавните дружества и предприятия и увеличаване на разпологаемия собствен капитал, който да се използва за издръжка и инвестиции. За 2017 и 2018 г. се предвижда ставката да се запази на нивото от 2016 г.

Приходи от наеми за държавата

Приходите от наеми за държавата за периода 2016-2018 г. са разчетени при 50 % отчисления от наемите, получени от държавните предприятия и търговски дружества, отдали под наем предоставените им застроени или незастроени недвижими имоти, с изключение на лечебните заведения за болнична помощ.

Приходи от концесионна дейност

Прогнозните приходи от концесии за 2016 г. възлизат на 705,2 млн. лв. За 2016 г. в държавния бюджет е разчетен допълнителен приход от концесионна дейност (под формата на еднократно концесионно плащане) в размер на 600 млн. лв. Предоставянето на концесия на гражданско летище за обществено ползване София е част от Стратегията за развитие на транспортната инфраструктура на Република България чрез механизмите на концесията, разработена от Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията през м. април 2013 г. В момента процедурата по предоставяне на концесия на обекта е на етап разработване и приемане на концесионни анализи, като част от подготвителните действия съгласно Закона за концесиите и правилника за неговото прилагане.

За 2017 г. и 2018 г. прогнозираните приходи възлизат на 105,2 млн. лв. за всяка от годините.

От прогнозирания размер на приходите от концесии за периода 2016-2018 г. по бюджетите на министерствата и ведомствата се очаква да постъпват средства в размер

на 66,8 млн. лв. за всяка от годините, в т.ч. 0,9 млн. лв. по бюджетите на областите, на чиято територия се намират морските плажове (във връзка с последното изменение на Закона за устройството на Черноморското крайбрежие, ДВ, бр. 40 от 13.05.2014 г.). Постъпленията по бюджетите на общините, на чиято територия се намират находищата на подземни богатства, минералните води и морските плажове ежегодно ще са 38,4 млн. лв.

Основна мярка за повишаване събираемостта на приходите от концесии е подобряване контрола върху концесионните договори чрез своевременно начисляване и предявяване на предвидените неустойки по договорите, завеждане на съдебни дела и прекратяване на концесионни договори със стари задължения и сключване на нови.

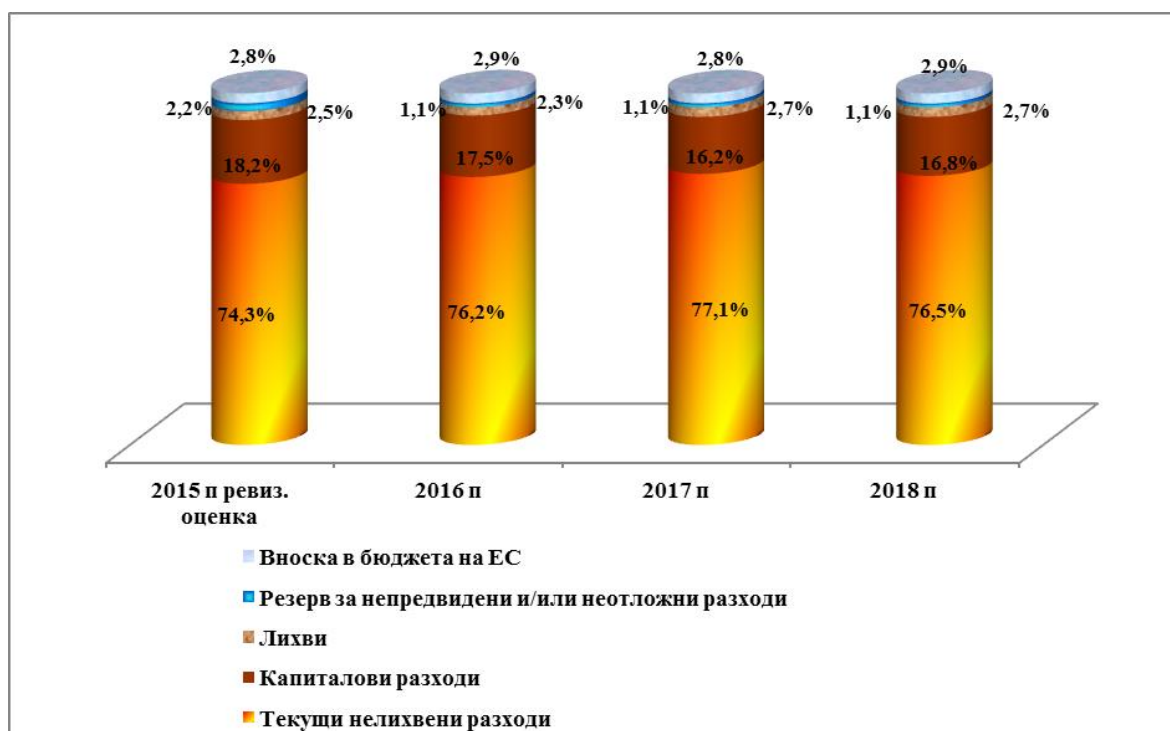
3.2. Разходни политики за периода 2016-2018 г.

Реализирането на разходните политики е в пряка зависимост от провеждането на структурни реформи в отделните сектори. Необходими са мерки за подобряване на ефективността на публичните разходи, вкл. и чрез засилване ролята на пазарните механизми и спазване на бюджетните тавани и ограничения.

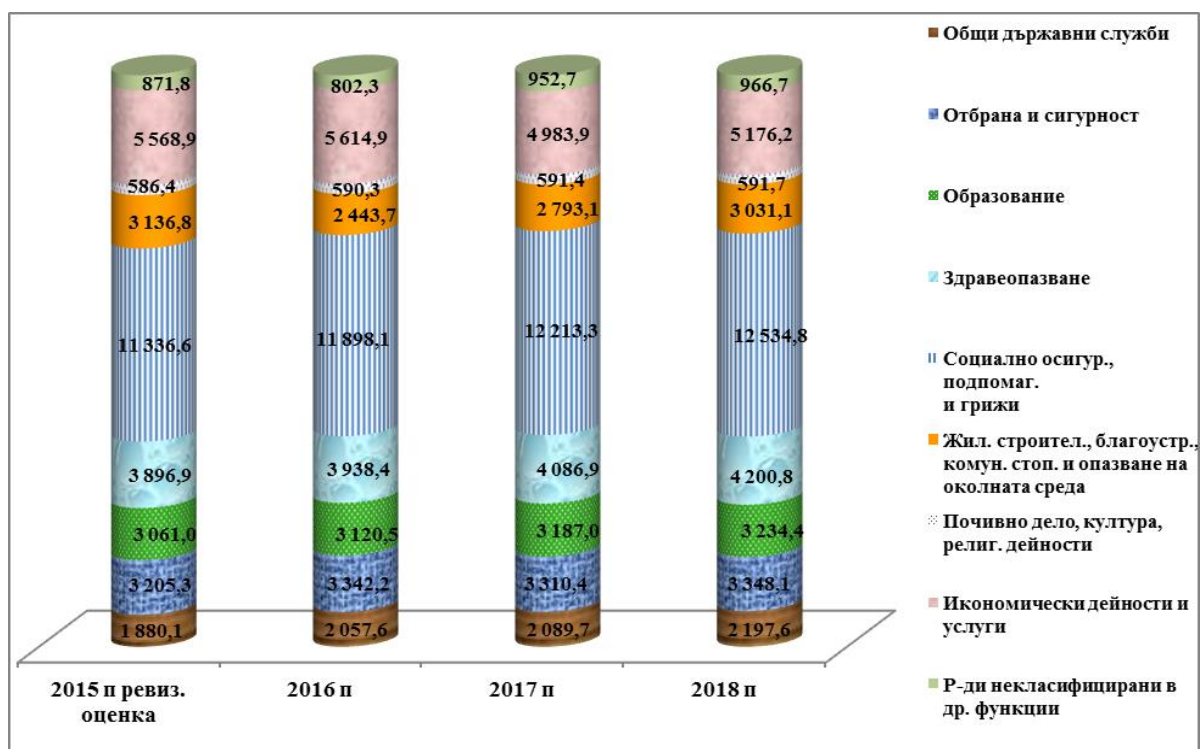
Разходите по КФП и по функции за периода 2015-2018 г. са представени в следващите графики.

Графика: Структура на разходите по КФП в % за периода 2015-2018 г., вкл. резерв и вноска в бюджета на ЕС¹²

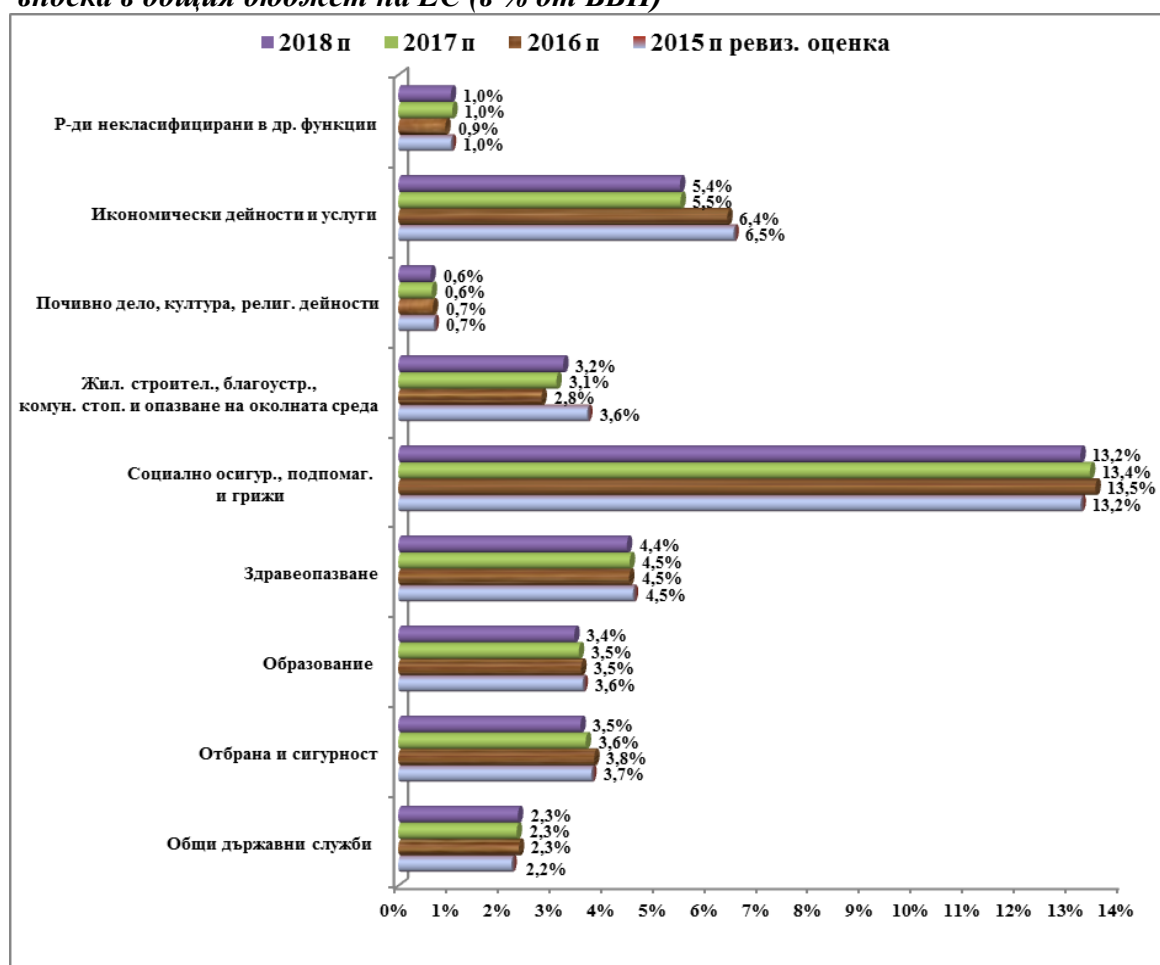
¹² В текущите нелихвени разходи са включени и предоставените трансфери за чужбина и прираста на държавния резерв.

Графика: Структура на разходите по функции за периода 2015-2018 г. (в млн. лв.)

Графика: Разходи по функции по КФП за периода 2015-2018 г., вкл. резерв, без вноса в общия бюджет на ЕС (в % от БВП)

3.2.1. Политика по доходите

За периода 2016-2018 г. по отношение на минималната работна заплата е предвидено:

- увеличаване на размера на МРЗ от 1 януари 2016 г. – 420 лв.;
- увеличаване на размера на МРЗ от 1 януари 2017 г. – 460 лв.;
- за 2018 г. размерът на МРЗ ще се запази на ниво от 2017 г. – 460 лв.

Повишаването на размера на минималната работна заплата цели постигането на номинален ръст на доходите на най-нискодоходните групи на пазара на труда. Провеждането на такава политика по доходите ще способства за постигането на социална кохезия и създаването на равни възможности за пълноценен социален и продуктивен живот за всички социални групи от населението, което е в пълно съответствие с утвърдените практики в страните членки на ЕС за защита на доходите и жизнения стандарт на нископлатените работници и на „работещите бедни“, както и за прилагането на минимални стандарти за гарантиране на приемливо жизнено равнище.

В системата на средното образование е предвидено увеличение на стандартите за финансиране на дейностите по образованието, с което се създава възможност за увеличение на заплатите на педагогическия и непедагогическия персонал в системата.

С оглед запазване на административния капацитет и нормалното функциониране на трите най-големи агенции към министъра на труда и социалната политика (Агенция за социално подпомагане, Агенция по заетостта и Изпълнителна агенция „Главна инспекция по труда“) е предвидено увеличение на средствата за персонал за 2016 г. През последните години дейността на тези структури показва голяма натовареност на служителите при намалена щатна численост и увеличен обем на работа. С оглед обвързване на извършената работа, постигнатите резултати и адекватно възнаграждение на служителите са осигурени допълнителни средства.

3.2.2. Пенсионна политика

Адекватността и устойчивостта на пенсионната система в дългосрочен план са от решаващо значение за предотвратяването на бедността и социалното изключване сред възрастните хора, които са една от уязвимите групи в обществото. В тази връзка ключов приоритет на провежданата пенсионна политика е осигуряването на адекватни пенсионни доходи за всички, гарантиращи разумен жизнен стандарт след пенсиониране.

Още от самото начало на 2015 г. към министъра на труда и социалната политика беше създадена работна група с цел разработването на мерки за установяване на справедлива, устойчива и адекватна пенсионна система. До края на м. март 2015 г. беше извършен необходимият преглед на социалноосигурителното законодателство, с оглед намиране на балансиран и трайни решения по широк кръг въпроси, свързани с: условията за пенсиониране за работещите при условията на първа, втора и трета категория труд, въвеждане на възраст за пенсиониране, определяне размерите на осигурителните вноски и социалноосигурителните плащания и др.

Пакетът от предложения е свързан с:

- увеличаване на изискуемите възраст и стаж за пенсиониране за всички категории лица;
- изравняване пенсионната възраст на мъжете и жените;
- повишаване на адекватността на пенсиите чрез усъвършенстване на формулата за изчисление на пенсиите и други мерки, които са свързани с повишаване на приходите в осигурителната система и ограничаване на разходите в нея;
- запазване и усъвършенстване на тристълбовия пенсионен модел, като се разшириха направените от 1 януари 2015 г. промени, предвиждащи възможност за свободен избор на лицата, родени след 31 декември 1959 г. да се осигуряват задължително за допълнителна пенсия в универсален

пенсионен фонд (УПФ) или само за пожизнена пенсия в държавното обществено осигуряване (ДОО).

От 1 януари 2016 г. се предвижда принципът на свободен избор да се въведе и по отношение на ранното пенсиониране на категорийните работници, като се създава възможност те да изберат да се осигуряват само във фондовете на ДОО или да се осигуряват и в професионалните пенсионни фондове.

Всички предложения бяха обсъдени и разгледани в Националния съвет за тристранно сътрудничество, като окончателният пакет от законодателни промени беше одобрен от Народното събрание през м. юли 2015 г.

Всички предложения бяха разработени при спазване на правилата за строго придържане към принципите на социалното осигуряване и тяхното възстановяване там, където те са нарушени и при съобразяване с европейските регламенти, директиви и препоръки, както и с всички международни актове в социалната сфера, по които България е страна. Стремежът е да се постигне предвидимост и социална поносимост в дългосрочен план на предлаганите промени, съхраняване на финансовата стабилност и недопускане на непоносим натиск върху публичните финанси.

При разработването на прогнозата за разходите за пенсии за периода 2016-2018 г. са взети предвид последните законодателни промени, приети със Закона за изменение и допълнение на КСО (ДВ, бр. 61 от 2015 г.), както и очакваното изпълнение на бюджета на ДОО за 2015 г.

При разработване на прогнозата за разходите за пенсии за 2016 г. е определен процент за осъвременяване на пенсиите от 1 юли 2016 г. по чл. 100 от КСО.

От 2017 г. вместо осъвременяване на пенсиите, от 1 юли ще се извършва преизчисляване на всички пенсии за трудова дейност с по-голяма тежест на една година осигурителен стаж, като увеличението ще бъде с процент равен или по-голям от процента, определен по чл. 100 на КСО.

Процентите на увеличение на размерите на пенсиите от 1 юли всяка година са съответно:

- 2016 г. – 2,5 % от осъвременяването по чл. 100 от КСО;
- 2017 г. – 2,7 % при увеличение на тежестта на всяка година осигурителен стаж от 1,1 на 1,130;
- 2018 г. – 2,8 % при увеличение на тежестта на всяка година осигурителен стаж от 1,130 на 1,161.

Предвижда се със същите проценти да се увеличават размерите на социалната пенсия за старост и минималната пенсия за осигурителен стаж и възраст.

Максималният размер на получаваните една или повече пенсии се запазва на 910 лв. за целия период от 2016 до 2018 г. включително, вследствие на запазване размера на максималния осигурителен доход.

Основни акценти по отношение на условията за пенсиониране:

- Възрастта за придобиване право на пенсия за най-масовата трета категория труд се увеличава за жените с по 2 месеца всяка година от 1 януари 2016 г. и с по 3 месеца от 1 януари 2030 г. до достигане на 65 г. възраст през 2037 г., а за мъжете – с по 2 месеца от 1 януари 2016 г. и с по 1 месец от 1 януари 2018 г. до достигане на 65 г. възраст през 2029 г. От 1 януари 2016 г. необходимият осигурителен стаж за придобиване право на пенсия и за двата пола се увеличава с по 2 месеца всяка година до достигане на 37 г. стаж за жените и 40 г. стаж за мъжете през 2027 г.;
- От 1 януари 2016 г. за лицата по чл. 69 от КСО, освен 27 години общ осигурителен стаж при пенсиониране се въвежда минимална възраст 52 години и 10 месеца. От 1 януари 2017 г. възрастта се увеличава с по 2 месеца до достигане на 55 години през 2029 г.;
- След 31 декември 2015 г. продължават да се отпускат пенсии от ДОО за ранно пенсиониране на лицата, работили първа и втора категория труд, които не отговарят на условията за пенсиониране от професионален пенсионен фонд. Пенсионната възраст се увеличава с по 4 месеца за жените и с по 2 месеца за мъжете до достигане 55 години за първа категория и 60 години за втора категория;
- От 1 януари 2016 г. се въвежда възможност за отпускане на пенсия за осигурителен стаж и възраст в намален размер на лицата, на които не им достигат до 12 месеца възраст, но имат необходимия осигурителен стаж, като пенсията им се намалява пожизнено с 0,4 на сто за всеки недостигащ месец;
- При планиране на средствата, необходими за изплащане на пенсиите за 2016 г. е отразен целогодишният ефект във връзка с увеличението на пенсиите през 2015 г., считано от 1 юли 2015 г. с 1,9 на сто, както и естественият ръст на разходите за пенсии, дължащ се на по-високите размери на новоотпуснатите пенсии в сравнение с размерите на прекратените.

В резултат на тези допускания разходите за пенсии по бюджета на ДОО през 2016 г. нарастват с 350,2 млн. лв. спрямо закона за 2015 г.

3.2.3. Социална политика

Политика по заетостта

Бюджетната прогноза за периода 2016-2018 г. съдържа действия, програми и мерки, които подпомагат изпълнението на препоръките на ЕК към България за насърчаването на заетостта, доходите и социалното включване.

През периода 2016-2018 г. стратегическата цел на политиката по насърчаване на заетостта е повишаване на заетостта и подобряване на инвестирането в човешкия капитал чрез осигуряване на по-висока и устойчива заетост и интегриране на пазара на труда на безработните и неактивните лица в трудоспособна възраст и обучение на безработните лица съобразно потребностите на пазара на труда.

В областта на активната политика на пазара на труда приоритет ще бъдат отново действия, насочени към по-висока и устойчива заетост и интегриране на пазара на труда на безработните и неактивните лица в трудоспособна възраст чрез насърчаване разкриването на нови работни места и подобряване на посредническите услуги по заетост. Основен приоритет ще бъде и намаляване на безработицата и неактивността сред младежите чрез изпълнение на Европейската гаранция за младежта, както и достъпа до качествено, практически ориентирано обучение, осигуряващо знания и умения в съответствие с потребностите на бизнеса.

Активната политика на пазара на труда ще бъде насочена към интеграцията на уязвимите групи на пазара на труда, в т.ч.: безработни младежи до 29 г. с подгрупа до 25 г.; безработни над 50-годишна възраст; безработни с ниска или нетърсена на пазара на труда професионална квалификация и недостиг на ключови компетентности, в т.ч. безработни с ниско образование (включително от ромски произход); хора с увреждания и неактивни лица, желаещи да работят, в т.ч. обезкуражени лица. Ще продължат усилията, насочени към подобряване на ефективността и целенасочеността на изпълняваните национални и регионални мерки, програми и инициативи.

Изпълнението на включените мерки ще допринесе за постигане на по-висок и балансиран растеж чрез наличие на достатъчно работна сила с необходимите знания и умения за реализиране на икономически растеж и създаване на качествени работни места; по-бързо пренасочване на свободната работна сила и намаляване на продължителността на преходите между отделните състояния на пазара на труда. Решаваща е и ролята на институциите на пазара на труда, от капацитета на които зависи подобряването на общото функциониране на цялата система по заетостта и по-ефективното и ефикасно използване на наличните ресурси.

Социални помощи и обезщетения

Прогнозата за периода 2016-2018 г. по отношение на социалните помощи и обезщетения, изплащани от бюджета на ДОО, е разработена при запазени параметри на действащото законодателство в КСО и Закона за бюджета на ДОО за 2015 г., а именно:

- запазва се периодът на изплащане на паричното обезщетение за бременност и раждане - 410 дни и размерът на обезщетението за отглеждане на малко дете от една до две годишна възраст - 340 лв.;
- запазва се режимът на изплащане на паричните обезщетения за временна неработоспособност съгласно чл. 40, ал. 5 от КСО – първите три работни дни се изплащат от осигурителя в размер 70 на сто от среднодневното

брутно възнаграждение, а от 4-тия ден на настъпване на неработоспособността се изплащат от ДОО;

- запазва се периодът, от който се изчисляват краткосрочните обезщетения при временна неработоспособност - 18 календарни месеца; при бременност и раждане и при безработица - 24 месеца;
- запазва се размерът на еднократната помощ при смърт на осигурено лице - 540 лв.;
- запазва се максималният размер на гарантираните вземания – 1 200 лв.

При планирането в средносрочен период ще продължи насърчаването на трудовата заетост на трайно безработни лица в трудоспособна възраст с цел намаляване на броя на пасивните потребители на социални помощи и създаване на възможност за пренасочване на ресурсите към хората, които имат най-голяма нужда от тях. Очакван резултат от тези стъпки ще бъде намаляване на зависимостта от социални помощи.

Предвижда се да продължат мерките, насочени към деинституционализация на грижата за деца. През 2016 г. се очаква да стартира реално и процесът на деинституционализация на грижата за възрастни хора и хора с увреждания, който ще бъде осъществен по подобие на процеса на деинституционализация на грижата за деца. Ще продължи комплексната подкрепа на децата в семейна или близка до семейната среда.

Помощи и обезщетения, изплащани от Министерството на труда и социалната политика

За периода 2016-2018 г. политиката по социална закрила и равни възможности ще продължи да се развива в съответствие със заложените цели в стратегическите документи и програми.

Приоритет остават гарантирането на социалната защита на уязвимите групи от населението чрез по-добра целенасоченост на социалните помощи, повишаването на ефективността на програмите, прилагането на диференциран подход, усъвършенстването на нормативната уредба в сферата на социалното подпомагане и оптимизирането на институционалната структура, свързана със социалната защита на най-нискодоходните и рискови групи от населението.

В областта на равнопоставеността на половете и антидискриминацията усилията са насочени към осигуряване на условия за равенство между жените и мъжете във всички области на обществения живот, превенция и защита от дискриминация.

В областта на интеграцията на хората с увреждания се прилага интегриран подход при управление на политиката. Политиката за интеграция на хората с увреждания е свързана с универсалността, неделимостта и взаимната зависимост на всички права на човека и основни свободи и необходимостта на хората с увреждания да бъде осигурено пълното ползване на правата без каквато и да е дискриминация. В тази политика се прилага новият личностно ориентиран подход, който също така се

основава на правата на човека и е насочен към осигуряването на интеграцията и пълноправното участие на хората с увреждания в обществото и трябва да бъде включен във всички релевантни политически области на международно, национално, регионално и местно ниво.

Политиката за интеграцията на хората с увреждания е насочена към създаване на условия и гаранции за равнопоставеност, социална интеграция и упражняване на правата, защита на хората с увреждания и техните семейства, както и интегрирането им в работна среда. Провеждането на политиката за хората с увреждания се основава на определена стратегическа рамка и многообразна нормативна уредба, която ангажира множество правителствени институции, както и частни фирми и неправителствени организации.

В областта на политиката за подпомагане на семействата с деца приоритет е подобряване на ефективността и целенасочеността на семейното подпомагане в отглеждането на децата в семейна среда. С приетите изменения и допълнения на Закона за семейните помощи за деца се предвижда насърчаване на отговорното родителство, въвеждане на по-висок интензитет на подпомагане до трето дете и по-голяма социална справедливост при предоставяне на семейните помощи. С разпоредбите от закона, които влизат в сила от 01.01.2016 г. се въвежда еднократна помощ при осиновяване, определяне на по-висок размер на еднократната помощ при раждане на трето дете и определяне на общ размер на месечната помощ за отглеждане на дете по чл. 7 от Закона за семейните помощи за деца за семейството в зависимост от броя на децата, за които се получава.

Социални програми за общини

По бюджетните взаимоотношения на общините с централния бюджет е предвидено увеличение средно с 2 % на стандартите за специализирани институции за предоставяне на социални услуги, като се предвижда да отпаднат домовете за деца с физически увреждания. Предвижда се намаление на местата в специализираните институции (с 1 725 броя) и увеличение на местата за социалните услуги, предоставяни в общността (с 2 557 броя). За социалните услуги, предоставяни в общността, стандартите са увеличени средно с 3 %, с изключение на стандартите за дейностите: център за социална рехабилитация и интеграция, център за обществена подкрепа, център за настаняване от семеен тип за стари хора, дневен център за стари хора, център за работа с деца на улицата, социален учебно-професионален център и преходно жилище, които запазват нивото си от 2015 г. Разчетени са средствата за месечна помощ за ученик в социална услуга, като размерът на помощта се запазва на нивото от 2015 г.

3.2.4. Здравна политика

Политиката в областта на здравеопазването ще продължи да бъде насочена към ефективно функциониране на системата, усъвършенстване на нормативната уредба по отношение на здравето осигуряване, болничната помощ, лекарствената политика и електронното здравеопазване.

Основният акцент на политиката в областта на здравеопазването през 2016 г. ще бъде насочен към подобряване на функционирането на системата на база приетите промени в Закона за здравето осигуряване и в Закона за лечебните заведения.

Приоритетите в областта на здравеопазването са следните:

- подобряване на диагностиката, качеството и достъпа до комплексно лечение на заболяванията;
- приоритетно развитие на спешната помощ чрез инвестиции в ресурсното, техническо, логистично и кадрово развитие;
- въвеждане на интегриран подход на медицинските грижи за репродуктивно, майчино и детско здраве;
- въвеждане на информационно-комуникационни технологии, които да предоставят информираност, проследяемост, справедливост, равнопоставеност и обективен контрол на процесите в здравната система;
- формиране на модел на болнично здравеопазване, който се характеризира с предвидимост на финансовите ресурси за осигуряване на качество и достъпност на лечението, въвеждане на национална здравна карта със задължителен характер;
- подобряване на изискванията и критериите за медицински и финансов контрол върху дейността на изпълнителите на медицинска помощ и аптеките;
- стабилизиране на здравноосигурителния модел и повишаване финансовата самостоятелност на здравния сектор;
- реструктуриране на НЗОК и превръщането ѝ в активен финансиращ и контролен орган от името на осигурените граждани – инструмент за провеждане на политика за осигуряване на достъпно и качествено здравеопазване.

За постигането на тези приоритети са разработени конкретни цели и пакет от мерки от страна на Министерството на здравеопазването, чиито основни функции са свързани с разработването и провеждането на реформата в сектора на здравеопазване.

Предвижда се въвеждане на централизирано договаряне на различни видове отстъпки от НЗОК за лекарствени продукти с оглед намаляване на разходите на НЗОК. Ще се въведе задължително централизирано договаряне на отстъпки за лекарствени продукти, приложими за домашно лечение и при злокачествени заболявания. Целта е да се дадат широки и гъвкави възможности за постигане на договорености, така че да се постигне по-добра прогнозируемост и устойчивост на разходите за лекарствени

продукти и по-рационално разходване на средствата на НЗОК, базирано на медицински доказателства.

През 2016 г. ще започне да функционира и създаденият Централен орган за възлагане на обществени поръчки в сектор здравеопазване, който ще провежда процедури за възлагане на обществени поръчки с цел сключване на рамкови споразумения за доставки от името и за сметка на бюджетите на възложители в сектора и определяне на изпълнители чрез специално създадена интегрирана информационна система – онлайн платформа за електронна търговия. Създаването и въвеждането на електронна платформа за обществени поръчки в сектор здравеопазване се очаква да доведе до икономии на финансови ресурси за болниците, както и до намаляване на цените на лекарствените продукти поради големия обем.

С приетия Закон за изменение и допълнение на Закона за здравното осигуряване (ЗЗО) се предвижда пакетът от медицински услуги, който заплаща НЗОК, да се раздели на основен и допълнителен, като това е начин да се определят приоритетните здравни услуги с оглед рационално разпределение на средствата за тяхното финансиране. Основният пакет ще бъде насочен към дейности, свързани с профилактика, диагностика и лечение на основните заболявания и състояния, причиняващи смърт и загуба на работоспособността, детско и майчино здравеопазване.

Разделянето на пакета здравни дейности, заплащан от НЗОК, не е свързано с принципна промяна в здравноосигурителния модел, а цели да се прецизира медицинската помощ, закупувана от НЗОК, в зависимост от социалната значимост на заболяванията и оптимално необходимото време за тяхното лечение.

Отделно от това ще се дефинира и спешен пакет здравни дейности, който ще се покрива от държавния бюджет и чрез него ще се гарантира на всеки български гражданин своевременно и равнопоставен достъп до медицинска помощ при спешни състояния. Предвижда се цялостно интензивно развитие на спешната медицинска помощ, предоставяна в извънболнични и в болнични условия, с цел осигуряване на по-добро качество, достатъчност и своевременност. В съответствие с приетата от Министерския съвет „Концепция за развитие на системата за спешна медицинска помощ в Република България 2014-2020 г.“ се предвижда въвеждането на интегриран модел за обслужване на спешни пациенти в равнопоставени структури за извънболнична и болнична помощ, поради което е необходимо укрепване на сега съществуващите центрове за спешна медицинска помощ и функционално обособяване на специализирани спешни структури към определени болници, което гарантира непрекъснатост и високо качество на спешната медицинска помощ.

В приетия Закон за изменение и допълнение на ЗЗО са заложили промени, които създават ефективни правила за повишаване на качеството на медицинското обслужване, на контрола на медицинските дейности и на рационалното използване на средствата на НЗОК. Със закона се въвежда поетапно повишаване на частта от минималния осигурителен доход, върху който се определят здравноосигурителните вноски за лицата, които се осигуряват за сметка на държавния бюджет, върху 55 на сто

от минималния осигурителен доход за самоосигуряващите се лица от 1 януари 2016 г., като всяка следваща година се увеличава с 5 на сто до достигане на минималния осигурителен доход за самоосигуряващите се лица, което е съобразено при разработването на прогнозата за периода 2016-2018 г.

Финансирането на дейностите, свързани с осигуряване на адекватни здравни грижи и подкрепа за най-уязвимите групи от населението и тези със специфични потребности, като опазване на детското и майчино здраве и психичното здраве, ще се осигурява чрез бюджета на Министерството на здравеопазването и за трите години, с което се гарантира изпълнението на промоцията и профилактиката по програмата за осигуряване на общественото здраве със средства от държавния бюджет, независимо от здравноосигурителния статус на лицата. Предвижда се въвеждане на интегриран подход на медицинските грижи за репродуктивно, майчино и детско здраве с оглед достъпността, качеството и обхвата на медицинските грижи, получени преди, по време и след раждането. Предвижда се и осъществяване на интегрирани здравно-социални услуги.

Със Закона за изменение и допълнение на Закона за лечебните заведения се правят изменения в нормативния механизъм за създаването и актуализирането на Националната здравна карта, чрез която да се определят и планират на териториален принцип потребностите на населението от достъпна извънболнична и болнична медицинска помощ.

Центровете за трансфузионна хематология, центровете за спешна медицинска помощ, домовете за медико-социални грижи, в които се осъществяват медицинско наблюдение и специфични грижи за деца и медико-социалните центрове, подлежат на задължителна акредитация. За останалите видове лечебни заведения акредитацията е задължителна, само ако лечебното заведение иска да провежда обучение на студенти и специализанти.

Със Закона за изменение и допълнение на Закона за здравното осигуряване се връща договорното начало при определянето на методиките за остойностяване и заплащане на медицинските дейности, обемите и цените на медицинските дейности, условията и реда за контрол по изпълнението на договорите между НЗОК и изпълнителните на медицинска помощ, както и по отношение на санкциите при неизпълнение на договорите.

Списъкът на заболяванията, за чието домашно лечение НЗОК заплаща лекарствени продукти, медицински изделия и диетични храни за специални медицински цели, се утвърждава от Надзорния съвет на НЗОК, вместо с наредба на министъра на здравеопазването.

Възстановяват се арбитражните комисии, които ще разглеждат становищата на проверените лица – изпълнители на медицинска помощ, в случай на констатирани нарушения на НРД.

Създава се правна регламентация за извършване на съвместни проверки за спазване на правилата за добра медицинска практика, правилата за добра фармацевтична практика, правилата за добра практика, на утвърдените медицински стандарти, на Закона за здравното осигуряване и на НРД.

Националната здравноосигурителна каса се задължава да извършва проучване на удовлетвореността на пациентите от заплатените от нея здравни услуги. Предвижда се прекратяване на договор или налагане на финансова санкция на изпълнител на медицинска помощ, при който се констатира системна неудовлетвореност от страна на пациентите и след оценка на критериите за качество на медицинската помощ, регламентирани в НРД, и установяване на нарушаването им.

3.2.5. Политика в образованието и науката

Образователната политика през периода 2016-2018 г. ще е насочена към постигане на по-висока прозрачност и ефективност на изразходването на публични средства чрез финансиране на продукта на образователната система, оптимизация на структурите в системата на училищната мрежа и по-пълно обхващане на ученици в системата. Подобряването на качеството на образованието ще се постигне чрез подобряване на училищната среда и заплащането на персонала, което от своя страна ще подобри връзката между образователната система и пазара на труда.

Демографските тенденции през последните години са негативни и това води след себе си значителни предизвикателства пред сектора, а именно:

- *Да се справи с изравняването на старта за всички деца чрез подобряване на условията за ранно детско развитие;*
- *Подобряване на качеството на образованието във всички училища и нива на системата (основно, средно, висше);*
- *Да укрепи статуса на учителската професия, като привлече и задържи най-талантливите в нея.*

В този контекст разходите за образование са изведени като приоритет в Бюджет 2016 – въпреки че делът на разходите като процент от БВП се запазва, насочените към сферата на образованието средства бележат номинален ръст и компенсират намаляването на броя на учениците.

Необходимостта от фискална консолидация налага прилагането на допълнителни мерки за повишаване на финансовата самостоятелност на сектора. В съответствие с националната програма за развитие на образованието и политиката за насърчаване на реформите в сектора, през 2016 г. се предвижда да бъде финансиран пакет от мерки за модернизация на системата.

В областта на висшето образование целта на политиката е насочена към устойчиво развитие и гарантиране на качеството. Основните мерки, които започнаха да се въвеждат и ще продължат да се прилагат и през 2016-2018 г., са: утвърждаване на

рейтинговата система на университетите в България; предоставяне на публични гаранции за студентски кредити.

Националното финансиране на образованието ще продължи да се допълва и със средства от структурните фондове на ЕС. Те са насочени главно към квалификация на учителите, практическо обучение и стажове за учениците.

Приоритетите, към които е насочена политиката в областта на образованието и науката за периода 2016-2018 г., са:

- преодоляване на недостига на педагогически специалисти и мотивиране на младите хора за изберат учителската професия;
- подобряване на образователните резултати и намаляване на броя на учениците, отпаднали преждевременно от образователната система чрез запазване и разширяване на целодневната организация на учебния ден в средищните училища и за учениците от VI клас;
- изпълнение на нови политики, предвидени със Закона за предучилищното и училищното образование – финансово осигуряване на дейността на центровете за подкрепа на личностното развитие, закупуване на нови учебници за V клас и др.;
- разширяване на политиката за оптимизация чрез включване на персонала в детските градини в дейностите по възстановяване на обезщетенията при прекратяване на трудовите правоотношения;
- увеличаване на тежестта на получената комплексна оценка за качеството на обучението и съответствието му с пазара на труда върху размера на предвидените средства за издръжка на обучението в държавните висши училища;
- подпомагане и насърчаване на процеса на консолидация и оптимизация на системата на висшето образование;
- насърчаване на обучението по приоритетни професионални направления и подпомагане издръжката на защитени специалности.

3.2.6. Други секторни политики

Политиката в областта на **енергетиката** има за цел установяване на по-чисто и ефективно производство на енергия чрез по-ефективно използване на изкопаемите и възобновяеми енергийни източници, минимизиране влиянието на производството и използването на енергия върху околната среда, подобряване управлението на естествените ресурси. Тенденцията е да се гарантира сигурно, безопасно и устойчиво снабдяване с енергия на достъпни цени.

Освен това усилията ще бъдат насочени към овладяване негативните промени в климата чрез използване на по-малко и по-чиста енергия, увеличаване дела на нискоемисионната енергия и бърз технически напредък.

Приоритетните направления за периода 2016-2018 г. са:

- овладяване на негативните промени в климата чрез включване на българските енергийни инсталации в европейската Схема за търговия с квоти на емисии на парникови газове (принос на Република България за изпълнение на общностната цел за 20 %-но намаление нивата на емисиите на парникови газове спрямо 1990 г.);
- 16 % дял на енергията от възобновяеми източници в брутното крайно потребление на енергия (до 2020 г.);
- ограничаване на външната зависимост от енергиен внос чрез диверсификация на енергийните доставки;
- енергоспестяване и насърчаване на използването на местни ресурси и възстановяеми енергийни източници;
- либерализиране на енергийния пазар с оглед обезпечаване на достъпна и сигурна енергия за потребителите и др.

В актуализираната средносрочна бюджетна прогноза за периода 2016-2018 г. са разчетени:

1. Разходи в размер до 72 239 хил. лв. (за всяка една година) за изпълнение на Националния план за инвестиции, а именно за преоборудване и подобряване (модернизация) на националната енергийна инфраструктура с цел пряко или непряко намаляване на емисии на парникови газове, изпускани от инсталации за производство на електрическа енергия и от инсталации за комбинирано производство на електрическа и топлинна енергия. Финансирането на тези разходи се осигурява от вноските на операторите на инсталации. Отчитането на тези приходи и разходи се извършва чрез транзитна сметка „Национален план за инвестиции“.

2. Разходи в размер на 290 000 хил. лв. (за всяка една година) за покриване на разходите, извършени от обществения доставчик, произтичащи от задълженията му по чл. 93а от Закона за енергетиката, определени с решение на Комисията за енергийно и водно регулиране, включително и за минали регулаторни периоди. Финансирането на тези разходи се осигурява от:

- вноски в размер на 5 %, които се правят ежемесечно от производителите на електрическа енергия от приходите от продадената електрическа енергия без ДДС и от търговците, които внасят електрическа енергия от приходите от внесената и продадена електрическа енергия без ДДС;

- приходи, получени от търговете за продажба на квоти по чл. 57, ал. 1 от Закона за ограничаване изменението на климата, които се използват за развитие на възобновяемите енергийни източници;
- приходи от лихви, включително по просрочени плащания на вноските от 5 % върху приходите от продажба на произведената и внесена продадена електрическа енергия;
- дарения и др.

Отчитането на тези приходи и разходи се извършва чрез създадения с чл. 36в от Закона за енергетиката като юридическо лице фонд „Сигурност на електроенергийната система“, като същите се включват в консолидираната фискална програма като средства и операции на други икономически обособени лица по чл. 13, ал. 4 от Закона за публичните финанси и не са част от държавния бюджет.

Опазването на околната среда е предпоставка за осигуряване на икономически растеж, нови възможности за бизнеса, по-висока заетост и повече работни места, здравословен начин на живот, сигурност и социална равнопоставеност. В тази връзка политиката на правителството в областта на опазването на околната среда през прогнозния период 2016-2018 г. ще бъде реализирана чрез последователно и съгласувано съчетаване на екологичните проекти, както и чрез намаляване на общия натиск на различни източници и икономически дейности върху околната среда.

Сред основните приоритети в областта на околната среда е и продължаване на ускореното изграждане на екологична инфраструктура на страната и екологична мрежа Natura 2000, което ще съдейства за подобряване на качеството на живот на населението и опазване на екосистемите, както и за изпълнение на ангажиментите на страната към ЕС.

В областта на ограничаването на изменението на климата се цели чрез предприемане на национални мерки и въвеждане на европейски и международни механизми да се гарантира намаляване на емисиите на парникови газове, както и да се осигури дългосрочно планиране на мерки за адаптация към климатичните промени.

Един от основните акценти в провежданите политики по околна среда през следващия тригодишен период ще бъде развитието на екологичния потенциал на икономиката посредством въвеждането на екологично чисти технологии и производства, намаляване потреблението на първични суровини и ресурси, превенция и ограничаване на промишленото замърсяване, насърчаване на рециклирането, развитие на агроекологичните практики, биологичното земеделие и екотуризма, които опазват природното богатство на страната и предотвратяват неблагоприятното въздействие върху човешкото здраве. Ето защо интегрирането на политиката по околната среда в политиките за развитие на отраслите на икономиката на страната става все по-актуално.

През 2016-2018 г. МОСВ ще насочи усилията си в повишаване качеството на мониторинга и информацията за атмосферния въздух, за повърхностните и подземни води, за почвите, горските екосистеми, отпадъците, шума.

Политиката в областта на **земеделieto и храните** е свързана с адаптирането на селскостопанското ни производство към европейските и световни стандарти, повишаването на конкурентоспособността на продукцията и разширяване експортния капацитет на българското земеделие при спазване на строги стандарти за опазване на околната среда, безопасност на храните и единен контрол по хранителната верига и хуманно отношение към животните. За целта ще бъде насърчавана иновативността и увеличена подкрепата за създаването на работни места в селските райони, като вниманието ще бъде насочено най-вече към малките и средни ферми.

Основните приоритети в тази насока са:

- Предоставяне на необходимите условия за развитие на малкия и среден бизнес в земеделския сектор;
- Повишаване на конкурентоспособността на българските селскостопански продукти;
- Осигуряване на качествени и безопасни храни за потребителите.

Провеждането на политиката в областта на земеделието и храните е насочена към развитието на ефективен растениевъден и животновъден сектор, стабилизиране на пазарите на земеделски продукти и повишаване на доходите на производителите, техническа и технологична модернизация, увеличаване дела на биологичното производство, устойчиво използване на поземлените ресурси и опазване на природните ресурси в селските райони.

Политиката в областта на *рибарството и аквакултурите* цели превръщането на сектор „Рибарство“ в модерен, конкурентоспособен, гъвкав, саморегулиращ се и икономически стабилен сектор. Ползите от провеждането на тази политика са свързани с осигуряването на добро екологично състояние на рибните ресурси и на приемлив жизнен стандарт на лицата, които зависят от риболовните дейности, като се вземат предвид крайбрежният риболов и социално-икономическите аспекти.

Изпълнението на политиката в областта на *съхраняването и увеличаването на горите и дивеча* е свързано с гарантирането на устойчивото и многофункционално стопанисване на горите и цели опазването и съхраняването на горите и дивеча в България, създаването на допълнителна трудова заетост в сектора и увеличаването на приходите от него.

Политиката в областта на **отбраната** е свързана с поддържането на модерни и боеспособни въоръжени сили (ВС). За нейното реализиране в съответствие с процеса на отбранително планиране на НАТО и процеса на развитие на отбранителни способности в ЕС ще се поддържа и развива ефективно и ефикасно планиране на отбраната, целящо изграждане, развитие, поддръжка и използване на необходимите способности на ВС за изпълнение на задачите по отбрана на страната, задълженията на Република България в системата за колективна сигурност и отбрана и за приносът ѝ към националната сигурност в мирно време.

Основните направления на политиката в областта на отбраната, която се провежда от Министерството на отбраната, са следните:

- Приемственост и устойчивост на развитието на ВС чрез провеждане на реалистична отбранителна политика, която съответства на заплахите за сигурността на страната, на съюзните ни ангажименти в НАТО и ЕС и на наличните финансови ресурси;
- Задълбочаване на трансатлантическото сътрудничество като гарант за сигурността и развитието на България;
- Поддържане на съществуващите и постепенно развитие на нови отбранителни способности;
- Разширяване на участието на ВС в интегрираната система за реакции при кризи за по-ефективна защита на населението при бедствия;
- Постепенно преустановяване на всички зависимости на българските отбранителни способности, потенциално водещи до неустойчивост на външната граница на евроатлантическата общност;
- Създаване на условия за висока мотивация и професионален подбор в Българската армия;
- Адекватно и последователно участие в европейската външна политика и подготовка за поемане на ротационното председателство на Съвета на ЕС през втората половина на 2018 г.;
- Развитие на отбранителните способности в рамките на националната програма. Ефективно използване на съюзни, многостранни, регионални и двустранни механизми за съвместно финансиране чрез многогодишни програми и при намаляване на зависимостите от страни извън НАТО и ЕС;
- Законодателно уреждане на националната координация на специалните служби. Активно развитие на политиката на киберсигурността. Пълноценно участие в политиката на партньорите от НАТО и ЕС в тази област.

За реализирането на горните направления за периода 2016-2018 г. по централния бюджет са предвидени допълнителни разходи, в размер до 491,4 млн. лв., разпределени по години, както следва:

- 251,4 млн. лв. за замяна на МиГ-29 с нов тип изстребител (I-ви етап), от които 80,0 млн. лв. за 2016 г., 65,0 млн. лв. за 2017 г. и 106,4 млн. лв. за 2018 г. С тези средства ще се осигури достатъчно количество самолети, което ще гарантира изпълнението на поставените задачи по осигуряване на въздушния суверенитет на Република България и носенето на дежурството по Air Policing; достатъчно изправна авиационна техника; изпълнението на мисията по оказването на помощ на населението при бедствия и аварии;
- 240,0 млн. лв. за придобиване на многофункционални модулни патрулни кораби за Военноморските сили или по 80,0 млн. лв. за всяка година. Това ще способства за придобиване на съвременни кораби, с които ще се постигне пълна оперативна съвместимост с военноморските структури на НАТО; независимост на доставките на резервни части, свързани с ремонта и поддръжката на корабите; защита на колективната сигурност в Черноморския регион; възможност за пълноценно участие в постоянните корабни групи на НАТО, операциите и ученията на Алианса; принос в ранното откриване и реагиране на нелегалната имиграция, незаконния трафик, контрабанда на море и замърсяването на морската среда.

Правителствената политика в областта на **вътрешния ред и сигурността** се реализира в следните основни направления:

- Противодействие на организираните и конвенционални форми на престъпност против икономиката, финансовата система и корупцията;
- Опазване на обществения ред и противодействие на престъпленията срещу личността и собствеността на гражданите, с акцент върху малките населени места и рисковите групи;
- Намаляване нивото на организираната престъпност с предприемането на целенасочени действия към тези категории престъпления, създаващи висока степен на опасност за живота и здравето на населението и причиняващи големи финансови загуби и щети на държавния бюджет;
- Превенция на икономическата престъпност и корупцията в държавната администрация с акцент върху противодействието на престъпленията против паричната и кредитната система и измамите с ДДС;
- Поддържане на ефикасен граничен контрол и защита на границите на страната и противодействие на засиления миграционен натиск върху Република България;
- Интегрирано противодействие на незаконната миграция на територията на Република България, засилване контрола върху установяване на незаконно пребиваващи граждани на територията на страната и управление на процедурите по тяхното връщане;

- Недопускане извършването на терористични действия на територията на страната, охрана и оперативно обезпечаване на стратегически и особено важни обекти, дипломатически представителства и други обекти;
- Повишаване готовността за ефективни действия и осигуряване на надеждна защита на населението при възникване на пожари, бедствия и извънредни ситуации, въвеждане на най-добрите европейски практики за пожарна безопасност и защита на населението;
- Повишаване на ефективността при контрола и организацията на движението по пътищата и внедряване на технически системи за наблюдение и контрол с цел намаляване броя на убитите и ранените при пътно-транспортни произшествия;
- Осигуряване и прилагане на специални разузнавателни средства (СРС), наблюдение и контрол на процедурите по тяхното разрешаване и прилагане с цел защита на правата и свободите на гражданите, националната сигурност и обществения ред;
- Осигуряване на охрана, специализиран транспорт и пропускателен режим на президента, председателя на Народното събрание, министър-председателя и вицепрезидента, както и на други правоимащи лица;
- Обезпечаване на оперативната и разузнавателна дейност зад граница и физическа охрана на задграничните дипломатически представителства на Република България.

Политиката в областта на **правосъдието** е свързана със създаването на ефективно законодателство и съдействие за подобряване дейността на съдебната система с оглед постигане на ефективно, справедливо, прозрачно и достъпно правосъдие. Приоритетите в тази област са да се гарантира правовият ред в страната, борбата с престъпността и корупцията, както и реформиране и подобряване работата на съдебната система за възстановяване на справедливостта в обществото и доверието в нея. Важна част на политиката е свързана с укрепването на пенитенциарната система и инфраструктурата по сигурността в затворите и следствените арести.

Политиката в областта на **културата** е свързана с укрепването, популяризирането и развитието на българската идентичност, култура и духовни ценности. Стратегическите цели на политиката са насочени към създаването на условия за устойчиво културно развитие и духовно консолидиране на нацията, утвърждаването на българската национална идентичност чрез изграждане образа на България като страна със самобитна култура и уникално културно наследство, активирането на международната дейност за популяризиране достиженията на българските творци и повишаване конкурентоспособността на българския културен продукт.

В областта на *опазването на недвижимото културно наследство* ще продължи държавната подкрепа за извършване на археологически проучвания, реставрация и съпътстваща консервация (укрепване, защитни покрития, вертикална планировка и др.) на значими археологически обекти, както и извършването на консервационно-реставрационни работи на недвижими културни ценности.

В областта на *опазването и представянето на движимото културно наследство* с оглед преодоляването на съществуващите слабости и за постигане на по-значими резултати при постигането на целите ще бъдат предприети мерки за развитие на музейната мрежа в страната.

В областта на *филмовото изкуство* ще продължи подкрепата за създаването на нови български филми. Национално финансиране предвижда увеличаване на българските филми – копродукция с европейски страни. Разширяването на интеграцията с европейските кинематографии ще допринесе за издигане на художественото и техническо качество на филмите и ще разшири възможностите за разпространение на българско кино на международния пазар.

В областта на *литературното наследство* основните приоритети ще се насочат към подкрепа на книгоиздаването чрез подпомагане на издателската дейност и популяризиране на българската книга по света и създаване на условия за развитието и утвърждаването на библиотеките като съвременни центрове, осигуряващи ефективно библиотечно информационно обслужване на широк кръг потребители.

Политиката в областта на **младежта и спорта** ще бъде насочена към развитието и реализацията на младите хора, развитието на спорта за високи постижения, спорта за учаци и спорта в свободното време.

Политиката в областта на *младежта* включва следните приоритети: подобряване на качеството на живот на младите хора; подобряване на условията за успех на всеки млад човек чрез устойчиви механизми за инвестиране в младежта като значим социален капитал на страната. Очакваните резултатите от тези действия са свързани с повишаване ролята и гражданска активност на младите хора, както и осигуряване на възможности за по-добра личностна и професионална реализация на българската младеж.

Основните приоритети в областта на *спорта* са: развитие на ученическия спорт и на спорта за високи постижения като средство за повишаване престижа на нацията; създаване на условия и възможности за развитие на спорта за учаци и практикуването на спорта от всички; реконструкция и модернизация на спортни обекти и съоръжения с цел привеждането им в съответствие с международните стандарти.

За периода 2016-2018 г. в областта на спорта са предвидени средства за изпълнение на целите и дейностите във връзка с реализирането на приоритетите на провежданите политики:

- Политика в областта на спорта за учащи и спорта в свободното време – осигуряване на ефективен учебно-тренировъчен процес в спортните училища; осигуряване на подкрепа за реализация на младите спортисти и деца с изяви дарби; насърчаване на учащите към двигателна активност и системно практикуване на физически упражнения и спорт; развитие на програми в областта на спорта за деца и хора с увреждания; създаване на условия и възможности за практикуването на спорта от всички;
- Политика в областта на спорта за високи постижения – създаване на условия за ефективна подготовка на спортистите от проектоолимпийския отбор и участие на българската делегация на Летните олимпийски и параолимпийски игри Рио де Жанейро 2016 г.; финансиране на дейности на спортни организации в областта на спорта за високи постижения;
- Политика в областта на привеждането на спортните обекти и съоръжения във вид, отговарящ на съвременните международни стандарти – реконструкция и модернизация на спортни обекти и съоръжения; оборудване на Лабораторията за допингов контрол към Антидопинговия център в съответствие с изискванията на Световната антидопингова агенция.

Политиката в областта на **регионалното развитие** е свързана със създаването на условия за балансирано и устойчиво интегрирано развитие на регионите в България, както и превръщането им в по-атрактивни места за живеене и работа, подобряването на транспортната свързаност, достъпа до публични услуги, повишаване на трудовата заетост и инвестициите, съхраняване на природната среда и опазване на културната им идентичност. В тази област се планират и мерки за подобряване инфраструктурната свързаност на регионите чрез изграждане и модернизирание на пътна и ВиК инфраструктура.

Регионалното развитие и благоустройството на страната са сред ключовите приоритети на правителството и през периода 2016-2018 г. Политиката в областта на интегрирано развитие на регионите, ефективно и ефикасно използване на публичните финанси и финансовите инструменти за постигане на растеж и подобряване качеството на жизнената среда се осъществява основно чрез финализирането на оперативна програма „Регионално развитие” и успешния старт на оперативна програма „Региони в растеж“, както и чрез изпълнение на мерки, насочени към икономическо, социално и териториално сближаване.

Изпълнението на проекти и програми, свързани с устойчивото развитие на регионите, е сред приоритетите на МРРБ и включва както мерки по обновяване на жилищния сграден фонд, така и мерки за енергийна ефективност в многофамилни жилищни сгради в 36 градски центрове, което ще допринесе за постигане на по-добри параметри на многоетажните жилищните сгради и до подобряване икономическите условия в градовете, повишаване на заетостта сред населението, създаване на условия

за нови инвестиции в регионите и подобряване на конкурентоспособността на икономическите субекти.

Политиката в областта на поддържане, модернизация и изграждане на техническата инфраструктура, свързана с подобряване на транспортната достъпност и интегрираното управление на водните ресурси и геозащита е тясно обвързана с мерките от управленската програма на правителството за периода 2014-2018 г. и касае процеса на наблюдение и контрол, свързан със стратегическото планиране на инфраструктурни пътни проекти по приоритетна ос „Развитие на пътната инфраструктура по Транс-европейските и основните национални транспортни оси“. През следващия тригодишен период МРРБ ще осъществява дейностите по регистриране, мониторинг, ограничаване и предотвратяване на аварии и щети, на свлачищата и ерозионните процеси по Дунавското крайбрежие и абразионните процеси по Черноморското крайбрежие.

Важен елемент за осъществяването на държавната политика в сферата на пътната инфраструктура през следващите години ще бъде подготовката, проектирането и изграждането на трите ключови автомагистрала: „Струма“, „Хемус“ и „Черно море“.

В областта на **транспорта и съобщенията** стратегическата цел на провежданата политика е изграждане на устойчива транспортна система, развит съобщителен и жизнеспособен пощенски сектор, съвременна електронна инфраструктура и услуги, както и технологично развитие и иновации. При изпълнение на политиката в областта на транспорта и съобщенията предвидените средства за периода 2016-2018 г. ще бъдат насочени към:

- Провеждане на национална транспортна политика, основана на приемственост, ефективност и експертност;
- Изграждане на модерна, балансирана и интегрирана транспортна инфраструктура по основната и разширената Трансевропейска мрежа на територията на България, както и подобряване на инфраструктурната свързаност на регионите чрез модернизиране на пътната инфраструктура;
- Развитие на железопътния транспорт като евтин, достъпен и екологичен;
- Осигуряване на качествени транспортни услуги на населението, равнопоставен достъп, сигурност, безопасност и опазване на околната среда;
- Изграждане на цифрова администрация, преориентирана от рутинни дейности към услуги за гражданите и бизнеса.

Провеждането на адекватна и ефективна политика в областта на **транспорта** е важен приоритет на правителството както поради неговата свързваща роля по отношение на останалите сектори, така и заради собствения му принос в брутната добавена стойност и заетостта. През периода 2016-2018 г. ще продължи изграждането на модерна и устойчива транспортна система, съобразена с нарастващата загриженост за опазване на околната среда и с основни приоритети, които включват: развитие на

транспортната инфраструктура; прилагане на механизмите на публично-частното партньорство; изграждане на трансевропейската транспортна мрежа (TEN-T) и повишаване на сигурността, безопасността и екологосъобразността на транспорта.

Ще продължи работата по ОП „Транспорт” на базата на разработения план за действие за приключването на проектите в рамките на програмен период 2007–2013 г., както и по ОП „Транспорт и транспортна инфраструктура” 2014–2020 г.

В областта на *съобщенията* за периода 2016-2018 г. ще се изпълняват мерки, очертаващи насоките за развитието на електронните съобщения и националния пощенски сектор.

Политиката в областта на електронното управление ще бъде насочена към предоставяне на качествени, ефективни и леснодостъпни електронни услуги за гражданите и бизнеса; трансформиране на администрацията в цифрова администрация посредством интеграция на информационните процеси, както и популяризиране и насърчаване на участието и електронно включване и приобщаване.

Като един от основните двигатели за изграждането на конкурентоспособна икономика, основана на знанието и иновациите, политиката в областта на *информационните технологии* въздейства върху резултатите и ефективността на всички социално икономически сектори. Усилията ще бъдат насочени към подпомагане на българските ИКТ организации и граждани за включването им в изграждането на новия единен цифров пазар на Европа, чрез който максимално да се използват предимствата на цифровата ера, както и към широк интернет достъп и подкрепа на проекти, насочени към авангардни изследвания.

Визията на политиката за устойчиво развитие на **туризма** е България да бъде добре позната и предпочитана целогодишна туристическа дестинация с ясно разпознаваема национална идентичност и съхранена култура и природа. Политиката за развитие на туризма включва облекчен достъп и оптимизирана система за привличане на чуждестранни туристи на територията на България и превръщане на културно-историческото наследство в част от инфраструктурата на туризма. Приоритетна цел за развитието на туризма е и разширяването на позициите на България на целевите пазари посредством диверсификация на националния туристически продукт чрез развитие на интегрирани и специфични туристически продукти за различните категории туристи. Това ще способства за утвърждаване конкурентоспособността и ефективността на туристическия сектор на България посредством оптимално използване на наличните природни и антропогенни ресурси в съответствие с пазарните изисквания и потребителските очаквания за устойчиво развитие на туризма, както и за утвърждаването на туризма като ключов за икономиката отрасъл.

3.2.7. Финансово подпомагане на реалния сектор

Основните приоритети на държавното финансово подпомагане на реалния сектор са насочени към предоставяне на средства под формата на субсидии и капиталови трансфери за нефинансови предприятия от транспортния сектор и за финансиране на проекти за отстраняване на минали екологични щети на приватизирани предприятия, причинени от минали действия или бездействия до приватизацията им, както и предоставяне на средства за осигуряване извършването на универсалната пощенска услуга.

Със средствата от държавния бюджет за нефинансовите предприятия се покриват само разходи, свързани с изпълнението на възложените от държавата дейности. Предоставянето на средствата е обвързано с конкретни изисквания и критерии, като по този начин се цели повишаване на качеството на изпълняваните услуги и ефективното разходване на средствата от държавния бюджет за съответната дейност.

Политиката по отношение на нефинансовите предприятия предвижда мерки за намаляване на разходите от централния бюджет за нефинансови предприятия от реалния сектор, които са свързани с намаляване на размера на средствата за капиталови трансфери за предприятия от железопътния сектор и за финансиране на проекти за отстраняване на минали екологични щети на приватизирани предприятия, причинени от минали действия или бездействия до приватизацията им.

Предвижда се запазване на размера на средствата за капиталови трансфери за 2017 и 2018 г. на нивото от 2016 г.

Субсидии за нефинансови предприятия

1. ДП „Национална компания „Железопътна инфраструктура“

В изпълнение на чл. 25, ал. 1 от Закона за железопътния транспорт държавата участва във финансирането на дейностите по изграждането, поддържането, развитието и експлоатацията на железопътната инфраструктура. Съгласно действащото законодателство ДП „Национална компания „Железопътна инфраструктура“ (ДП НКЖИ) стопанисва и управлява предоставените ѝ активи – публична и частна държавна собственост и изпълнява дейностите по изграждането, поддържането, развитието и експлоатацията на железопътната инфраструктура.

Предвижда се запазване на размера на средствата за субсидии за периода 2016-2018 г. на нивото от 2015 г. – по 135 млн. лв. на година. Чрез тези средства ще се осигури финансирането и изпълнението на дейностите по текущо поддържане и експлоатация на железопътната инфраструктура. Предвидените средства за субсидии са съобразени с тенденциите и възможностите за реализиране на приходи от други дейности на управителя на железопътната инфраструктура, както и с очакванията за изменение на размера на инфраструктурните такси за годините от периода 2016-2018 г.

2. „БДЖ-Пътнически превози” ЕООД и „Български пощи” ЕАД

Средствата за субсидии се предоставят на „БДЖ-Пътнически превози“ ЕООД за осигуряване изпълнението на възложеното му задължение за извършване на обществени превозни услуги по договор, сключен между министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията и дружеството.

Предвидените средства за субсидии за „Български пощи“ ЕАД са предназначени за компенсиране на несправедливата финансова тежест от извършването на универсалната пощенска услуга, възложена му със Закона за пощенските услуги.

Средствата за субсидии за „БДЖ-Пътнически превози“ ЕООД и „Български пощи“ ЕАД се предоставят и отчитат чрез бюджета на Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията.

3. Субсидии за вътрешноградски и междуселищни пътнически превози в планински и други райони в страната по автомобилния транспорт

В съответствие с § 4, ал. 1 от Преходните и заключителните разпоредби на Закона за автомобилните превози ежегодно в държавния бюджет се предвиждат средства за субсидиране на превода на пътниците по нерентабилни автобусни линии във вътрешноградския транспорт и транспорта в планински и други райони по предложение на министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията. Тези превози имат предимно социална насоченост – масови превози до и от работните места в чертите на града и превози до малки отдалечени селища, осигуряващи връзка с общинския център.

Чрез този вид финансово подпомагане държавата осигурява на населението пътнически превози при определено гарантирано качествено ниво и достъпни цени, съобразени с покупателната способност, посредством въвеждането на тарифни задължения за транспортните оператори. Изпълнението на параметрите за качество, надеждност и достъпни цени на автомобилните превози ще съдейства и за постигане целите за повишаване мобилността и комуникациите на населението, минимизиране на регионалните различия, подобряване на заетостта и намаляване на безработицата. За периода 2016-2018 г. се предвижда запазване на размера на средствата за тази цел на равнището на 2015 г. – 23 млн. лв. на година.

При определяне на размера на субсидиите са взети предвид условията на сключените договори между общините и превозвачите и изискванията на Регламент (ЕО) № 1370/2007 на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2007 година относно обществените услуги за пътнически превоз с железопътен и автомобилен транспорт и за отмяна на регламенти (ЕИО) № 1191/69 и (ЕИО) № 1107/70 на Съвета.

Капиталови трансфери

1. Национална компания “Железопътна инфраструктура”

Финансовото подпомагане от страна на държавата за изграждане и развитие на железопътната инфраструктура е насочено към повишаване на качеството и нивото на безопасност на транспортните услуги, ускоряване реализацията на проекти, свързани с европейските транспортни оси и коридори на територията на страната, ремонт и рехабилитация на железопътната мрежа. Финансирането на новите проекти по основните европейски коридори, включени в Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура” 2014-2020 г., е предвидено основно да се осъществява със средства от Кохезионния и Структурните фондове на ЕС. По отделни проекти, в резултат на прилагане на европейското законодателство, НКЖИ следва да осигури собствен принос с цел успешното изпълнение на програмата.

С предвидените средства за капиталови трансфери за НКЖИ за периода 2016-2018 г. ще се осигури изпълнението и съответно финансирането на проектите от инвестиционната програма на предприятието за ремонт, рехабилитация и изграждане на обекти от железопътната инфраструктура – публична държавна собственост.

За периода 2016-2018 г. се предвижда запазване на размера на средствата за капиталови трансфери за НКЖИ на равнището на 2015 г. в размер на 105 млн. лв. на година. Част от предвидените средства за капиталови трансфери могат да бъдат насочени за осигуряване на собствения принос на НКЖИ за финансиране на проектите, генериращи приходи.

2. „БДЖ - Пътнически превози” ЕООД

За периода 2016-2018 г. размерът на капиталовия трансфер от държавния бюджет за „БДЖ - Пътнически превози” ЕООД се запазва на нивото от 2015 г. – 30 млн. лв. на година. С предвидените средства ще се даде възможност, макар и частично, да се осигури финансирането на закупуване на най-необходимия подвижен състав за изпълнение на задълженията на „БДЖ - Пътнически превози” ЕООД по договора му с държавата, както и да се погасяват задълженията на дружеството към финансови институции във връзка със закупения подвижен състав.

3. ДП „Пристанищна инфраструктура”

Предметът на дейност на ДП „Пристанищна инфраструктура” е определен със Закона за морските пространства, вътрешните водни пътища и пристанищата на Република България. Той включва изграждане, реконструкция, рехабилитация и поддържане на пристанищата за обществен транспорт с национално значение, управление на собствеността и организация на работата в пристанищата с национално значение, обезпечаване на достъп до пристанищата, поддържане на съществуващите и изграждане на нови подходни канали, пристанищни акватории, морски и речни депа, вълноломи, защитни съоръжения и др. Законът предвижда, освен с пристанищни такси, дейностите, изпълнявани от предприятието, да се финансират и със средства от държавния бюджет, когато това е необходимо.

Размерът на предвидените капиталови трансфери от държавния бюджет за ДП „Пристанищна инфраструктура” за прогнозния период се запазва на нивото от 2015 г. – 11 млн. лв. на година.

4. Финансиране на програми и проекти за отстраняване на минали екологични щети от дейността на приватизирани предприятия

През периода 2016-2018 г. ще продължи изпълнението на Програмите за отстраняване на минали екологични щети на приватизираните предприятия, причинени от минали действия или бездействия до приватизацията. Финансирането от бюджета на тези програми е на основание § 9 от Преходните и заключителните разпоредби на Закона за опазване на околната среда, според който отговорността за нанесените щети върху околната среда, настъпили от минали действия или бездействия носи държавата, при условия и ред, определен с акт на Министерския съвет. С изпълнението на програмите се цели трайно отстраняване на замърсяването от промишлената и добивна дейност на повърхностните и подземни води и почви, с оглед подобряване на работната и околната среда на работещите в предприятията и населените места в района на дружествата. По-голямата част от средствата ще бъдат насочени към изпълнение на програмите за отстраняване на минали екологични щети на „Лукойл Нефтохим Бургас” АД и „Оловно цинков комплекс“ АД - Кърджали. През периода 2016-2018 г. е предвидено довършване изпълнението на програмите за „Агрополихим” АД - Девня и „Геосол“ АД - Провадия.

Предвижда се средствата за тази цел в актуализираната средносрочна бюджетна прогноза да са в размер на 5 млн. лв. на година, което представлява намаление на средствата за тази цел за периода 2016-2018 г. спрямо нивото им от 2015 г.

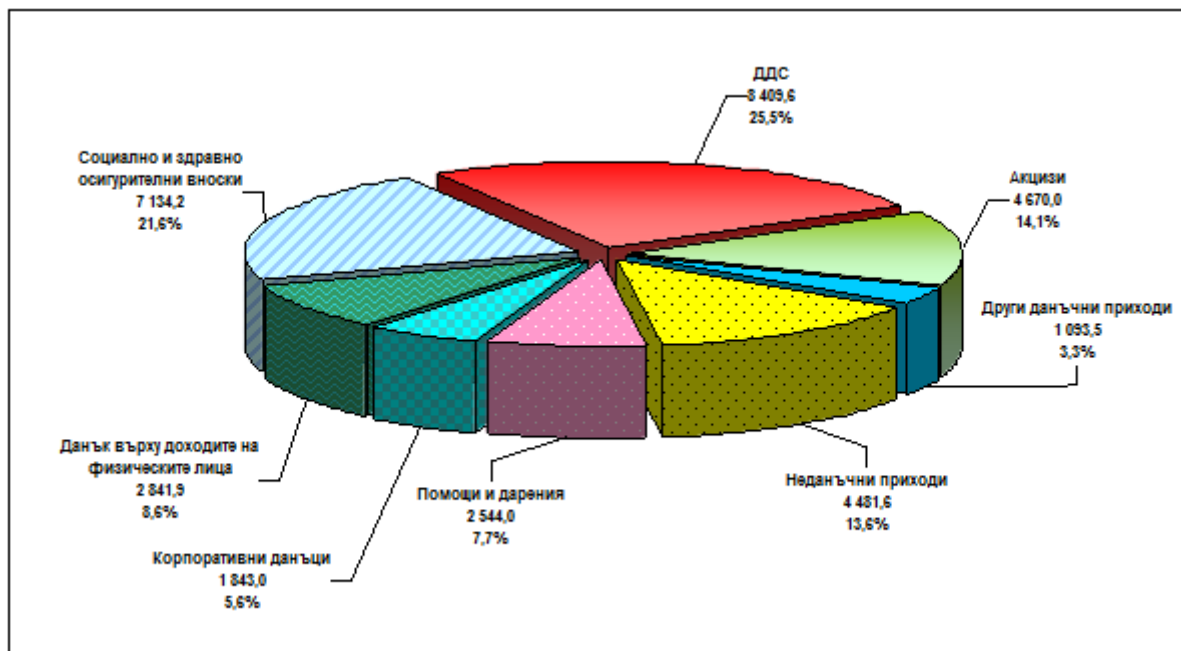
Компенсации за преференциални пътувания

Средствата в държавния бюджет за компенсиране на преференциални пътувания на определени категории пътници (ветерани от войните, военноинвалиди, военнопострадали, възрастни граждани, учащи се и др.) са нормативно регламентирани със закони и актове на Министерския съвет и са предназначени да покрият разликата до цената по редовната тарифа.

ЧАСТ 4. БЮДЖЕТ 2016 – Основни параметри

4.1. Приходи за 2016 г.

Графика: Структура на консолидираните приходи за 2016 г. (в млн. лв. и в %)

4.1.1. Данъчно-осигурителни приходи

Приходи от корпоративни данъци (вкл. данъци върху дивидентите, ликвидационните дялове и доходите на местни и чуждестранни юридически лица и други данъци по ЗКПО)

Прогнозните приходи от корпоративен данък за 2016 г. са 1 972,4 млн. лв. В прогнозата са включени следните данъци по ЗКПО:

1. Корпоративен данък (от финансови и нефинансови институции) – 1 734,5 млн. лв.;
2. Данъци върху дивидентите, ликвидационните дялове и доходите на местни и чуждестранни юридически лица – 108,5 млн. лв.;
3. Други данъци по ЗКПО – 129,4 млн. лв.

Прогнозата за размера на приходите от тази група данъци е базирана на следните допускания:

- запазване на ставката от 10 % през 2016 г.;
- при прогнозиране на приходите от данъци по ЗКПО за 2016 г. са отчетени прогнозните макроикономически показатели, както и декларираните от

данъчно задължени лица с годишните данъчни декларации данни за загуби, които подлежат на приспадане през следващи отчетни периоди.

Приходи от ДДФЛ

Прогнозните приходи от данъци върху доходите на физически лица за 2016 г. са в размер на 2 841,9 млн. лв.

Прогнозата за постъпленията от ДДФЛ е изготвена, като са взети предвид следните фактори:

- прогнозният ръст на средната работна заплата;
- прогнозният брой заети лица;
- очакваната по-висока събираемост на данъците по ЗДФЛ от страна на НАП;
- нормативните промени.

В размера на приходите от личното подоходно облагане са включени и постъпленията от патентен данък, постъпващ в местните бюджети.

Приходи от ДДС

Прогнозните приходи от ДДС за 2016 г. са 8 409,6 млн. лв. при относителен дял от потреблението 12,4 %.

При прогнозиране на приходите от ДДС освен прогнозите за макроикономическите показатели са отчетени и следните ефекти:

- положителен ефект от въвеждане на фискален контрол върху движението на стоки с висок фискален риск на територията на Република България и от механизма за обратно начисляване на ДДС при доставка на зърнени и технически култури;
- положителен ефект от засилване на митническия надзор и контрол и установяване на единна практика при допускане на стоки за свободно обращение по отношение на елементите за облагане и усъвършенстване на сътрудничеството с правоохранителните и правоприлагащите органи с оглед постигане на по-ефективни резултати в противодействието на нарушения и престъпления.

При прогнозирането на приходите от ДДС е направено допускането за запазване на относителния дял на постъпленията от ДДС към потреблението.

Приходи от акцизи

Прогнозните приходи от акцизи за 2016 г. са 4 670,0 млн. лв. при относителен дял от потреблението 6,9 %.

Приходите от акцизи се формират основно от две групи стоки – горива с относителен дял 47,6 % и тютюневи изделия с относителен дял 44,9 %, останалите

акцизни стоки (алкохолни напитки, бира, ел. енергия и други) имат 7,5 % относителен дял.

При прогнозиране на приходите от акцизи освен допусканията по макроикономическите показатели е отчетен и положителният ефект от подобряване на контрола върху търговията с акцизни стоки.

Приходи от данък върху застрахователните премии

Прогнозните приходи от данък върху застрахователните премии за 2016 г. са 32,0 млн. лв. Прогнозата за размера на приходите от данъка върху застрахователните премии е базирана на следните допускания:

- запазване на ставката от 2 % през 2016 г.;
- запазване на динамиката на нарастване на brutните премийни приходи в общото застраховане;
- запазване на тенденцията за разширяване и обогатяване на застрахователните продукти.

Приходи от мита

Прогнозираните приходи от мита са в размер на 150,0 млн. лв. за 2016 г.

Прогнозата за приходите от мита за 2016 г. е изготвена на база прогнозирания обем на вноса, пораждащ мита (поотделно за селскостопанските и промишлените стоки). Средната ставка на митата за 2016 г. е оценена на 5,3 % и е получена на база осреднени исторически данни.

Осигурителни приходи

Прогнозните приходи от социално и здравноосигурителни вноски за 2016 г. са в размер на 7 134,2 млн. лв.

За 2016 г. по отношение на социално и здравноосигурителните вноски се предвижда запазване на размерите и съотношенията на осигурителните вноски за фондовете на ДОО на нивата от 2015 г. и на размера на здравноосигурителната вноска на нивото от 2015 г. – 8 на сто.

Запазва се диференцираният минимален осигурителен доход за самоосигуряващите се лица съобразно облагаемия им доход, съответно в размер на 420 лв., 450 лв., 500 лв. и 550 лв. през 2016 г. Също така се запазва размерът на максималния осигурителен доход за всички осигурени лица – 2 600 лв.

През 2016 г. не се предвижда да се правят вноски за фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите“.

4.1.2. Други приходи

Неданъчни приходи

Разчетите на неданъчните приходи са разработени на база действащата нормативна база, очакваните ефекти от заложените основни допускания и въз основа на текущото им изпълнение през 2015 г.

Държавни и съдебни такси

За 2016 г. разчетените приходи от държавни и съдебни такси са общо в размер на 1 178,4 млн. лв., в т.ч. държавни такси – 1 058,4млн. лв. и съдебни такси -120,0 млн. лв. Разчетите на приходите от държавни и съдебни такси са разработени на база текущото им изпълнение през 2015 г.

Продажба на квоти за емисии на парникови газове

Очакваните приходи от квоти за емисии на парникови газове през 2016 г. общо са в размер на 316,8 млн. лв., от които:

- 194,6 млн. лв. от тръжна продажба на квоти за емисии на парникови газове;
- 122,2 млн. лв. от вноски на оператори на инсталации, за които в Националния план за инвестиции (НПИ) не е предвидено извършване на инвестиции на собствените им площадки, или когато предвидените им в НПИ инвестиции са по-малки от паричната равностойност на разпределените им безплатни квоти за емисии на парникови газове за целия период на изпълнение.

Приходи от дивиденди

През 2016 г. се предвижда промяна на ставката за отчисление от печалбата на държавните дружества и предприятия в полза на държавата, която от 60 % става 50 %. По този начин се цели стабилизиране финансовото състояние на държавните дружества и предприятия и увеличаване на разполагаемия собствен капитал, който да се използва за издръжка и инвестиции.

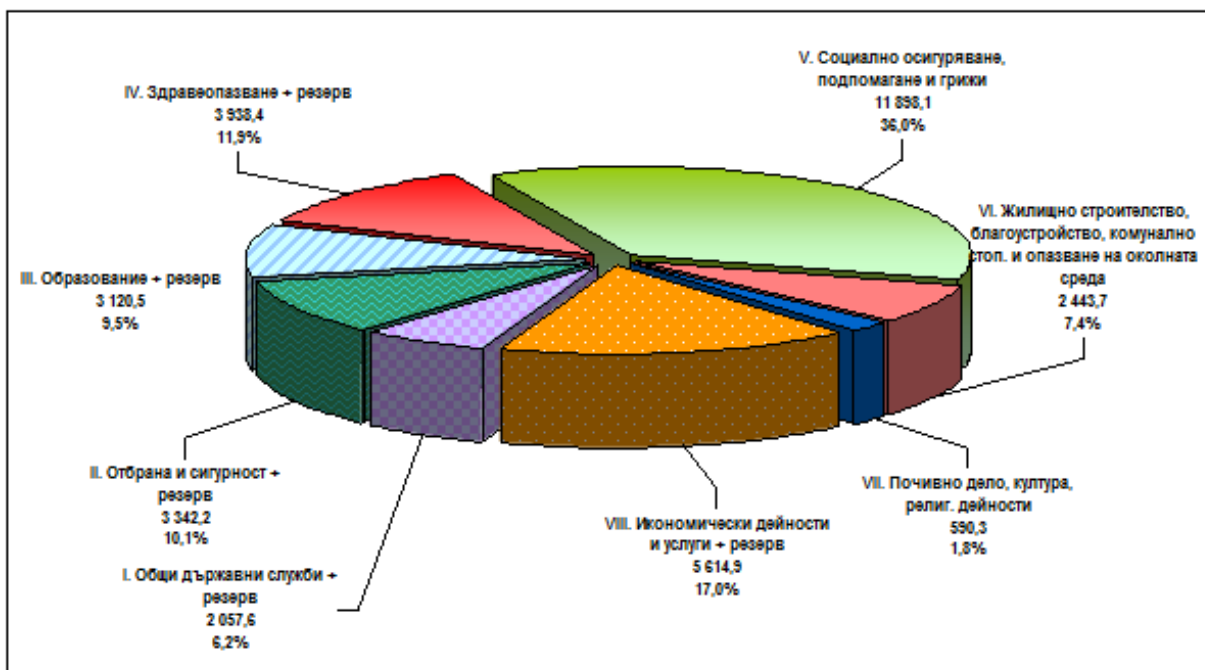
Прогнозираните приходи от дивидент по държавния бюджет за 2016 г. са 23,2 млн. лв.

Приходи от концесионна дейност

Прогнозните приходи от концесии за 2016 г. на консолидирана основа са в размер на 705,2 млн. лв., като е планиран и допълнителен приход в държавния бюджет от еднократно концесионно плащане в размер на 600 млн. лв. През 2016 г. се предвижда да се проведе конкурсна процедура и да се сключи договор за предоставяне на концесия на гражданско летище за обществено ползване София, като заплащането на еднократното концесионно плащане от страна на кандидата, определен за концесионер, ще е условие за влизане в сила на концесионния договор.

4.2. Разходи по функции за 2016 г.¹³

Графика: Дял на основните функции в общите консолидирани нелихвени разходи за 2016 г., вкл. резерв, без вноски в общия бюджет на ЕС (в млн. лв. и в %)

Функция I. Общи държавни служби

Разходите за функция „Общи държавни служби“ по КФП за 2016 г. са в размер на 2 057,6 млн. лв.

Във функцията се включват разходите на изпълнителните и законодателни органи, на част от изпълнителните агенции и комисии, както и средствата в областта на науката.

За 2016 г. по тази функция са предвидени разходи за финансово осигуряване изпълнението на основните функции на президента, вицепрезидента, Народното събрание, правителството, както и дейностите на централната администрация на министерствата, държавните комисии, изпълнителните агенции, областните администрации, търговските служби в чужбина, посолствата и консулствата в чужбина. Предвидените средства са насочени към осигуряване условия за функционирането на посочените администрации с оглед изпълнение на възложените им дейности и задачи, свързани с провеждане на вътрешната и външната политика на страната във всичките

¹³ Общият размер на разходите по функции включва и разпределен резерв.

им аспекти, в т.ч. и средства за българската помощ за развитие, изплащане на членския внос в международни организации, създаването и функционирането на устойчива система за постигане на максимална ефективност при събирането на данъците и осигурителните вноски, намаляване на корупцията, повишаване качеството на административните услуги, подобряване на митническия контрол, борбата срещу митническите и валутните нарушения, контрабандата и незаконния трафик на наркотици и др.

През 2016 г. за научна дейност са предвидени разходи общо в размер на 211,1 млн. лв. по бюджетите на държавните висши училища, Българската академия на науките и Народното събрание, Министерството на образованието и науката, Министерството на земеделието и храните и др.

За изпълнение на политиката на Република България за участие в международното сътрудничество за развитие и за оказване на официална помощ за развитие и хуманитарна помощ в бюджета на Министерството на външните работи за 2016 г. са предвидени средства в размер на 5 млн. лв., с които ще бъдат финансирани дейностите по Средносрочната програма за помощ за развитие и хуманитарна помощ.

Функция II. Отбрана и сигурност

Разходите за функция „Отбрана и сигурност“ по КФП за 2016 г. са в размер на 3 342,2 млн. лв.

Разчетените разходи за тази функция за 2016 г. отразяват държавната политика по отбраната, сигурността и вътрешния ред, съдебната власт, както и дейностите по изпълнението на наказанията.

Спазено е изискването средствата за отбрана за 2016 г. да не са по-ниски от размера на одобрения минимум за сектора на отбраната в съответствие с решението на Консултативния съвет за национална сигурност при Президента от 27 април 2015 г.

Министерството на отбраната изпълнява изцяло основните направления на политиката в **областта на отбраната**, свързани с поддържането на модерни и боеспособни въоръжени сили и ефективно и ефикасно планиране на отбраната за изпълнение на задачите по отбрана на страната и задълженията на Република България в системата за колективна сигурност и отбрана в съответствие с процеса на отбранително планиране на НАТО и процеса на развитие на отбранителни способности в ЕС.

За реализирането на основните направления на политиката в областта на отбраната за 2016 г. по централния бюджет са разчетени разходи в размер до 160 млн. лв., разпределени както следва:

- 80 млн. лв. за ремонт, поддръжка и придобиване на авиационна техника, агрегати, специализирано оборудване на летища и подготовка;

- 80 млн. лв. за придобиване на многофункционални модулни патрулни кораби, ремонт на кораби и оборудване и подготовка на Военноморските сили.

Дейностите в **областта на сигурността и вътрешния ред** се изпълняват от Министерството на вътрешните работи, Държавна агенция „Разузнаване“, Националната служба за охрана, Държавната агенция „Национална сигурност“, Държавната агенция „Технически операции“ и Националното бюро за контрол на специалните разузнавателни средства.

Дейността по *изпълнение на наказанията* се осъществява от Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ към Министерството на правосъдието и е свързана с укрепването на пенитенциарната система и инфраструктурата по сигурността в затворите и следствените арести.

По отношение на общините е предвидено увеличение на средствата за финансиране на местните комисии за борба срещу обществените прояви на малолетните и непълнолетните, на общинските съвети по наркотичните вещества и превантивни информационни центрове към тях, на секретарите на местните комисии за борба с трафика на хора, на изпълнителите по поддръжка и охрана на пунктове за управление към звената по отбранително-мобилизационна подготовка във връзка с прогнозното увеличение на минималната работна заплата. Предвидени са средства по бюджетите на общините за финансиране на доброволни формирования, вписани в регистъра на МВР, по стандартите за застраховка срещу злополука, за обучение и за екипировка.

Функция III. Образование

Разходите за функция „Образование“ по КФП за 2016 г. са в размер на 3 120,5 млн. лв.

Приоритетите в областта на образованието за 2016 г. са насочени към посрещане на основните предизвикателства и подпомагане на изпълнението на ключовите политики в сектора. За реализиране на тези приоритети ще се изпълняват интегрирани мерки и действия за гарантиране на равен достъп до качествено образование и професионална подготовка и растеж, основан на знанието и науката и развитието на младите хора.

1. По политика в областта на предучилищното и училищното образование и ученето през целия живот

Основно предизвикателство пред системата на предучилищното и училищното образование в дългосрочен план е осигуряването ѝ с добри преподаватели. Увеличението на възнагражденията в сектора е ключова предпоставка за привличането на младите хора в учителската професия и основен фактор за подобряване на качеството на образованието в дългосрочен план. Въпреки положителната динамика от последните 10 години, анализите показват, че средната заплата в сектора продължава

да изостава от средната заплата за страната. В средносрочна и дългосрочна перспектива това се отразява в понижена склонност за избор на учителската професия, увеличаване на средната възраст и недостиг на преподаватели. За подпомагане на политиката за осигуряване с добри и мотивирани педагогически специалисти в Бюджет 2016 са планирани допълнителни средства в размер на 80,0 млн. лв. за увеличение на единните разходни стандарти за едно дете и един ученик със средно 4,7 %, като тези средства ще бъдат насочени към повишаване на възнагражденията в системата.

За 2016 г. е предвидено средно увеличение на размерите на стандартите с около 1,0 % за компенсиране на предвиденото увеличение на размера на минималната работна заплата за страната. За тази цел са осигурени допълнителни средства по делегираните бюджети в размер на 15,2 млн. лв. за 2016 г.

Общо средното увеличение на стандартите за 2016 г. спрямо 2015 г. е 5,7 %.

Друг основен приоритет е финансовото осигуряване на целодневната организация на учебния ден в средишните училища и за 6-ти клас в останалите училища за цялата 2016 година. За първото полугодие на 2015 г. средствата за целодневната организация на учебния ден в средишните училища се осигуриха със средства по ОП „Развитие на човешките ресурси 2007-2013“, а за второто полугодие – 27,4 млн. лв. от държавния бюджет. Целодневната организация на учебния ден е една от основните дейности за подобряване на образователните резултати и намаляване броя на учениците, отпаднали преждевременно от образователната система. Планираните средства с източник държавния бюджет са 122,9 млн. лв. или 33,4 млн. лв. повече спрямо ревизираната програма за 2015 година.

С влизането в сила на Закона за предучилищното и училищното образование (от началото на учебната 2016/2017 г.) извънучилищните звена ще се преобразуват в центрове за подкрепа на личностното развитие, като едновременно с това ще им бъдат възложени допълнителни функции. За осигуряване на дейността на извънучилищните звена, респ. центрове за подкрепа на личностното развитие, за 2016 г. са предвидени 10,7 млн. лв.

Допълнителни средства в размер на 5,0 млн. лв. са предвидени за възстановяване на 100 % на обезщетенията на персонала в детските градини, изплащани при прекратяване на трудовите правоотношения. Детските градини бяха включени от 2015 г. в обхвата на мярката, като за 2015 г. изплатените обезщетения се възстановяват на 50 на сто. През последните години възнагражденията на заетите в детските градини изостанаха от тези в училищата, като една от причините за това е, че обезщетенията по Кодекса на труда се изплащат в рамките на средствата по стандарти за едно дете.

Във връзка с влизането в сила на Закона за предучилищното и училищното образование и новите учебни програми от учебната 2016/2017 г. са планирани допълнителни 6,0 млн. лв. за отпечатване на нови учебници и учебни помагала за пети клас.

При разработването на проекта на бюджет за 2016 г. са взети предвид настъпилите и очаквани промени в броя на децата и учениците, като за тази цел са осигурени допълнителни средства по делегираните бюджети в размер на 2,5 млн. лв.

2. По политиката в областта на висшето образование:

Средствата от държания бюджет за изпълнение на политиката в областта на висшето образование се запазват на нивото на 2015 година. През 2016 г. за първи път ще е налице по-значително намаление на броя на учащи, въз основа на който се определят средствата за издръжка на обучението – от 176 729 бр. на 171 692 бр. Намалението на (кандидат) студентите, съчетано с прилагането на мерките, предвидени в Стратегията за развитие на висшето образование в Република България за периода 2014-2020 г., ще изправи системата и отделни висши училища пред значителни предизвикателства през следващите години. Преодоляването им е свързано със замяна на доминиращите в сектора стратегии за екстензивно развитие и разнообразяване на профила със стратегии за качествено развитие, специализация на висшите училища и консолидация на мрежата. Променените условия предполагат висшите училища да се концентрират в професионалните направления, в които получават висока оценка за качество на обучението и за реализация, да повишат научната си дейност и да подобрят връзката на обучението с пазара на труда. Системата на финансиране на държавните висши училища следва да насърчи реструктурирането и да подпомогне процесите на оптимизация на системата.

Политиките, заложи в Бюджет 2016, са в съответствие със Стратегията за развитие на висшето образование в Република България за периода 2014-2020 г. и проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за висшето образование, внесен в Народното събрание от Министерския съвет (№ 502-01-42 от 01.06.2015 г.). Те включват:

1. Увеличаване на частта от средствата за издръжка на обучението, която се предоставя въз основа на комплексна оценка за качество на обучението и съответствието му с потребностите на пазара на труда. През 2016 г. е предвидено 29,8 % от средствата за издръжка на обучението да се определят в зависимост от комплексна оценка за качество на обучението и съответствието му с потребностите на пазара на труда.

2. Намаляване на финансирането на отделни професионални направления в отделни висши училища, получили ниска оценка на качество на обучението и съответствието му с потребностите на пазара на труда. С Бюджет 2016 за първи път се предлага намаление на средствата за издръжка на обучението за тези професионални направления с до 20 на сто.

3. Подпомагане и насърчаване на процеса на консолидация и оптимизация на системата. В бюджета на Министерството на образованието и науката са предвидени средства в размер на 1,0 млн. лв. за финансиране на изпълнението на програми за

консолидация и за оптимизация на държавните висши училища, разработени от висшите училища и приети от Министерския съвет.

4. Насърчаване на обучението по приоритетни професионални направления и подпомагане издръжката на защитени специалности. Средствата за издръжка на обучението по професионалните направления от области на висше образование „Педагогически науки“, „Природни науки, математика и информатика“, „Технически науки“, „Аграрни науки и ветеринарна медицина“ и „Изкуства“, определена въз основа на комплексна оценка за качество на обучението и съответствието му с потребностите на пазара на труда, са с по-висок размер при една и съща оценка спрямо останалите професионални направления. Отделно от това в бюджета на Министерството на образованието и науката са предвидени средства в размер на 600 хил. лв. за допълнително финансиране на защитени специалности и 400 хил. лв. за реализиране на програма за увеличаване на броя на обучаваните студенти по професионални направления „Информатика и компютърни науки“ и „Комуникационна и компютърна техника“.

Увеличени са средствата за стипендии на студентите и докторантите с 1,1 млн. лв.

Функция IV. Здравеопазване

Разходите за функция „Здравеопазване“ по КФП за 2016 г. са в размер на 3 938,4 млн. лв.

Разчетените средства по функция „Здравеопазване“ за 2016 г. отразяват държавната политика в областта на общественото здраве и здравното осигуряване.

Като приоритетни дейности остават спешната медицинска помощ, електронното здравеопазване, майчиното и детско здравеопазване, лечебните заведения за болнична помощ и лекарствената политика.

Предстои да продължи осъществяването на реформа в сектора на база приетите промени в Закона за лечебните заведения и в Закона за здравното осигуряване, насочена към подобряване на достъпа до комплексни медицински дейности, повишаване на удовлетвореността на българските граждани от качеството на предлаганите медицински услуги, адекватно финансиране и постигане на финансова устойчивост на сектора в средносрочен план.

Чрез бюджета на Министерството на здравеопазването ще се финансират програмите и дейностите, осъществявани от бюджетните структури в областта на общественото здраве, спешната помощ, стационарната психиатрична помощ, медико-социалните грижи за деца, лечение в чужбина и др. Финансово ще се обезпечават национални програми и централни доставки за профилактика, контрол и лечение на социално-значими заболявания, осигуряване на ваксини за задължителни имунизации и реимунизации, както и обучението за придобиване на специалност в системата на

здравеопазването. Ангажиментите на държавата по отношение финансирането на определени дейности в лечебните заведения за болнична помощ, които остават държавна отговорност – психиатрична помощ, спешна медицинска помощ, лечение на болни от ХИВ/СПИН, трансплантация на тъкани, органи и клетки, медицинска експертиза на работоспособността и др., както и финансово подпомагане на лечебни заведения за болнична помощ в отдалечени и трудно достъпни райони, в които липсата на здравни звена представлява сериозен риск за населението.

И през 2016 г. Министерството на здравеопазването ще продължи да предоставя трансфер към НЗОК за финансиране на разходите за лекарствени продукти и дейности по прилагането им по чл. 82, ал. 2, т. 3 от Закона за здравето; за дейности за здравно неосигурени лица, включващи: дейности по амбулаторно проследяване на болни с психични заболявания; дейности по амбулаторно проследяване на болни с кожно-венерически заболявания; интензивно лечение; дейности по чл. 82, ал. 1, т. 2 от Закона за здравето и за доплащане на сумата за посещение при лекар, лекар по дентална медицина и на лечебни заведения от лицата, които са упражнили право на пенсия за осигурителен стаж и възраст.

За здравеопазването в общините са разчетени средства в съответствие с увеличението на минималната работна заплата на персонала в детските ясли, детските кухни и на здравните медиатори, както и за финансиране на ръста на децата в яслените групи в обединените детски заведения. Предвидено е увеличение на броя на здравните медиатори.

Функция V. Социално осигуряване, подпомагане и грижи

Разходите за функция „Социално осигуряване, подпомагане и грижи“ по КФП за 2016 г. са в размер на 11 898,1 млн. лв.

Приоритетите на националната политика в областта на социалното осигуряване и подпомагане са в съответствие с икономическите възможности и демографските тенденции.

Планираните разходи в областта на социалното осигуряване и подпомагане за 2016 г. отразяват държавната политика по отношение на социалното осигуряване, социалните помощи, пенсиите и други дейности в сферата на социалното подпомагане и грижи.

В сферата на социалното осигуряване се включват и разходите за пенсиите, изплащани от бюджета на държавното обществено осигуряване, както и пенсиите, изплащани от Учителския пенсионен фонд, а така също и дължимите за изплащането на пенсиите пощенска такса и ДДС върху нея. Планираният общ разход за пенсии за 2016 г. (без пощенски такси и ДДС) е в размер на 8 727,0 млн. лв., като за пощенски такси и ДДС са заложили 38,6 млн. лв.

За 2016 г. се предвижда осъвременяване на пенсиите по „швейцарско правило“ от 1 юли с процент, равен на сбора от 50 на сто от нарастването на осигурителния доход и 50 на сто от индекса на потребителските цени през предходната календарна година.

Процентът за индексация за 2016 г. е 2,5 %.

Минималният размер на пенсията за осигурителен стаж и възраст се увеличава от 157,44 на 161,38 лв. от 1 юли 2016 г., а размерът на социалната пенсия за старост се увеличава от 115,15 лв. на 118,03 лв. от 1 юли 2016 г.

Максималният размер на получаваните една или повече пенсии се запазва на 910,00 лв., вследствие на запазване на максималния осигурителен доход.

При разработването на прогнозата за разходите за пенсии за периода 2016-2018 г. са взети предвид законовите изисквания в КСО по отношение на условията за пенсиониране.

При планиране на средствата, необходими за изплащане на пенсиите за 2016 г. е отразен и целогодишният ефект във връзка с увеличението на пенсиите през 2015 г., считано от 1 юли 2015 г. с 1,9 на сто, естественият ръст на разходите за пенсии, дължащ се на по-високите размери на новоотпуснатите пенсии в сравнение с размерите на прекратените, както и увеличението на максималния размер на пенсиите.

В резултат от горните допускания разходите за пенсии и дължимите за изплащането им пощенска такса и ДДС върху нея по бюджета на ДОО за 2016 г. достигат 8 740,0 млн. лв. или се увеличават с около 347,0 млн. лв. спрямо заложените в закона за 2015 г.

За 2016 г. по бюджета на **Учителския пенсионен фонд** са предвидени 27,1 млн. лв. за изплащане на добавки към пенсиите и пенсии за предсрочно пенсиониране, както и пощенска такса и ДДС върху тях. Тези разходи са свързани с осигуряване на предсрочно пенсиониране на педагогическия персонал от предучилищното, началното, основното и средното образование.

За 2016 г. по бюджета на Министерството на труда и социалната политика са предвидени 926,5 млн. лв. за изплащане на помощи и обезщетения.

С направените изменения и допълнения в Закона за семейните помощи за деца, част от които ще влезнат в сила от 01.01.2016 г., се цели подобряване на ефективността и целенасочеността на семейното подпомагане. Измененията и допълненията в закона са свързани основно с насърчаване на отговорното родителство, въвеждане на по-висок интензитет на подпомагане до трето дете и по-голяма социална справедливост при предоставяне на семейните помощи.

Средномесечният доход на член от семейството по чл. 4 от Закона за семейните помощи за деца, който служи за граница за достъп до семейните помощи за деца от 01.01.2016 г. е в размер на 350 лв., а от 01.07.2016 г. нараства на 400 лв.

С оглед приоритета на правителството за по-висок интензитет на подпомагане до трето дете от 2016 г. еднократните помощи при раждане на първо, второ и трето дете са с по-високи размери в сравнение с помощта за четвърто и всяко следващо дете, а именно: за първо дете – 250 лв., за второ дете – 600 лв., за трето дете – 300 лв., за четвърто и всяко следващо дете – 200 лв.

С цел равнопоставеност и по-голяма справедливост е въведена еднократна помощ при осиновяване в страната, което ще затвърди неговата важна роля като мярка за закрила на детето. Предвижда се помощта да бъде в размер на 250 лв.

През 2016 г. месечната помощ за отглеждане на дете по чл. 7 от Закона за семейните помощи за деца е определена на общ размер на тази помощ за семейството в зависимост от броя на децата, за които се получава, а не диференцирани размери на помощта в зависимост от поредността на децата. Помощта съобразно броя на децата, за които се получава, се предвижда да бъде в следните размери: 37 лв. за семейство с едно дете; 85 лв. за семейство с две деца; 130 лв. за семейство с три деца; 140 лв. за семейство с четири деца, като с увеличаване на броя на децата в семейството, помощта в семейството ще се увеличава с 20 лв.

За 2016 г. се запазват по-високите размери на месечните помощи за отглеждане на деца с трайни увреждания и близнаци, като за децата с трайно увреждане помощта е в размер на 100 лв., а за децата близнаци в размер на 75 лв. за дете.

По отношение на **заетостта** за 2016 г. се предвиждат средства за активна политика на пазара на труда по бюджета на Министерството на труда и социалната политика в размер на 73 млн. лв.

Функция VI. Жилищно строителство, благоустройство, комунално стопанство и опазване на околната среда

За функция „Жилищно строителство, благоустройство, комунално стопанство и опазване на околната среда“ по КФП за 2016 г. са предвидени разходи в размер на 2 443,7 млн. лв.

През 2016 г. с предвидените средства в сферата на **жилищното строителство, благоустройството и комуналното стопанство** ще бъдат финансирани разходи в изпълнение на политиката в областта на развитието на регионите в страната и намаляване на различията, както и подобряване на тяхната инфраструктурна свързаност, модернизиране на ВиК инфраструктурата. Разчетени са разходите за изпълнение на Стратегията за водоснабдяване и канализация в Република България 2014-2023 г. През 2016 г. ще бъдат финансирани разходи за изграждане, реконструкция и рехабилитация на канализационна и вътрешна водопроводна мрежа в населени места, подпомагане проектирането и изграждането на язовири за питейно водоснабдяване, разходи за устройствено планиране, кадастрални карти и регистри, разходи за геозащита.

В сферата на **опазване на околната среда** с предвидените средства за 2016 г. ще бъдат финансирани екологични проекти и дейности, свързани с проекти, за изграждането на малки водоснабдителни мрежи и съоръжения с местно значение за питейно-битово водоснабдяване на населението. Също така ще се осигури финансиране на проекти за изграждане на пречиствателни станции за отпадъчни води, канализационни мрежи и довеждащи колектори, съоръжения за защита на руслата и бреговете на деретата от ерозия, съоръжения за регулиране на оттока на реките и създаване на водни площи с местно значение.

Значителна част от планираните средства ще бъдат насочени за проекти, свързани с изграждане на нови или рекултивация на съществуващи депа, инсталации или съоръжения за управления на отпадъците. Предвижда се и финансиране на специализирани машини, сепариращи съоръжения и инсталации за третиране, преработване, разделяне, системи за рециклиране или оползотворяване на отпадъците.

Предвидените средства за изпълнението на програмите и проектите за отстраняване на минали екологични щети на приватизираните предприятия, причинени от минали действия или бездействия до приватизацията им за 2016 г. са в размер на 5 млн. лв.

Функция VII. Почивно дело, култура, религиозни дейности

Разходите за функция „Почивно дело, култура, религиозни дейности“ по КФП за 2016 г. са в размер на 590,3 млн. лв.

С разчетените средства във функцията финансово се обезпечават държавната политика в областта на културата; реализирането на проекти, свързани с възстановяването на манастири и религиозни паметници на културата и др. В тази функция са включени и средствата, свързани с разширяване възможностите за практикуване на двигателна активност и здравословен начин на живот; за развитието на ученическия спорт.

С предвидените средства в областта на **спорта** за 2016 г. ще се осигури изпълнението на дейности, свързани с развитие на спорта за учащи и практикуването на спорта от всички; развитие на спорта за високи постижения като средство за повишаване престижа на нацията; реконструкция и модернизация на спортни обекти и съоръжения с цел привеждането им в съответствие с международните стандарти.

В областта на **културата** с цел повишаване на ефективността и качеството на художествената продукция и през 2016 г. Министерство на културата, съвместно с творческите съюзи и национално представените синдикати, ще продължи да усъвършенства модела на финансиране на държавните културните институти, осъществяващи дейност в областта на сценичните изкуства. Ще се работи и по реформиране модела на финансиране в държавните културни институти в сферата на музеите, подводните археологически проучвания и библиотечното дело – второстепенни разпоредители с бюджет към министъра на културата.

Министерството на културата работи за утвърждаване на българската култура като посланик на страната ни в чужбина. През 2016 г. ще бъде оказвана активна подкрепа на представянето на българските творци зад граница в рамките на съвместни проекти и международни партньорства на културните институти. Дейностите по осъществяване на популяризирането на културата ще имат за цел утвърждаването на мястото на българската култура в световните процеси, утвърждаване на положителния образ на българската култура в чужбина и разширяване на нейното присъствие и влияние, реализация на българските творци и културни продукти на международния културен пазар, закрила на българското културното самосъзнание на наши сънародници, живеещи в чужбина.

През 2016 г. ще продължи държавната подкрепа за осигуряване на съвременни условия за реализиране на качествен образователен процес по изкуство и култура, усъвършенстване и модернизиране на учебната база и бита на учениците в средните училища по изкуствата и културата. С цел повишаване степента на реализация на кадрите на българското образование в училищата по изкуствата и културата ще се задълбочи процеса на взаимно обуславяне на учебните програми с конкретните задачи в културните институти. Ще продължи насърчаването и подпомагане на творческото израстване на деца с изяви дарби в областта на изкуствата.

В сферата на културата за общините се предвижда увеличение на стандартите в съответствие с ръста в минималната работна заплата. Субсидираните бройки за читалищата са увеличени с 50 бр. във връзка с новорегистрирани читалища и разкриване на нови дейности в съществуващите такива. Въведен е допълващ стандарт за закрити площи и за регионалните библиотеки, аналогично на този за музеите и галериите, въведен през 2015 г.

Предвижда се от началото на 2016 г. държавните музеи и художествени галерии и Националната библиотека „Св.Св. Кирил и Методий“ да преминат към система на делегирани бюджети, което позволява и мотивира музеите да увеличават собствените приходи и по-ефективно да разпределят и разходват публичните средства. Субсидията от бюджета ще се определя на базата на основен разходен стандарт за издръжка на брой субсидирана численост и допълващ стандарт за управляваните от организациите закрити площи.

Разчетени са допълнително средства в размер на 10,0 млн. лв. за увеличение на разходите за персонала, зает в сферата на музеите, художествените галерии и библиотеките на територията на страната. Средствата ще се разпределят по бюджета на първостепенните разпоредители с бюджет - Министерството на културата и на общините, в т.ч и чрез увеличение на стойностните показатели на стандартите за финансиране на тези дейности. По този начин ще се постигне по-добра ефективност и качество в работата на музейните работници и библиотекарите.

Функция VIII. Икономически дейности и услуги

Разходите за функция „Икономически дейности и услуги“ по КФП за 2016 г. са в размер на 5 614,9 млн. лв.

Разчетените средства във функцията отразяват държавната политика по отношение на реалния сектор, политиките в селското и горското стопанство, рибарството и аквакултурите, приоритетните политики при реализирането на инфраструктурни проекти в сферата на транспорта, както и на проекти, свързани с енергийната стабилност и ефективност, промишлеността, строителството и туризма.

В сферата на **минното дело, горива и енергия** се реализират дейности по извеждане на ядрени съоръжения от експлоатация, безопасно съхранение на ядрени отпадъци, извършване на експертизи и обследвания на енергийни потребители, разработване на мерки за намаляване на енергийното потребление в индустрията, осъществяване на дейности и програми за енергийна ефективност и др.

Финансирането на държавната политика в областта на **промишлеността и строителството** е насочено към дейности по насърчаване създаването и развитието на микро, малки и средни предприятия, подкрепа на процеса на възпитание в предприемачество, насърчаване създаването на предприятия, базирани на иновативни идеи и стимулиране на научно-изследователската и развойна дейност, стимулиране на пазарно ориентирани научно-приложни изследвания, предназначени за индустрията и създаване на условия за привличане на частни капитали за финансиране на иновации, подобряване на бизнес средата, вкл. проиновативната инфраструктура, осигуряване на актуална и качествена информация за външните пазари, на по-достъпни и качествени консултантски и информационни услуги за бизнеса и др.

В това функционално направление се реализират дейности в областта на метрологията и техническия надзор, на приватизацията и следприватизационния контрол, на патентната дейност, на дейностите по акредитиране на лаборатории и органи, на обществените поръчки и др., както и на извършваната от министерствата и ведомствата издателска дейност, издръжка на обекти, предназначени за представителни и социални нужди – почивни бази, оздравителни комплекси и др.

Планираните разходи в сферата на **туризма**, вкл. за национална туристическа реклама, са насочени към повишаване на конкурентоспособността и доходността на този отрасъл, използвайки предимствата на националната идентичност, съхранената култура и природа на страната ни. Планираните дейности за постигането на тези цели включват: насърчаване предоставянето на качествени услуги и защита правата и сигурността на потребителите, постигане на ефективна координация между институциите, ангажирани с определяне и осъществяване на политиката в туризма, взаимодействие с туристическия бизнес, нарастване на приходите от международен туризъм в България, в т.ч. чрез облекчен достъп и оптимизирана система за привличане на чуждестранни туристи на територията на България, превръщане на подходящото културно-историческо наследство в част от инфраструктурата на туризма, разнообразяване на предлаганите продукти с цел целогодишно използване на

туристическия потенциал на страната (в т.ч. нарастване на туристическите посещения в България и в неактивния сезон).

Предвидените за 2016 г. средства в областта на **транспорта и съобщенията** са насочени към осигуряването на ефективен и устойчив транспорт, развитието на по-екологосъобразни, безопасни и сигурни видове транспорт и висококачествени транспортно-логистични услуги, подкрепа за балансирано регионално развитие и отчитайки кръстопътното положение на България и нейния транзитен потенциал, ускоряване интегрирането на страната в европейските структури, изграждане на съвременна електронна инфраструктура и услуги, както и технологично развитие и иновации.

В това функционално направление са разчетени субсидии за нефинансови предприятия по бюджета на Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията: за „БДЖ – Пътнически превози” ЕООД по договора за извършване на обществени превозни услуги в областта на железопътния транспорт на територията на Република България – 175 млн. лв. и за „Български пощи” ЕАД за компенсиране на несправедливата финансова тежест от изпълнението на универсалната пощенска услуга по Закона за пощенските услуги – 12,5 млн. лв.

Предвидените средства за *субсидии за нефинансови предприятия* за 2016 г. са, както следва:

- за Национална компания „Железопътна инфраструктура“ – 135,0 млн. лв.;
- за вътрешноградски и междуселищни пътнически превози в планински и гранични райони в страната по автомобилен транспорт – 23,0 млн. лв.

Държавата възлага на предприятията определени задължения, като има ангажимент за осигуряване на средства за изпълнението им, съгласно изискванията на нормативната уредба на национално и на европейско ниво относно услугите от общ икономически интерес. С предвиденото запазване на размера на субсидиите за 2016 г. се цели покриване на разходите за осъществяване на превозите на пътници на автомобилните превозвачи, като едновременно с това следва да се предприемат мерки за оптимизиране дейностите им, с оглед постигане на по-голяма ефективност, водеща до намаляване на техните разходи и евентуално създаване на възможности за увеличаване на собствените им приходи, като с това се подобрява качеството на предоставяните услуги.

За 2016 г. са предвидени средства за *капиталови трансфери за нефинансови предприятия*, както следва:

- за Национална компания „Железопътна инфраструктура“ (НКЖИ) – 105 млн. лв.;
- за „БДЖ - Пътнически превози“ ЕООД – 30 млн. лв.;
- за ДП „Пристанищна инфраструктура“ – 11 млн. лв.

С предвидените средства за капиталови трансфери за НКЖИ за 2016 г. ще се осигури изпълнението и съответно финансирането на проектите от инвестиционната програма на предприятието за ремонт, рехабилитация и изграждане на обекти от железопътната инфраструктура – публична държавна собственост. Част от предвидените средства за капиталови трансфери могат да бъдат насочени за осигуряване на собствения принос на НКЖИ за финансиране на проектите, генериращи приходи.

С предвидените средства за „БДЖ - Пътнически превози” ЕООД ще се даде възможност, макар и частично, да се осигури финансирането на закупуване на най-необходимия подвижен състав за изпълнение на задълженията по договора му с държавата, както и да се погасяват задълженията на дружеството към финансови институции във връзка със закупения подвижен състав.

Със средствата от държавния бюджет за ДП „Пристанищна инфраструктура“ ще се осигури финансирането на приоритетните обекти от инвестиционната програма на предприятието.

С разчетените средства за **селско стопанство, горско стопанство, лов и риболов** за 2016 г. ще бъдат осъществени дейности в селското и горското стопанство, свързани с борбата със заразни и паразитни болести, събиране и унищожаване на високорискови отпадъци, охрана и възпроизводство на горите, за издръжка на горската и ловна стража с оглед опазване на горите и дивеча; за опазване, възстановяване и подобряване на почвеното плодородие и екологичните функции на почвената покривка; за развитието на лозаровинарския сектор в страната съгласно изискванията на ЕС; за осъществяване на противоградова защита на продукцията в селското стопанство; за опазване и възпроизводство на рибата и аквакултурите и др.

Функция IX. Разходи неклассифицирани в другите функции

Планираните разходи, без резерв, по тази функция в КФП за 2016 г. са в размер на 802,3 млн. лв.

В тази функция са включени разходите за лихви по обслужване на дълга, както и разходите за лихви по държавни инвестиционни заеми.

4.3. Мерки за намаление на бюджетния дефицит по КФП за 2016 г.

Планираното намаление на дефицита от 3,3 % от БВП по ревизираната оценка на програмата за 2015 г. на 2 % от БВП през 2016 г. се дължи на консолидационно усилие както от страна на приходите – нарастване на приходите с 0,6 пр.п. като дял от БВП, така и от страна на разходите – намаляване на разходите с 0,7 пр.п.

Най-голям принос за нарастването на приходите има нарастването на неданъчните приходи, и по-специално приходите от концесии и от такси, които

нарастват съответно с 0,7 и 0,2 пр.п от БВП. Значителен принос има и от страна на данъчно-осигурителните приходи, като основен фактор за тях е нарастването на приходите от социално-осигурителни вноски поради увеличението на минималните осигурителни доходи със 7,5 % средно, както и очакваното нарастване на заетостта и на средната работна заплата. На второ място по значение е нарастването при косвените данъци, където планираният растеж е от 0,2 пр.п. от БВП. По-ниското нарастване в тази категория през 2016 г. се дължи на вече реализирания през предходната година значителен растеж от 1,1 пр.п. от БВП.

Таблица: Принос на основните приходни категории в консолидацията на бюджетния дефицит

Показатели	2014 отчет	Програма 2015 Ревизирана оценка	2016 Програма	Изменение 2015 пр.п.	Изменение 2016 пр.п.
% от БВП					
Приходи, помощи и дарения	35,2%	36,8%	37,4%	1,6	0,6
Данъчно-осигурителни приходи	27,5%	28,8%	29,4%	1,2	0,7
<i>Преки данъци</i>	5,1%	5,2%	5,3%	0,1	0,1
Корпоративни данъци	2,0%	2,0%	2,1%	0,0	0,1
Данъци върху доходите на физическите лица	3,1%	3,2%	3,2%	0,1	0,0
<i>Приходи на социалното и здравното осигуряване</i>	7,7%	7,7%	8,1%	0,0	0,3
<i>Косвени данъци</i>	13,7%	14,8%	15,0%	1,1	0,2
ДДС	8,7%	9,4%	9,5%	0,7	0,1
Акцизи	4,8%	5,2%	5,3%	0,4	0,1
Мита и митнически такси	0,2%	0,2%	0,2%	0,0	0,0
Неданъчни приходи	4,1%	4,2%	5,1%	0,1	0,9
<i>Други</i>	4,1%	4,2%	5,0%	0,1	0,9
Приходи от такси	2,2%	2,0%	2,2%	-0,2	0,2
Приходи и доходи от собственост	1,2%	1,2%	1,2%	0,0	-0,1
Глоби, санкции и наказателни лихви	0,3%	0,2%	0,2%	0,0	0,0
Постъпления от продажба на нефинансови активи	0,3%	0,4%	0,6%	0,1	0,1
Приходи от концесии	0,1%	0,1%	0,8%	0,0	0,7
Други приходи	-0,1%	0,1%	0,1%	0,2	0,0
Помощи и дарения	3,5%	3,8%	2,9%	0,4	-1,0

Основен принос за консолидацията от страна на разходите се дължи на спад с 0,4 пр.п. на капиталовите разходи и 0,4 пр.п. на резерва за непредвидени и/или неотложни разходи. През 2016 г. капиталовите разходи остават значителни, но намаляват спрямо пика си през 2015 г. В разходната политиката се отчитат и някои увеличения, които са планирани в частта за социални и здравно-осигурителни плащания – с 0,2 пр.п. от БВП.

Таблица: Принос на основните разходни категории в консолидацията на бюджетния дефицит

Показатели % от БВП	2014 отчет	Програма 2015 Ревизирана оценка	2016 Програма	Изменение 2015 пр.п.	Изменение 2016 пр.п.
Общо разходи и Вноска в бюджета на ЕС	38,8%	40,2%	39,4%	1,3	-0,7
<i>Текущи нелихвени разходи</i>	30,2%	29,8%	30,0%	-0,4	0,2
Заплати и стипендии	5,6%	5,2%	5,4%	-0,4	0,2
Осигурителни вноски	1,6%	1,6%	1,6%	-0,1	0,1
Издръжка - общо	5,4%	5,6%	5,4%	0,3	-0,2
Субсидии - общо	1,7%	1,7%	1,7%	0,0	0,0
Социални и здравноосигурителни плащания	15,9%	15,7%	15,8%	-0,2	0,2
Пенсии	9,7%	9,7%	9,9%	0,0	0,1
Текущи трансфери, обезщетения и помощи за домакинствата	2,8%	2,8%	2,8%	0,0	0,0
Здравноосигурителни плащания	3,4%	3,1%	3,2%	-0,2	0,0
<i>Капиталови разходи</i>	5,4%	7,3%	6,9%	1,9	-0,4
<i>Резерв за непредвидени и/или неотложни разходи</i>	1,4%	0,9%	0,4%	-0,5	-0,4
от тях:					
- за структурни и/или допълнителни фискални мерки	1,0%	0,5%		-0,5	-0,5
<i>Лихви</i>	0,7%	1,0%	0,9%	0,3	-0,1
Бюджетно салдо (+/-)	-3,7%	-3,3%	-2,0%	0,3	1,3

Планираното нарастване на **данъчно-осигурителните приходи** по КФП през 2016 г. се дължи на дискреционни приходни мерки в данъчната политика, мерки за борба с измамите и повишаване на събираемостта, както и на положителната динамика на макроикономическите показатели.

Мерките са планирани приоритетно в областта на **данъците върху потреблението**, тъй като при тях генерирането на приходи е с по-малък негативен ефект върху икономическия растеж в краткосрочен план в сравнение с приходите от подходящите данъци.

През 2016 г. разходите за издръжка са планирани консервативно с цел консолидация. Инвестициите през 2016 г. намаляват спрямо 2015 г., поради значително по-високата им база, във връзка с ускореното заплащане на проекти, изпълнявани по линия на европейските фондове в края на първия програмен период (2007-2013 г.).

4.4. Операции в частта на финансирането за 2016 г.

4.4.1. Усвоявания по държавните инвестиционни заеми по ПРБ, които са включени в ЗДБРБ за 2016 г.

През 2016 г. в централния бюджет са разчетени приходи от лихви по държавни инвестиционни заеми с краен бенефициент търговско дружество общо в размер на 8,0 млн. лв.

Общо разчетените разходи по държавните инвестиционни заеми, в т.ч. и с краен бенефициент търговско дружество, са в размер на 197,7 млн. лв., в т.ч. разходи за лихви 50,8 млн. лв. и за изпълнението на съответните проекти 146,9 млн. лв.

За 2016 г. разчетените средства за погашения по държавни инвестиционни заеми, в т.ч. и с краен бенефициент търговско дружество, са в размер на 171,3 млн. лв.

Разпределението на средствата е по държавни инвестиционни заеми, които се администрират по бюджетите на Министерството на регионалното развитие и благоустройството, в т.ч. Агенция „Пътна инфраструктура“; Министерството на труда и социалната политика; Министерството на финансите; Министерството на здравеопазването, Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията; Министерството на земеделието и храните; Министерството на енергетиката; Министерството на икономиката; Министерството на околната среда и водите и Министерството на образованието и науката.

Усвояванията по вече договорени държавни инвестиционни заеми, администрирани по бюджетите на министерствата и по държавните инвестиционни заеми с краен бенефициент търговско дружество са в размер на 89,0 млн. лв. за 2016 г.

4.4.2. Финансиране по чл. 9, ал. 1 от Закона за експортното застраховане за 2016 г.

Съгласно чл. 9, ал. 1 от Закона за експортното застраховане (ЗЕЗ) в закона за държавния бюджет на Република България за съответната година се предвиждат средства от централния бюджет за изплащане на застрахователни обезщетения по чл. 3 от ЗЕЗ (дейността за сметка на държавата). Предвидените в държавния бюджет за 2015 г. средства за изплащане на застрахователни обезщетения по чл. 3 от ЗЕЗ са в размер на 100 млн. лв.

За 2016 се предвижда запазване на годишния размер на тези средства – 100 млн. лв. Прогнозата е съобразена с текущата дейност на „Българска агенция за експортно застраховане“ ЕАД за сметка на държавата (нетния застрахователен капацитет по ЗЕЗ) и очакванията за развитието ѝ през следващите години.

4.4.3. Постъпления от приватизация за 2016 г.

Прогнозните приходи от приватизация и следприватизационен контрол за 2016 г. са в размер на 29,2 млн. лв.

Допълнително се очакват приходи и в резултат на продажба на имоти, частна държавна собственост, миноритарни пакети и следприватизационен контрол.

Като цяло ресурсът от дружества с държавно участие, подлежащи на приватизация, е значително ограничен и тенденцията при постъпленията от приватизация е в посока на намаление.

4.4.4. Фискален резерв за 2016 г.

Съгласно дефиницията за показателя „Фискален резерв” в т. 41 от Допълнителните разпоредби на Закона за публичните финанси в неговия обхват се включват средствата по банкови сметки на бюджетните организации без тези на общините и техните разпоредители с бюджет, активите на Държавния фонд за гарантиране устойчивост на държавната пенсионна система (ДФГУДПС), вземания от фондове на Европейския съюз за сертифицирани разходи, аванси и други финансови активи.

Минималният размер на показателя „Фискален резерв” е определен на база необходимите средства на разположение към 31.12.2016 г. за обезпечаване на наличностите на ДФГУДПС и текущите ликвидни нужди на бюджета за месец януари 2017 г. Следва обаче да се подчертае, че минималният размер на фискалния резерв не представлява целева стойност за показателя към даден период. Той представлява минимален праг за показателя, който има за цел да минимизира рисковете от ликвидни проблеми в краткосрочен хоризонт.

При изложените допускания минималният размер на фискалния резерв към 31.12.2016 г. е предвиден да остане непроменен спрямо заложения в ЗДБРБ за 2015 г. в размер на 4,5 млрд. лв.

ЧАСТ 5. ФИСКАЛНА ДЕЦЕНТРАЛИЗАЦИЯ И БЮДЖЕТНИ ВЗАИМООТНОШЕНИЯ С ОБЩИНИТЕ ЗА ПЕРИОДА 2016-2018 г.

Политиките в бюджета по отношение на общините са насочени към разширяване на възможностите за тяхното устойчиво и балансирано развитие. Анализират се направленията за повишаване ефективността на местните власти и за подобряване на качеството и обхвата на дейностите на местно равнище. Сред приоритетите в работата са подобряване механизмите за разпределение на изравнителната субсидия и на целевата субсидия за капиталови разходи. Продължава диалогът с представителите на местната власт както по отношение усвояването на европейските средства, така и по всички актуални въпроси, свързани с местните общности. Основно предизвикателство пред общините като крайни бенефициенти по оперативните програми е усвояването на средствата за периода 2007-2013 г. и подготовката за програмен период 2014-2020 г. Темповете на усвояване на средствата ще окажат въздействие върху параметрите по КФП за 2015 г. и за 2016 г. предвид очаквания ръст в равнището на разходите на общините за сметка на акумулираните наличности по техните сметки. Ще се инициират механизми за оценка от местните власти на резултатите от реализираните проекти и програми, за да се подобри ефикасността и устойчивостта на резултатите от приключилите и предстоящите проекти в общините.

Таблица: Бюджетни взаимоотношения с общините (в хил. лв.)

Бюджетни взаимоотношения	Закон 2015	от тях:		Програма 2016	от тях:		Разлика 2016-2015	Прогноза 2017	Прогноза 2018
		местни	делегирани		местни	делегирани			
Общо	2 485 635,9	386 400,0	2 099 235,9	2 662 137,0	403 618,3	2 258 518,7	176 501,1	2 719 226,4	2 728 006,7
обща субсидия за държавни дейности	2 066 835,9		2 066 835,9	2 222 918,7		2 222 918,7	156 082,8	2 249 052,7	2 257 833,0
обща изравнителна субсидия	264 000,0	264 000,0		269 000,0	269 000,0		5 000,0	281 000,0	281 000,0
трансфер за зимно поддържане и снегопочистване	23 000,0	23 000,0		28 128,1	28 128,1		5 128,1	30 128,1	30 128,1
целева субсидия за капиталови разходи	131 800,0	99 400,0	32 400,0	142 090,2	106 490,2	35 600,0	10 290,2	159 045,6	159 045,6

В КФП е предвидено общо увеличение на собствените приходи на общините във връзка с тенденция за нарастване на постъпленията от имуществени данъци, включително данък върху превозните средства. Разчетите са положителни в съответствие с редица подобрения в механизмите на взаимодействие между централната и местните власти, както и на системите за управление и администриране на местните данъци и такси. Допълнителни положителни ефекти върху собствените приходи на общините се очакват в резултат на подобряване събираемостта им.

Относителният дял на общинските разходи за 2016 г. по КФП достига 5,1 % от БВП, а дялът на разходите за местни дейности през 2016 г. е разчетен на 50,9 % от общите разходи на общините. Относителният дял на общинските разходи в общата структура на разходите по КФП достига 13,4 %.

Увеличение през 2016 г. има в размера на бюджетните взаимоотношения между общините и централния бюджет със 176,5 млн. лв., в т.ч: на общата субсидия за делегираните от държавата дейности – със 156,1 млн. лв.; на изравнителната субсидия – с 5,0 млн. лв.; на трансферите за зимно поддържане и снегочистване – с 5,1 млн. лв.; на целевата субсидия за капиталови разходи – с 10,3 млн. лв.

Средствата за всяка делегирана от държавата дейност се определят по утвърдените стандарти и натурални показатели, съгласувани с отрасловите министерства и Националното сдружение на общините в Република България. Напредък се очаква при разработените планове за развитие на социалните услуги, които са обвързани с други стратегически документи. Продължава тенденцията на намаляване дела на специализираните институции за сметка на увеличаването на услугите в общността. Разчетени са по-високи стандарти в сферата на социалните дейности, образованието, здравеопазването и културата, които отразяват основните макроикономически допускания и прогнозния ръст на минималната работна заплата, както и параметрите за натуралните показатели за 2016 година.

ЧАСТ 6. УПРАВЛЕНИЕ НА СРЕДСТВАТА ОТ ЕВРОПЕЙСКИТЕ ФОНДОВЕ И ПРОГРАМИ ЗА ПЕРИОДА 2016-2018 г.

6.1. Средства от фондовете и програмите на ЕС за периода 2016-2018 г.

6.1.1. Национален фонд

При планирането на разчетите за периода 2016-2018 г. са отчетени както спецификите във връзка с изпълнението на програмите за следващия програмен период, така и опитът от прилагането на настоящия период.

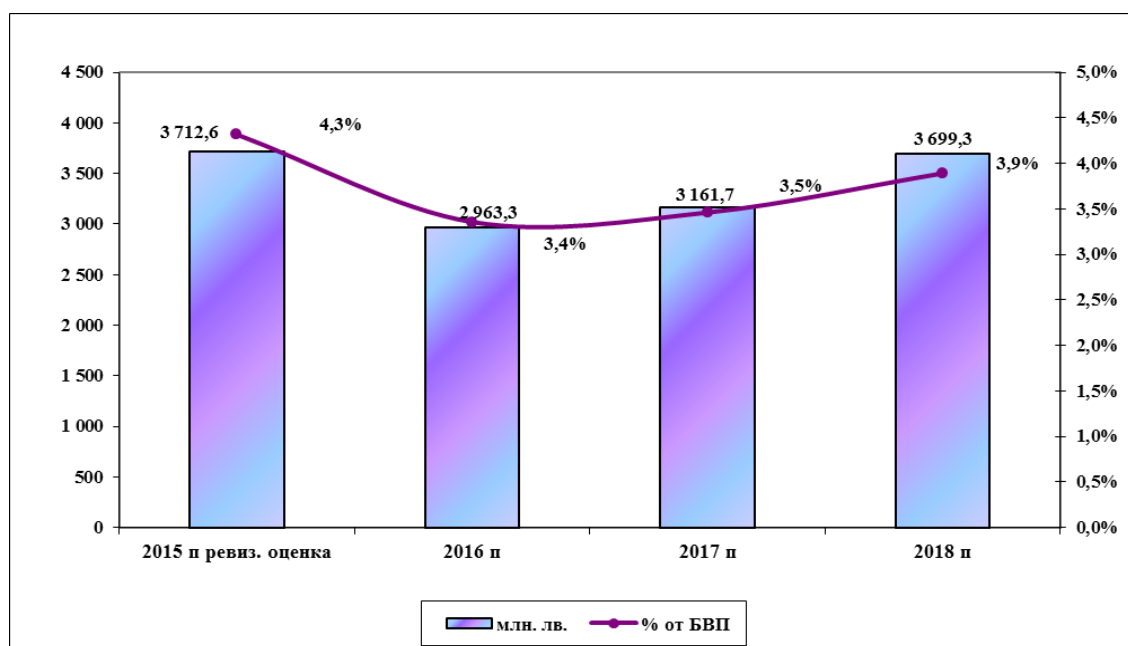
За програмен период 2007-2013 г. планираните разходи по всяка от програмите са съобразени с неизразходената част от техните бюджети и възможностите за завършване на вече договорените проекти до 31.12.2015 г., както и сроковете за възстановяване на последните верифицирани разходи към бенефициентите през 2016 г.

По отношение на разчетите за програмен период 2014-2020 г. е взет под внимание опитът от стартирането на програмен период 2007-2013 г. Реално схемите по отделните програми стартираха в края на първата година, като през 2007 г. нямаше извършени разходи по отделните програми, а разходването на средствата стартира реално в средата на 2008 г. и то предимно с авансови плащания към бенефициентите. Следва да се има предвид, че това беше първи програмен период, в който България прилага Структурните фондове и Кохезионния фонд (СКФ). На практика целият натрупан опит от програмен период 2007-2013 г. дава увереност, че реалното разходване на средствата по оперативните програми през новия програмен период ще стартира по-рано и с по-бързи темпове. В допълнение, идейната и техническа подготовка на част от инфраструктурните проекти, които ще се изпълняват през програмен период 2014-2020 г., вече е извършена със средства от оперативните програми, съфинансирани от СКФ 2007-2013 г., което предполага по-ранно стартиране на тяхната реализация. За целите на коректността на прогнозите е взето под внимание и забавеното одобряване на новите оперативни програми от ЕК, като с изключение на оперативни програми „Развитие на човешките ресурси 2014-2020 г.“, „Фонд за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица“ и „Иновации и конкурентоспособност“ 2014-2020 г. може да се очаква техният реален старт да бъде през 2016 г. За периода 2016-2018 г. се очаква постепенно да се увеличат разходите по тези програми.

По отношение на приходната част са взети предвид и промените в подхода за предоставяне на средства по новите оперативни програми от страна на ЕК, а именно начинът на предоставяне на предварителното финансиране от ЕК, както и въведеното годишно уравниване на сметки, което ще се прилага от 2016 г.

РАЗХОДНА ЧАСТ

Графика: Разходи на Национален фонд - сметка за средства от ЕС за периода 2015-2018 г. (в млн. лв. и в % от БВП)

При планиране на разходите по оперативните програми са взети под внимание застъпването на двата програмни периода през 2016 г., различните правила за всеки от периодите, както и съответните етапи, в които се намират отделните оперативни програми.

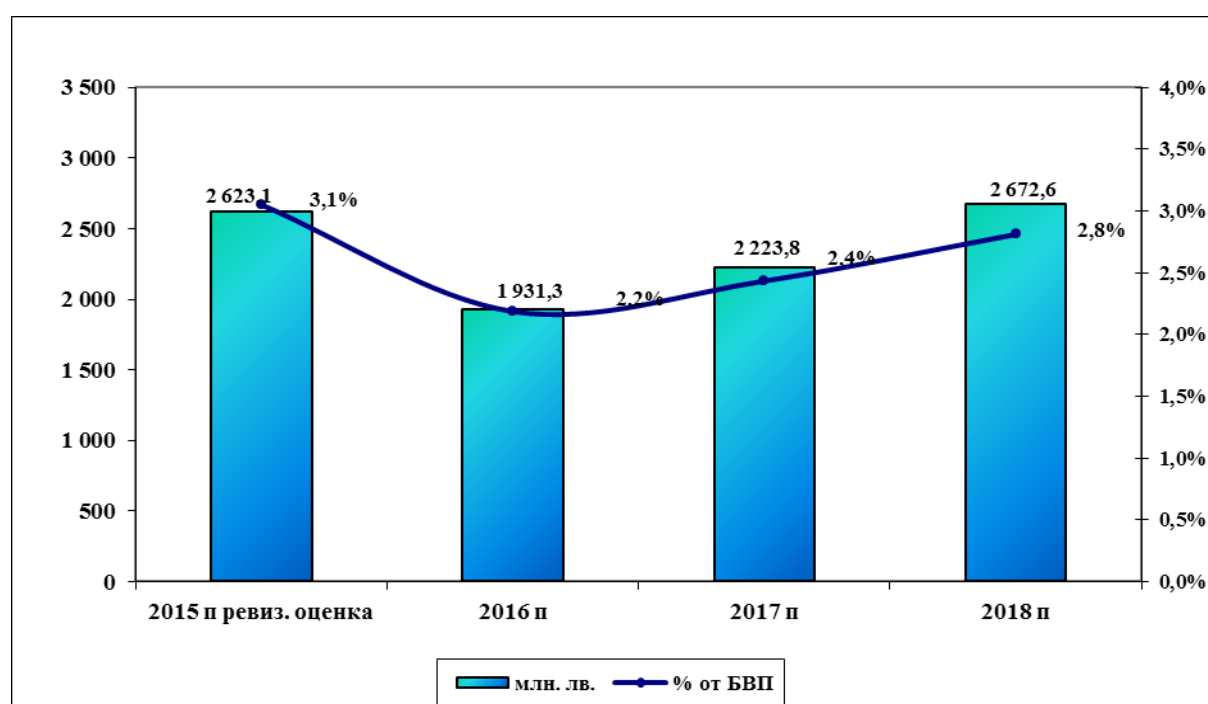
Прогнозата за разходите по оперативните програми, съфинансирани със средства от СКФ 2007-2013 е разработена в съответствие с предвижданията за приключването на разплащанията по съответните програми. Отчетена е и необходимостта за финансиране на последните 5 % от плащанията с национални средства, като се очаква европейската компонента в тях да бъде възстановена от Европейската комисия при плащането на окончателното салдо по всяка от оперативните програми. По отношение на двустранните програми за трансгранично сътрудничество на ЕС (външни граници) прогнозата е съобразена и със спазването на правилото за автоматичното освобождаване от бюджетен ангажимент (N+3). Крайният срок за разплащане по тези програми е 31.12.2017 г.

При планирането на разходите по оперативните програми, съфинансирани от Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд на Европейския съюз за финансовата рамка 2014-2020 г., са взети под внимание сроковете за одобрение от ЕК на оперативните програми, етапът на подготовка на всяка от тях, особеностите на подпомаганите сектори, както и характерът и сроковете за реализация на отделните проекти. Така например оперативните програми, насочени към изграждане на балансирана и устойчива транспортна система чрез развитие и модернизация на ключовата транспортна инфраструктура за връзки от национално,

трансгранично и европейско значение и към развитие на екологичната инфраструктура и подобряване, опазване и възстановяване на природната среда и биоразнообразието, обхващат проекти с голям мащаб, от национално значение, реализирани поетапно във времето с ангажиране на значителен ресурс за изпълнението им. На другия полюс се намират програмите, които са насочени към насърчаване на заетостта на населението и подпомагане на най-нуждаещите се. Поради спецификата на изпълняваните мерки при такъв тип проекти се генерират регулярни, но сравнително по-малки по обем разходи.

ПРИХОДНА ЧАСТ

Графика: Приходи на Национален фонд - сметка за средства от ЕС за периода 2015-2018 г. (в млн. лв. и в % от БВП)

Програмен период 2007-2013 г.

Планираните приходи за 2016-2018 г. по програмите, съфинансирани от СКФ на ЕС за периода 2007-2013 г., както и за двустранните програми за трансгранично сътрудничество (външни граници), включват определения индикативен размер на разходите, които се очаква да бъдат възстановени от ЕК през този период.

Прогнозните приходи са изчислени, като са взети под внимание следните особености:

- размерът на разходите по оперативни програми, съответстващи на европейското съфинансиране, извършени през последните два месеца на предходната година. Съгласно правилата на ЕК само заявленията за плащане, които страната-членка изпраща до 31 октомври гарантирано ще бъдат изпълнени в рамките на годината, в която са изпратени. Поради тази

причина всички заявления за плащане, които се очаква да бъдат изпратени след тази дата са планирани за получаване през следващата година;

- размерът на разходите по оперативни програми, съответстващи на европейското съфинансиране, извършени през първите десет месеца на настоящата година. При прогнозирането на приходите са отчетени и текстовете на чл. 79 от Регламент (ЕО) № 1083/2006 г., съгласно които общата сума от префинансирането и извършените междинни плащания не може да превишава 95 % от приноса от фондовете за всяка оперативна програма.

Програмен период 2014-2020 г.

При планиране на приходите от програмите, които ще бъдат финансирани от Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд на Европейския съюз за финансовата рамка 2014-2020 г. са взети под внимание предварителното финансиране (първоначално и годишно), което се очаква да получи България, както и европейската част на извършените разходи, които ще бъдат възстановени от ЕК при съобразяване с разпоредбите на приложимите регламенти.

Съгласно приетите в края на 2013 г. регламенти ЕК ще превежда първоначално предварително финансиране за 2014 г., 2015 г. и 2016 г. по всяка оперативна програма в размер на 1 % от нейния бюджет. Изключение правят Оперативната програма по Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица, при която предварителното финансиране бе еднократно в размер на 11 % от бюджета на програмата и Инициативата за младежка заетост, където предварителното финансиране също бе еднократно в размер до 30 %. Също така, в периода 2016-2022 г. се предвижда ЕК да превежда на държавите членки годишно предварително финансиране, като за 2016 г. то е в размер на 2 %, за 2017 г. - 2,625 % и за 2018 г. - 2,75 % от европейската компонента в бюджетите на оперативните програми.

За новия програмен период с Регламент (ЕС) № 1303/2013 на Европейския парламент и на Съвета се въвежда и годишно уравниване на сметките с ЕК на база представените от държавите-членки годишни счетоводни отчети. В тези отчети се включва информация за изминалата счетоводна година, която обхваща периода от 1 юли на година „n-1” до 30 юни на година „n”. Съгласно това правило ЕК ще възстановява текущо 90 % от допустимите разходи, включени в изпратените от държавите-членки заявления за плащания, а останалата за възстановяване част ще се изчислява след приспадане на полученото годишно предварително финансиране и вече получените 90 %. При годишното уравниване на сметките се взимат под внимание следните компоненти: общият размер на допустимите разходи, включени в исканията за плащане, изпратени до ЕК; оттеглените и събраните суми; сумите, подлежащи на събиране към края на счетоводната година; неподлежащите на събиране суми, както и полученото годишно предварително финансиране. На база на изчисленията ЕК

уравнява съответното годишно предварително финансиране и изплаща всяка допълнителна дължима сума в срок от 30 дни от приемането на годишните счетоводни отчети.

Изключително важно е да се отбележи, че всяко забавяне на темповете на извършване на разходи по програмите, съфинансирани със средства от ЕС, спрямо разчетените данни, би довело до намаляване размера на разходите, които се сертифицират към ЕК, което ще се отрази в намаление на постъпленията към Република България през съответните години.

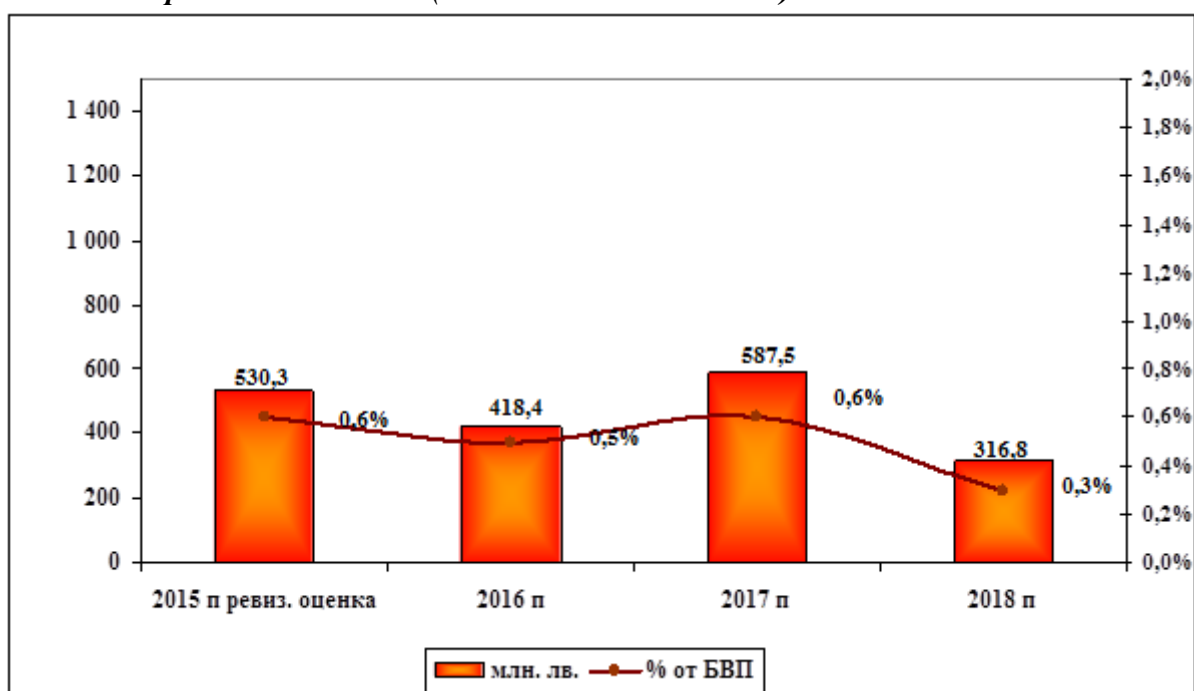
6.1.2. ДФ „Земеделие“

ПРИХОДИ И ПОСТЪПЛЕНИЯ

Планираните приходи и постъпления за периода 2016-2018 г. по програмите, финансирани от ЕС, включват определения индикативен размер на разходите, които се очаква да бъдат възстановени от ЕК през този период.

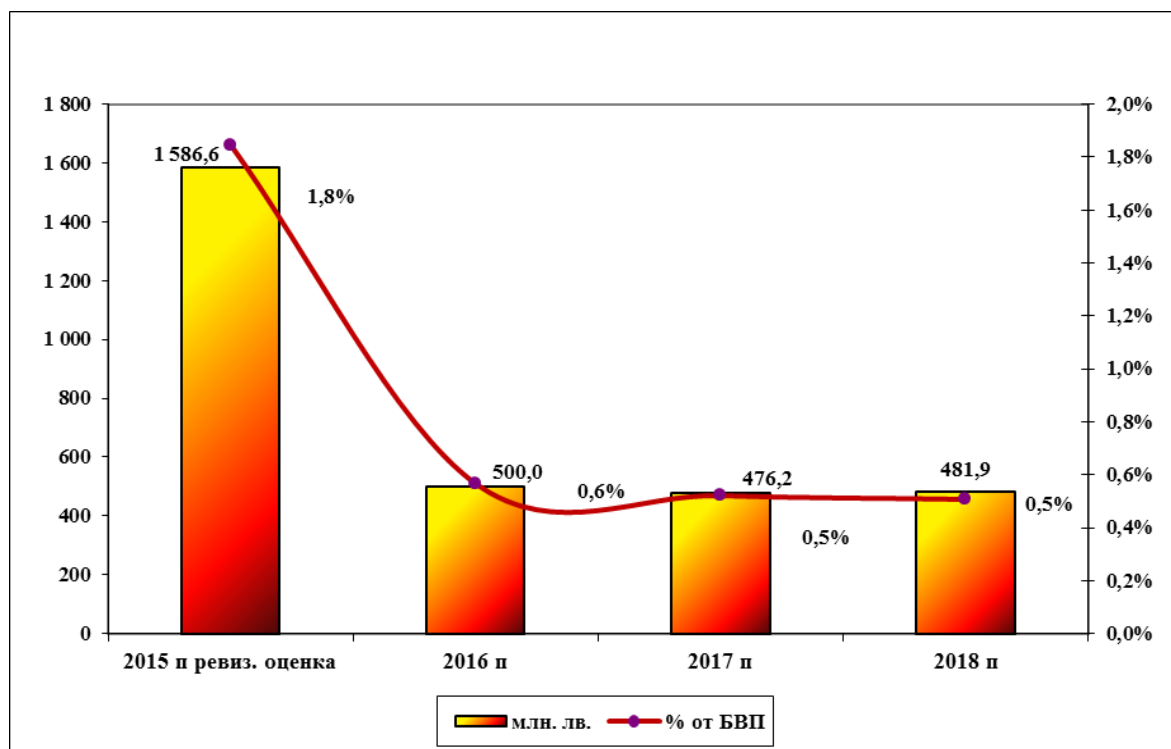
Очакваните приходи и постъпления по години са както следва: за 2016 г. – 2 116,6 млн. лв.; за 2017 г. – 2 362,1 млн. лв. и за 2018 г. – 2 112,5 млн. лв.

Графика: Приходи (без постъпленията) на ДФ „Земеделие“ - сметка за средства от ЕС за периода 2015-2018 г. (в млн. лв. и в % от БВП)

РАЗХОДИ И ПЛАЩАНИЯ

Графика: Разходи (без плащанията) на ДФ „Земеделие“ - сметка за средства от ЕС за периода 2015-2018 г. (в млн. лв. и в % от БВП)

ОБЩА СЕЛСКОСТОПАНСКА ПОЛИТИКА ЗА ПЕРИОДА 2016-2018 г.

Приоритетите в областта на селскостопанската политика са насочени към осигуряване на стабилна пазарна среда, подкрепа на доходите на земеделските стопани и развитие на селските райони.

Основните инструменти за провеждането на общата селскостопанска политика са директните плащания и пазарната подкрепа на земеделските стопани (1-ви стълб на ОСП) и политиката за развитие на селските райони (2-ри стълб на ОСП).

По линия на първия стълб на ОСП ще се изплащат средства за подпомагане на земеделските стопани по обвързани и необвързани с производството схеми за директни плащания и за пазарна подкрепа.

По схемата за единно плащане на площ през 2016 г. се предвижда да бъдат усвоени 1 410,6 млн. лв. - директни плащания на земеделски стопани. През 2017 г. директните плащания ще възлизат на 1 549,9 млн. лв. и 1 551,4 млн. лв. за 2018 г.

Мерките за пазарна подкрепа за периода 2016-2018 г. могат да включват различни механизми - интервенции, с цел стабилизиране на пазара в сектори като зърнени култури, ориз, мляко; експортни субсидии за компенсирание на разликите в

цените в ЕС и световния пазар; помощи за повишаване на консумацията на някои продукти; пазарна подкрепа за вино (преструктуриране на лозя), пчеларство и други.

Общият бюджет за финансиране на пазарни мерки за 2016 г. е в размер на 124,8 млн. лв., от които 84,4 млн. лв. са средства от ЕС и 40,4 млн. лв. представляват национално съфинансиране. Общият бюджет за 2017 г. е в размер на 138,0 млн. лв., от които 92,2 млн. лв. са средства от ЕС и 45,8 млн. лв. представляват национално съфинансиране, а за 2018 г. - 133,5 млн. лв., от които 90,5 млн. лв. са средства от ЕС и 43,0 млн. лв. представляват национално съфинансиране.

Съгласно законодателството на ЕС национално съфинансиране се прилага по следните пазарни мерки: Схема „Училищен плод“; Схема „Училищно мляко“; „Подпомагане на групи производители на плодове и зеленчуци“; Подпомагане в сектор Вино - мярка „Промоции на вина в трети страни“; „Публична интервенция на зърно“; „Национална програма за пчеларство“ и „Промоционални програми за земеделски продукти“.

По линия на втория стълб на ОСП ще се изплащат средствата за развитие на селските райони.

В средносрочен план средствата, които страната ни предвижда да усвоява по програмите на ЕС и да изплаща за селскостопанската политика са, както следва:

- за 2016 г. – 628,8 млн. лв., от които 517,1 млн. лв. са средства от ЕС и 111,7 млн. лв. национално съфинансиране и авансови плащания;
- за 2017 г. и 2018 г. – 592,8 млн. лв., от които 480,9 млн. лв. са средства от ЕС и 111,9 млн. лв. национално съфинансиране и авансови плащания;

За програмен период 2014-2020 г. се предвижда с финансираните мерки по ПРСР да се осъществят шест приоритета на ЕС за развитие на селските райони:

- стимулиране на трансфера на знания и иновациите в областта на селското и горското стопанство и селските райони;
- повишаване на конкурентоспособността на всички видове селскостопанска дейност и укрепване на жизнеспособността на стопанствата;
- насърчаване на организацията на хранителната верига и управлението на риска в селското стопанство;
- възстановяване, опазване и укрепване на екосистемите, зависещи от селското и горското стопанство;
- насърчаване на ефективното използване на ресурсите и подпомагане на прехода към нисковъглеродна и устойчива на изменението на климата икономика в селското стопанство, сектора на храните и горския сектор;
- насърчаване на социалното приобщаване, намаляването на бедността и икономическото развитие в селските райони.

ОБЩА РИБАРСКА ПОЛИТИКА ЗА ПЕРИОДА 2016-2018 г.

От 2016 г. ще се прилага Програмата за морско дело и рибарство за периода 2014-2020 г. Преобладаващата част от мерките по Програмата за морско дело и рибарство са насочени към:

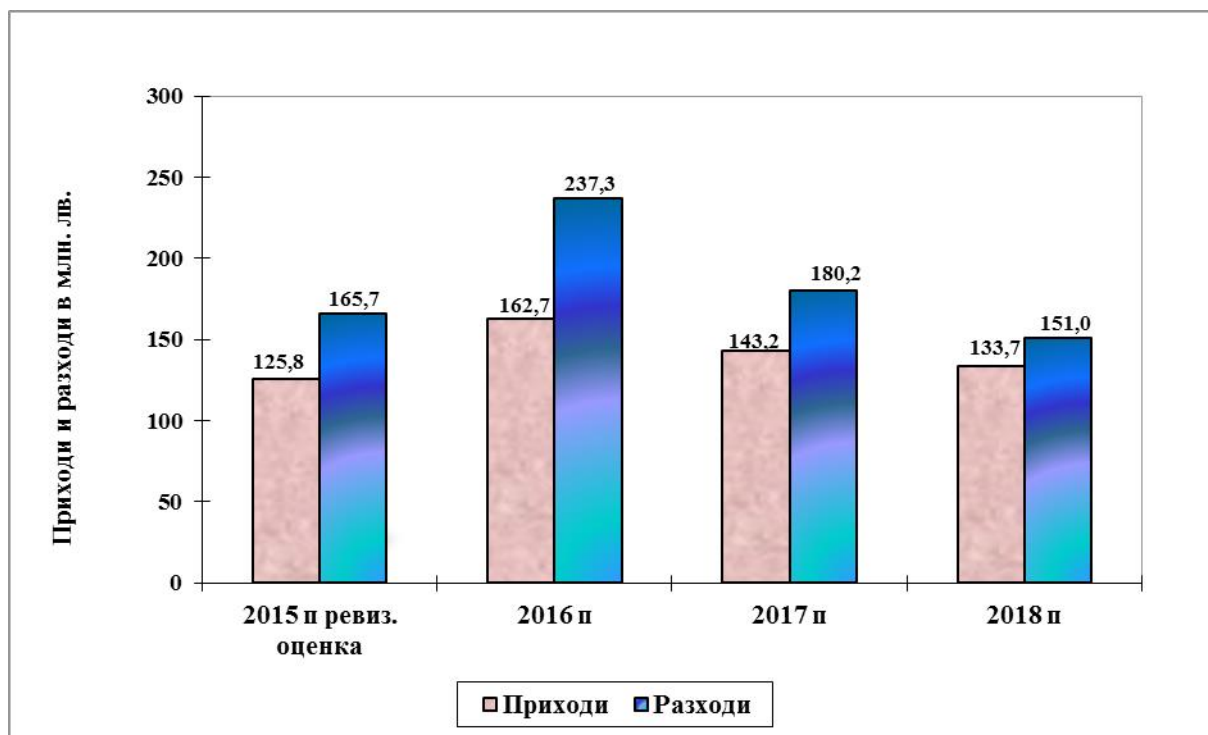
- повишаване на конкурентоспособността и жизнеспособността на предприятията в сектор рибарство;
- насърчаване на устойчиво, отличаващо се с ефективно използване на ресурсите рибарство;
- диверсификация на дейностите в рамките на сектор рибарство, както и в други сектори на морската икономика;
- подобряване на пазарната организация за продуктите на риболов и аквакултурите;
- рибарски пристанища, кейове за разтоварване и покрити лодкостоянки.

В средносрочен план средствата, които страната ни предвижда да усвоява по програмите на ЕС и да изплаща за общата рибарска политика са, както следва:

- за 2016 г. – 17,6 млн. лв., от които 13,2 млн. лв. са средства от ЕС и 4,4 млн. лв. национално съфинансиране и авансови плащания;
- за 2017 г. – 23,2 млн. лв., от които 17,4 млн. лв. са средства от ЕС и 5,8 млн. лв. национално съфинансиране и авансови плащания;
- за 2018 г. – 30,1 млн. лв., от които 22,6 млн. лв. са средства от ЕС и 7,5 млн. лв. национално съфинансиране и авансови плащания.

6.2. Други сметки за средства от ЕС и средства по други международни програми и договори, за които се прилага режимът на сметките за средства от ЕС за периода 2015-2018 г.

Графика: Приходи и разходи по другите сметки за средства от ЕС и средства по други международни програми и договори, за които се прилага режимът на сметките за средства от ЕС за периода 2015-2018 г. (в млн. лв.)

С актуализираната средносрочна бюджетна прогноза за периода 2016-2018 г. са разчетени приходи, разходи и съответното съфинансиране от държавния бюджет по други сметки за средства от Европейския съюз и от други международни програми и договори, за които се прилага режимът на сметките за средства от Европейския съюз. Разчетите са изготвени на база предложенията на първостепенните разпоредители с бюджет за очакваните приходи и разходи, включително и за съфинансирането им, по различните международни програми и договори, като например: Европейски фонд „Вътрешна сигурност“, Европейски фонд „Убежище, миграция и интеграция“, Европейски фонд „Външни граници“, Програма „Иновации за зелена индустрия“, Българо-швейцарска програма за сътрудничество, Програма за Фонд „Сигурност“, Програма за фонд „Солидарност“, Програма „Интелигентна енергия за Европа“, Програма „Еразъм+“, Програма за Статистически изследвания на ЕврОСТАТ, Седма рамкова програма, Програма за Европейски потребителски център, Програма за Изследване на структурата на земеделските стопанства, Програма „Европейска миграционна мрежа“, Програма за „Митници 2020“ и „Фискалис 2020“, различните програми за трансгранично сътрудничество и др.

6.3. Вноска в общия бюджет на ЕС за периода 2016-2018 г.

Прогнозата за размера на вноската на Република България в общия бюджет на ЕС по години за периода 2016-2018 г. е, както следва: 1 009,7 млн. лв. за 2016 г., 1 000,8 млн. лв. за 2017 г. и 1 056,1 млн. лв. за 2018 г. и е изготвена на база на Решение на Съвета от 26 май 2014 година относно системата на собствените ресурси на ЕС (2014/335/ЕС, Евратом).

В прогнозните данни за вноската на България в бюджета на ЕС за 2016 г. е включена и допълнителна сума във връзка с очакваното влизане в сила през 2016 г. на Решение на Съвета от 26 май 2014 година относно системата на собствени ресурси на ЕС (2014/335/ЕС, Евратом), което ще се прилага със задна дата от 1 януари 2014 г. Във връзка с това ЕК ще преизчисли годишните вноски на държавите членки за 2014 г. и 2015 г. По предварителни прогнози на Европейската комисия България ще трябва да плати допълнително общо за 2014 г. и 2015 г. около 33,2 млн. лв. – сума, която се очаква да бъде платена през 2016 г.

В хода на изпълнение на разходните политики по бюджета на ЕС е възможно да се наложат промени в размера на националните вноски на държавите членки в зависимост от възникналите допълнителни или непредвидени нужди от средства. Тези промени следва да бъдат отразени чрез коригиращи бюджети към бюджета на ЕС за дадената година, одобрени от Съвета на ЕС и Европейския парламент.

Също така се извършват периодични актуализации на данните за предишни години за хармонизираната ДДС-база и за БНД на държавите членки с оглед постигане на по-голяма точност при определяне на вноската им на база ДДС и БНД.

При изготвянето на прогнозата за приходите от мита за 2016 г. е отчетено въздействието на все по-либералната търговска политика на ЕС, която води до намаляване на прилаганата средна ставка на мито, а оттам и до по-ниски очаквани приходи от мита през 2016 г. в сравнение с прогнозите от началото на годината. Мерките, свързани с администриране на производствените квоти в сектора на захарта и съответно таксите за производство на изоглюкоза, ще се прилагат до края на пазарната 2016/2017 година.

В прогнозата за вноската от традиционните собствени ресурси са включени 80% от очакваните приходи от мита и такса захар (съгласно новото Решение за собствени ресурси).

6.4. Оценка на макроикономическите ефекти от усвояването на средствата от европейските фондове и програми на ЕС за периода 2016-2018 г.

В таблицата по-долу са представени очакваните макроикономически ефекти от усвояването на средствата от европейските фондове и програми на ЕС за периода 2016-2018 г. За изчислението им е използван макроиконометричният модел СИБИЛА¹⁴. Оценявани са ефекти¹⁵, дефинирани като промени в нивата на основни макроикономически показатели в средносрочен хоризонт¹⁶.

Таблица: Ефекти от усвояването на средствата от европейските фондове и програми на ЕС

Макроикономически показател	Ефект към 2018 г.
БВП	3.3 %
Износ на стоки и услуги	0.6 %
Внос на стоки и услуги	6.7 %
Текуща сметка, % от БВП	- 2 пр.п.
Частно потребление	3.1 %
Частни инвестиции	13.6 %
Заетост (15-64 г.), хил.	2.2 %
Коефициент на безработица (15-64 г.)	-1.4 пр.п.
Средна работна заплата	6 %
Инфлация по ХИПЦ	1 пр.п.
Бюджетен баланс, % от БВП	0.5 пр.п.

Източник: МФ, СИБИЛА.

Общият ефект върху добавената в икономиката стойност от планираното усвояване на средства по европейските структурни и инвестиционни фондове се очаква да бъде подчертано положителен, като се изразява в кумулативно нарастване от 3,3 % на БВП към 2018 г. Това се дължи основно на предвижданите положителни ефекти от инвестиционните разходи върху производството в страната, а оттам и върху индуцираните промени в частното потребление и инвестиции. В резултат на

¹⁴ Simulation model of Bulgaria's Investment in Long-term Advance – SIBILA. Предвид спецификата на модела е направена експертна оценка на Министерството на финансите за разпределението на общата сума на инвестиционните разходи по типове фактори за дългосрочен растеж.

¹⁵ Цялостните ефекти от изпълнението на инвестиционната програма на правителството върху икономиката са получени като разлика между два сценария – базисен сценарий, в който е симулирано развитието на икономиката без планираните интервенции, и хипотетичен алтернативен сценарий, който отчита планираното усвояване на средства по Европейските структурни и инвестиционни фондове.

¹⁶ Към 2018 г.

подобрената икономическа конюнктура частното потребление ще се повиши с 3,1 % спрямо сценария без средства от ЕС, а кумулативният ръст на частните инвестиции ще достигне 13,6 % към 2018 г. Съществени негативни тенденции в посока ускоряване на растежа на ценовото равнище в страната от предвижданите инвестиционни разходи на правителството не се очакват, въпреки че все пак инфлацията се ускорява с 1 пр.п. спрямо базисния сценарий.

В резултат на планираните интервенции към края на 2018 г. ще се наблюдава положителна промяна по отношение на заетостта (увеличение с 2,2 % над базисния сценарий) и коефициента на безработица (намаление с 1,4 пр.п.). Следва да се отчете, че наблюдаваният ефект върху пазара на труда е генериран както пряко, така и косвено, т.е. от една страна, в направените симулации са включени ефектите от директната намеса на пазара на труд (чрез програмите и мерките за създаване на заетост и преквалификация на работната сила), а от друга са отразени и очакванията за развитие на пазара на труда в резултат на повишената икономическа активност.

Според направения анализ в средносрочен план фискалната позиция на страната би се подобрила с 0,5 пр.п. в резултат на планираното усвояване на средства по Европейските структурни и инвестиционни фондове. Като цяло общият ефект е комбинация от няколко противоположни по посока влияния – от една страна, пряко увеличаване на разходите на правителството (с размера на направените разходи за съфинансиране на проектите), а от друга – генериране на по-високи бюджетни приходи в резултат на подобрената конюнктура и нарасналата данъчна база. Цялостният ефект от направените инвестиции върху държавните финанси към края на 2018 г. е положителен.

Търговското салдо на страната също ще бъде повлияно от планираното усвояване на средства по Европейските структурни и инвестиционни фондове, като в средносрочен план ще се наблюдава по-бързо нарастване на вноса (6,7 %) спрямо темпа на нарастване на износа (0,6 %). Това ще е свързано с по-високия очакван растеж на доходите и нарасналото производство в страната, което е силно зависимо от внос на суровини. Поради тази причина нетният ефект върху текущата сметка на страната в средносрочен план се очаква да бъде отрицателен (влошаване от 2 пр.п. от БВП спрямо базисния сценарий), като в дългосрочен план стойността на отрицателния ефект ще намалява в резултат на подобрените конкурентни позиции на икономиката.

ЧАСТ 7. ПОЛИТИКА ПО ДЪЛГА И ФИНАНСИРАНЕТО

Политиката на правителството за управление на държавния дълг за следващия тригодишен период в съответствие с основните цели и правила на фискалната политика и управлението на публичните финанси ще бъде насочена към осигуряване необходимите средства за финансиране на държавния бюджет и рефинансиране на дълга в обращение като пряко следствие от нуждите за покриване на падежиращия се дълг, бюджетните дефицити и гарантиране стабилността на фискалния резерв. Управлението на държавния дълг ще бъде осъществявано при отчитане състоянието и перспективите за развитие на различни сектори на икономиката, обвързано с макроикономическите прогнози в тригодишен хоризонт и предлагайки различни варианти на действие в зависимост от благоприятстващите фактори на вътрешните и международните пазари и фискалния сектор.

Усилията ще бъдат насочени към обезпечаване достъпа на правителството до финансов ресурс чрез свободно пазарно-ориентирано финансиране както на местния, така и на външните пазари посредством създадената средносрочна програма за емитиране на държавни ценни книжа на международните капиталови пазари (MTN програма), след извършване на анализ и оценка на различните източници за дългово финансиране (вътрешни и външни) и спецификата и състоянието на дълговите пазари. Планирането и провеждането на емисионна политика за предлагане на пазарноориентирани инструменти ще бъде съобразено както с нуждите от финансиране, така и с инвеститорското търсене, вкл. поддържане на добре функциониращ и диверсифициран дългов пазар чрез предоставяне на високоликвидни, при подходящо съотношение доходност/риск дългови инструменти, позиционирани във всички матуритетни сегменти.

Паралелно ще бъдат изготвени необходимите нормативни и инфраструктурни изменения за насърчаване развитието на вторичния пазар на държавни ценни книжа посредством използването на място за търговия. По такъв начин се очаква да се постигне развитие и модернизация на пазара на държавни ценни книжа в България чрез възприемането на най-добрите пазарни практики от развитите финансови системи в ЕС и насърчаването на по-нататъшната му интеграция към единния вътрешен пазар, включително в посока засилване интеграцията и на чуждестранни инвеститори към местния пазар на суверенен дълг. Освен допълнителна диверсификация на инвеститорската база, тези промени са продиктувани и от регулаторните реформи на ниво ЕС.

7.1. Държавен дълг. Обслужване и финансиране

Отчитайки структурата на номиналния размер на държавния дълг в края на месец юни 2015 г. - 23 972,5 млн. лв., в т.ч. външен дълг 15 437,1 млн. лв. (64,4 %) и вътрешен – 8 535,5 млн. лв.(35,5 %), както и лихвената и валутна структура на дълга с ясно изразен превес на задълженията с фиксиран лихвен процент (93,4 %) и стабилизиран относителен дял на евровия и левовия компонент на дълга (99,0 %), и

през следващия тригодишен период се предвижда при поемането на нови правителствени задължения да се запази тенденцията в структурно отношение на дълга с оглед предвидимост на средствата в бюджета, необходими за обезпечаване на обслужването на дълга.

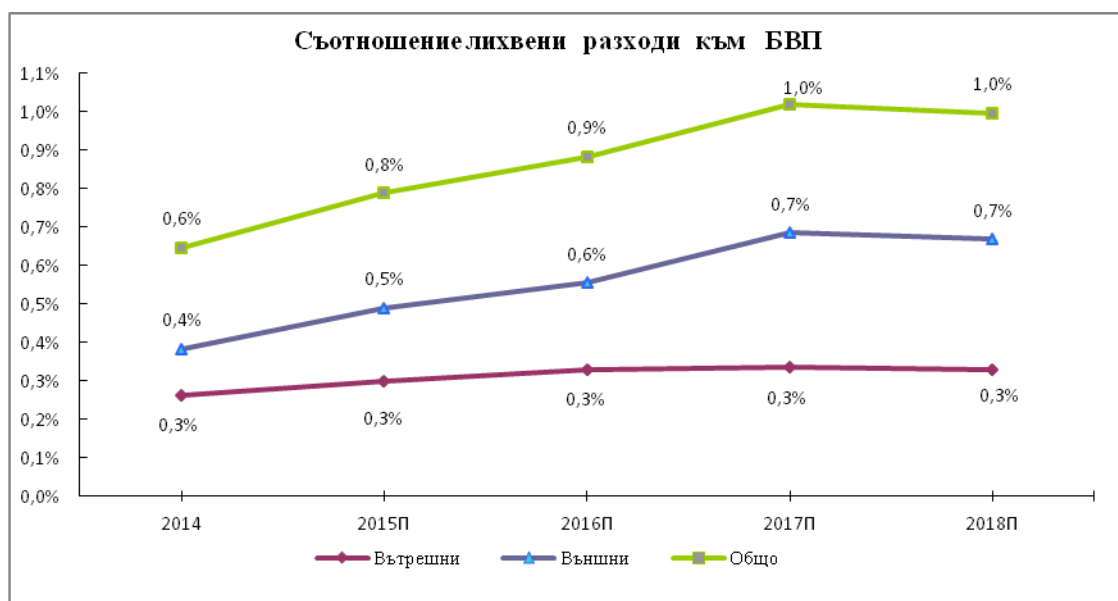
Запазването на максимална гъвкавост при избора на структурата на финансирането по отношение на пазари, инструменти и валути при съобразяване с пазарната ситуация за емитиране ще бъде от приоритетно значение през периода 2016-2018 г. Изборът на подходящ вариант за финансиране ще бъде резултат от текущите условия на пазара, нивото на търсене, както и очакваните стойности на лихвените проценти и на валутните курсове. В рамките на разглеждания период се предвижда предприемане на стъпки за удължаване на матуритета на дълга в обращение и изграждане на балансирана матуритетна структура на дълговото портфолио, паралелно с разширяване на еталонната крива на доходността.

Планира се максимално разширяване и диверсификация на инвеститорската база в български суверенен дълг посредством привличане по-широк кръг чуждестранни и институционални инвеститори. Ще бъдат прилагани всички възможни механизми за осигуряване на необходимото дългово финансиране, в т.ч. заеми и ценни книжа, както от вътрешни източници, така и от външни такива под различни форми като провеждане на аукциони, публични емисии, частен пласмент и т.н. В тази връзка беше създадена средносрочна програма за емитиране на дълг на международните капиталови пазари с цел запазването на максимална гъвкавост при избора на структурата на финансирането по отношение на пазари, инструменти и валути, вкл. при съобразяване с пазарната ситуация. Програмата предоставя на Република България, като емитент на държавен дълг, възможност за гъвкавост при предлагането на ценни книжа чрез многократни траншове и с различни параметри за определен период от време. По такъв начин се постига и по-ефективно управление на рисковия профил на държавния дълг, по-конкретно - риска от рефинансиране, пазарния и ликвидния рискове. Създават се предпоставки за изграждане и на високостандартизирана бенчмарк крива на доходността и по външните ценни книжа.

Предвижда се емисионната активност на вътрешния пазар да обезпечи поддържането на ликвидна дългова крива в основните бенчмаркови сегменти и стандартизирани обеми.

Въз основа на допусканията и прогнозното нетно дългово финансиране за периода 2016-2018 г. съотношението държавен дълг към прогнозния БВП се очаква да възлезе на около 28,9 % към края на периода. Основна предпоставка за нарастване на държавния дълг е потребността от осигуряване на средства за рефинансиране на дълга в обращение, финансиране на бюджетните дефицити и поддържане нивото на фискалния резерв като антицикличен механизъм за посрещане на текущи ликвидни дисбаланси.

През следващите три години съотношението лихвени разходи спрямо прогнозния БВП се предвижда да се запази в рамките до около 1,0 %.

Графика: Съотношение на лихвените разходи към БВП.

Предвид набавянето на финансов ресурс чрез пазарноориентирани източници на вътрешния и международните пазари, влияние върху лихвените разходи ще оказват както промяната в нивата на лихвените проценти, така и цената на дълговото финансиране.

7.2. Държавногарантиран дълг

Към края на месец юни 2015 г. размерът на държавногарантирания дълг възлиза на 0,6 млрд. лв., основна част от който се формира от външен държавногарантиран дълг. Държавногарантираният дълг възлиза на 0,7 % от прогнозния БВП, което е предпоставка за ниска степен на уязвимост на дълговия портфейл при материализиране на условните задължения.

На 15.06.2015 г. беше последното плащане /падеж/ по държавногарантиран заем за финансиране на „Проект за оздравяване на железницата“, отпуснат от МБВР съгласно кредитно споразумение между „ХОЛДИНГ БДЖ“ ЕАД и МБВР. Предвид финансовото състояние и невъзможността дружеството да обслужва своевременно задълженията си, отново частично се активира издадената държавна гаранция по кредитното споразумение между БДЖ и МБВР и от централния бюджет е изплатена част от главницата по единия транш на заема в размер на 0,4 млн. лв. от средствата, предвидени за покриване на риска от активиране на държавни гаранции по централния бюджет.

Държавногарантираният дълг, поет по Закона за кредитиране на студенти и докторанти, към края на месец юни 2015 г. възлиза на 49,4 млн. лв. И през следващите години ще продължи прилагането на програмата за студентско кредитиране в България, като по този начин се създават условия за свободно развитие на висшето образование,

както и условия за достъп до висше образование чрез споделяне на финансовите отговорности между потребителите и държавата.

По отношение на поемането на нови държавни гаранции през периода 2016-2018 г. ще продължи следването на последователен аналитичен подход и законово регламентираната практика при отчитане степента на тяхната ефективност в контекста на изпълнението на поставените правителствени приоритети за насърчаване развитието на ключови сектори в икономиката.

7.3. Държавен дълг чрез финансов лизинг и други форми на държавен дълг

За периода 2016-2018 г. не се предвижда поемане на нов дълг под формата на финансов лизинг или други форми на дълг.

В номинално изражение дългът, формиран чрез поети договори за финансов лизинг, към края на месец юни 2015 г. възлиза на 13,9 млн. лв. Съгласно амортизационните планове погашенията по финансов лизинг за втората половина на 2015 г. се предвижда да възлязат на 13,8 млн. лв. и 0,1 млн. лв. за 2016 г., с което окончателно се погасяват задълженията по сключените вече договори за финансов лизинг.

Отчетените за първото полугодие на 2015 г. разходи за лихви възлизат на 0,1 млн. лв., като за второто полугодие на 2015 г. се очаква да възлязат на около 0,6 млн. лв. и за 2016 г. – 6,7 хил. лв.

ЧАСТ 8. ПЕРСПЕКТИВИ ЗА РАЗВИТИЕТО НА ПУБЛИЧНИТЕ ФИНАНСИ

8.1. Устойчивост на публичните финанси

В този раздел се разглежда устойчивостта на фискалната позиция, като се оценява текущото състояние на публичните финанси от гледна точка на бъдещото нарастване на публичните разходи, свързани със застаряването на населението. За тази цел се използват индикаторите за устойчивост S1 и S2, изчислени по методология, разработена от ЕК¹⁷.

Индикаторът за фискална устойчивост в средносрочен план (S1) показва необходимата корекция в структурното първично бюджетно салдо, подsigуряваща ниво на правителствения дълг до 60 % от БВП през 2030 г. Индикаторът за фискална устойчивост в дългосрочен план (S2) показва необходимата корекция в текущия първичен баланс, за да се спази времевото бюджетно ограничение (дисконтираната стойност на бъдещите структурни първични баланси да покрива равнището на дълга в настоящия момент) за безкрайно дълъг период от време с включени допълнителни разходи, произтичащи от застаряването на населението. Положителна стойност на индикаторите означава необходимост от фискална консолидация или структурни реформи, които да намалят тежестта на застаряването на населението върху публичните финанси.

Таблица: Индикатори за устойчивост

	Програмен сценарий 2015 ¹⁸	
	S1	S2
Стойност, от която:	-1,8 %	2,5 %
Начална бюджетна позиция	1,4	2,3
Дългово ограничение	-2,2	
Бъдещи промени в бюджетната позиция	-0,9	0,2

Източник: МФ

По оценки на Министерството на финансите стойността на индикатора S1 е отрицателна, което според референтните стойности на ЕК¹⁹ означава нисък риск за фискалната устойчивост в средносрочен план. Единственият компонент с негативен ефект върху индикатора е началната бюджетна позиция, но политиката на

¹⁷ Fiscal Sustainability Report 2012., Chapter 8, EUROPEAN ECONOMY. 8/2012.

¹⁸ Оценката за устойчивостта на фискалната политика е зависима от перспективите за дългосрочно развитие на икономиката. Настоящият сценарий е разработен от МФ на база дългосрочните допускания и методологията, заложиени в Доклада по застаряването от 2015 г. (The 2015 Ageing Report).

¹⁹ Референтни стойности заложиени в Доклада за фискална устойчивост 2012 (Fiscal Sustainability Report 2012), посочващи степента на риск за устойчивостта на публичните финанси:

S1<0 – нисък риск; 0<S1<3 – умерен риск; S1>3 – висок риск;

S2<2 – нисък риск; 2<S2<6 – умерен риск; S2>6 – висок риск.

правителството е насочена към намаляване на отрицателното бюджетно салдо, което ще подsigури устойчивостта на публичните финанси и ниво на дълга под 60 %. Що се отнася до S2, неговата стойност от 2,5 % съответства на умерен риск за фискалната устойчивост и показва, че е необходима политика на бюджетен излишък в дългосрочен план. Необходимо е коригиране както на началната бюджетна позиция (2,3 пр.п.), така и на компонента, свързан с разходите по застаряването (0,2 пр.п.).

Демографските промени, свързани със спад на населението в трудоспособна възраст, представляват основно предизвикателство пред публичните финанси в дългосрочен план, поради увеличаване на бюджетните разходи за пенсии и здравеопазване. Ефектът от застаряването на населението ще бъде почувстван по линия на баланса на приходите и разходите по бюджета на държавното обществено осигуряване. Застаряването на населението ще се отрази в намаление на работната сила, на заетите и от там на броя на осигурените лица, които плащат осигурителни вноски. Въпреки това, проведената пенсионна реформа ще ограничи тези негативни ефекти. Разходите за здравеопазване се очаква също да нараснат в резултат на увеличаващия се дял на хората във възрастовата група 65+, тъй като разходите за лечение на човек от тази група са най-високи. Останалите разходи, свързани с демографските процеси, като разходи за образование и за социални грижи, не се очаква да имат сериозно отрицателно влияние върху бюджетните разходи.

Оценка на структурния бюджетен дефицит

Структурното бюджетно салдо се равнява на -2,6 % от БВП през 2014 г., като при изчислението му е взета предвид оценката за отклонението от потенциалното БВП за 2014 г. и е отчетен еднократен ефект в следствие прекласифицирането на Фонда за гарантиране на влоговете в банките от сектора на финансовите институции към сектор „Държавно управление“ според изискванията на методологията ЕСС 2010. През 2015 г. се очаква разширяване на отрицателното отклонение от потенциала, което води до увеличаване на цикличната компонента на баланса на сектор „Държавно управление“, като коригираният спрямо фазата на икономически цикъл дефицит се оценява на 2,7 % от БВП. През 2016 г. се планира консолидационна стъпка от 1,0 пр.п. в структурни термини, която е по-амбициозна в сравнение с минимално изискуемата корекция от 0,5 % от БВП в структурното бюджетно салдо според правилата на Пакта за стабилност и растеж. В следствие на това се планира намаление на структурния дефицит до нивото от 1,6 % от БВП през 2016 г. През 2017 г. консолидационното усилие ще продължи, съответно с 0,7 пр.п. до достигането на -0,9 % от БВП за структурното бюджетно салдо. В резултат на това ще бъде спазен ангажиментът за достигане на средносрочната бюджетна цел от -1,0 % от БВП, заложенa в Конвергентната програма на Република България, в рамките на прогнозния период.

8.2. Фискални рискове

Рисковете пред макроикономическата прогноза до голяма степен са свързани с международната среда. Перспективата пред развитието на икономическата активност в световен мащаб остава неблагоприятна. За това допринасят вероятността за допълнително забавяне на икономическия растеж в развиващите се пазари и стагнация в по-големите развити икономики, наред с риска от по-продължителен спад на международните цени.

Съществува негативен риск пред очакванията за ускоряване на вътрешното търсене през втората половина на 2015 г. Последното наблюдение на потребителите от юли 2015 г. показва резервираност на потребителите по отношение на икономическата ситуация. При инвестиционната активност за 2016 г. съществува риск, ако частните инвестиции не успеят да компенсират очакваното забавяне в правителствените инвестиции.

Промените в структурата и степента на икономическото възстановяване на българската икономика оказват съществено влияние върху възможностите за реализиране на заложените средносрочни фискални цели и параметри. Имайки предвид високия дял на косвените данъци в общите данъчни постъпления, евентуално влошаване в динамиката на вътрешното търсене и в частност на крайното потребление ще окажат значително въздействие върху приходната страна на бюджета. В допълнение, при по-бавно от очакваното възстановяване на пазара на труда и задържане растежа на компенсацията на наетите, ще се стигне и до по-бавни темпове на увеличение на постъпленията от данъците и осигуровките върху трудовата дейност. По-слабото възстановяване на икономиката и трудовия пазар ще доведе също до увеличаване на бюджетните разходи за социални плащания, в частност обезщетенията за безработица и средствата по програми за насърчаване на заетостта.

По-ниската от очакваната инфлация се отразява в приходната страна на бюджета, намалявайки номиналната стойност на общите данъчни постъпления. От друга страна, въпреки че част от бюджетните разходи, например пенсиите, са обвързани с икономически индикатори като осигурителен доход и инфлация, тяхното задържане на ниски нива за няколко поредни години се отразява на разполагаемия доход и покупателната способност на потребителите.

Текущата бежанска вълна в Европа може да повлияе негативно на търговията в региона като резултат от стриктния граничен контрол в някои страни и да попречи на доставките на стоки. Предоставянето на значителни парични средства от бюджета на ЕС за справяне с тази криза може да ограничи ресурсите за инвестиции. Забавянето на търсенето в някои от големите икономики в ЕС ще се отрази негативно и на българския износ. Възможно е нарастването на несигурността в региона да се отрази на инвестиционната активност в страната и на доверието на потребителите. От друга страна, този процес е свързан и с генерирането на допълнителни разходи за бюджета, които при липсата на компенсиращо увеличение на приходите, ще се отразят негативно върху бюджетното салдо.

8.3. Процедури и качество на публичните финанси

Бюджетна процедура за 2016 г.

Процесът на планирането и съставянето на бюджетните документи и адекватността и качеството на информацията, съдържаща се в тях, в хода на одобрената от правителството бюджетна процедура е фактор както за качеството на публичните финанси, така и за тяхното добро управление. Цялостният успех на бюджетната процедура зависи от активното участие на всички ангажирани институции - както бюджетните организации, така и юридическите лица, които въпреки че не са част от консолидираната фискална програма, попадат в обхвата на сектор „Държавно управление“.

Бюджетната процедура за 2016 г. е продължение на наложената през последните години практика, с която се гарантира устойчивост на бюджетния процес. Тя беше организирана и проведена съгласно правилата и изискванията на ЗПФ и стартира с приемането на Решение № 62 на Министерския съвет от 30 януари 2015 г. При нейната подготовка са отразени заложените изисквания за структурата и съдържанието на ключови бюджетни документи и срокове за тяхното приемане в двата ѝ основни етапа.

С процедурата е създадена добра организация и осигуряване на необходимата координация между отделните разпоредители с бюджет в процеса на бюджетно планиране - съставяне на средносрочната бюджетна прогноза за периода 2016-2018 г. и нейното актуализиране и разработване на законопроекта на държавния бюджет за 2016 г.

Бюджетната процедура за 2016 г. е съобразена със сроковете по прилагането на механизмите и мерките, заложи в основните етапи на Европейския семестър. Осигурено е постигането на изискваната със семестъра съгласуваност между основните бюджетни документи на правителството с ангажиментите, свързани с мнението и препоръките на Съвета по изпълнението на мерките, заложи в Националната програма за реформи в рамките на Стратегия „Европа 2020“ и в Конвергентната програма.

Първият етап на бюджетната процедура за 2016 г. приключи с одобряване с Решение № 267 на Министерския съвет от 23 април 2015 г. на средносрочната бюджетна прогноза за периода 2016-2018 г., която беше разработена на основата на средносрочната фискална стратегия на правителството за елиминиране на бюджетните дисбаланси и възстановяване на бюджетната позиция посредством провеждането на последователни, умерени и балансирани стъпки за фискална консолидация.

Вторият етап на процедурата е подготовката, разглеждането и одобрението на Бюджет 2016 от Министерския съвет и последващите стъпки за отразяване на одобрените от Народното събрание окончателни бюджетни параметри. Успешната реализация на втория етап предполага постигане на обвързаност на фискалната

политика с провежданите секторни политики на правителството в периода 2016-2018 г. при съобразяване както с фискалните правила на ЗПФ, така и с последните макроикономически параметри и очакванията за развитието на националната и световна икономика.

Фискални правила и ограничения

Фискалните правила и ограничения, заложи в Закона за публичните финанси не са самоцел, тъй като те са надежден инструмент за мониторинг, диагностика и прогнозиране на състоянието на публичните финанси. Необходимостта от наличието на система от показатели, които дават ориентири и съдържат ограничители за определени фискални параметри, е продиктувана от необходимостта на управлението да гарантира дългосрочната устойчивост на публичните финанси.

При наличието на фискални правила и ограничения за различни по характер (за бюджетното салдо, за приходите, разходите и за дълга) и обхват (на КФП и на сектор „Държавно управление“, в т.ч. и за определени подсектори) показатели истинското предизвикателство е не тяхното спазване, а оценката за провежданата фискална политика, или как изборът на параметрите на бюджетната рамка ще повлияе на публичния сектор и на икономиката като цяло.

При разработването на бюджетната рамка за периода 2016-2018 г. са съблюдавани ограниченията на числовите фискални правила по отношение на основните фискални показатели.

Показателите за дефицита са основен измерител на фискалната политика на правителството. Традиционно определянето на целево ниво на касовия дефицит е отправна точка при разработването на бюджета, като показателят изразява съотношение на номиналния размер на дефицита по КФП спрямо прогнозния размер на БВП. Целта е да се достига и поддържа нулево или положително салдо, а отклоненията да са в рамките до 2 на сто от БВП, като смисълът на това ограничение е да се избегне ефектът от рязко увеличение на дълга. През последните две години се наблюдава временно отклонение от тази граница, като следва да се отбележи, че в обхвата на този показател се включват и средствата за сметки от ЕС, а изпълнението на оперативните програми, съфинансиране от фондовете на ЕС е циклично в рамките на програмния период и традиционно най-силно в края на периода. Това е и същественият недостатък на това правило. Що се отнася до актуалните цели по този показател за периода 2016-2018 г., плановете на правителството са през 2016 г. салдото да се върне в границите на допустимото (2 % от БВП) и да намалява до 1,4 и 1,0 % от БВП, съответно за 2017 и 2018 г.

Разглеждайки горния показател за дефицита, следва да отбележим и други негови недостатъци, които са наложили в рамките на ЕС да се използва друг такъв показател – за дефицита на сектор „Държавно управление“, чието гранично ниво е 3 на сто от БВП, определено в ЗПФ и съвпадащо с европейското ограничение за този показател - т.нар. „Маастрихтски критерий“. Съгласно методологията на Евростат

ЕСС 2010 при изчисляване на дефицита на сектор „Държавно управление“ в обхвата попадат не само традиционните бюджети (бюджетните организации), а и т.нар. квази-бюджети – държавни предприятия и търговски дружества с преобладаващо държавно или общинско участие. Целевите нива на този показател за периода 2016-2018 г. не превишават референтната стойност и следват идентичен на дефицита по КФП тренд на намаление в рамките от 1,9% от БВП през 2016 г. до 0,5% от БВП през 2018 г.

По отношение големината на публичния сектор за периода 2016-2018 г. е спазена определената в ЗПФ горна граница на разходите по КФП. Фискалното правило поставя ограничител за максималния размер на разходите до 40 на сто от БВП, като разчетите са разходите по КФП от 39,4 % от БВП през 2016 г. да намалее до 38,2 % от БВП през 2018 г. Аналогично на фискалното правило за дефицита по КФП и тук следва да се отчете като недостатък цикличното влияние на някои разходи, попадащи в обхвата на този показател.

Качество на публичните финанси

Стратегията на политиката в областта на качеството на публичните финанси е свързана от една страна с утвърждаването на практики по прилагането на ЗПФ, а от друга с продължаващия процес на усъвършенстване на програмното и ориентирано към резултатите бюджетниране. Целите в тази област на политика са насочени към повишаване на ефективността при управление на публичните финанси чрез реализиране на бюджетния процес съобразно ЗПФ, придържане към фискалните правила и ограничения и постоянното наблюдение на въздействието на бюджетното законодателство и неговото усъвършенстване, както и прилагане на добрите бюджетни практики. В тази област предизвикателствата са свързани със създаване на система от приложими бюджетни практики, стандарти и унифицирани форми на документи, свързани с прилагането на ЗПФ.

Реализирането на разходните политики е в пряка зависимост от провеждането на структурни реформи в отделните сектори и централизираните (хоризонтални) мерки за оптимизиране на разходите не могат да бъдат гарантирани в пълна степен.

С цел повишаване ефективността на публичните разходи министрите, отговорни за съответните секторни политики, бяха ангажирани през 2015 г. с разработването и реализирането на програми за структурни и функционални реформи в съответния сектор, които ще продължат и през следващите години, включително и по отношение на оптимизиране на разходите за персонал.

За подобряване на процесите на стратегическо планиране и разработване на националните политики в съответствие с правителствените приоритети и възможностите за тяхното финансиране, законово беше определено изискване за създаване на устойчива класификация на разходите по области на политики и бюджетни програми.

С Решение № 468 на Министерския съвет от 25 юни 2015 г. бе одобрена класификация на разходите по области на политики и бюджетни програми от компетентността и отговорността на съответния първостепенен разпоредител с бюджет по бюджетите на Министерския съвет, на министерствата, на държавните агенции и на Държавен фонд „Земеделие“ за периода 2016-2018 г.

В рамките на втория етап от бюджетната процедура за 2016 г. настъпиха промени, засягащи области на политики и бюджетни програми на ПРБ, които бяха отразени при подготовката и съгласуването на законопроекта за държавния бюджет на Република България за 2016 г. Промените са свързани с предефинирането/заличаването на области на политики/бюджетни програми по бюджетите на Министерството на образованието и науката (във връзка с приетия Закон за предучилищното и училищното образование (обн., ДВ, бр. 79 от 13.10.2015 г.) и на Министерството на икономиката (във връзка с измененията и допълненията в Закона за обществените поръчки (обн., ДВ, бр. 79 от 13.10.2015 г.). Във връзка с горното и на основание чл. 75, ал. 2 от Закона за държавния бюджет на Република България за 2015 г. със свое Решение № 961 от 7 декември 2015 г. Министерският съвет одобри изменение в класификацията, приета с РМС № 468 от 2015 г.

Съгласно класификацията в хода на бюджетната процедура за 2016 г. бюджетните организации, прилагащи програмен формат на бюджет, разработиха проектобюджетите си за 2016 г. и актуализираните си бюджетни прогнози за 2017 и 2018 г. Предвидено е проекти на актове за промени в утвърдената класификация, произтичащи от организационни, структурни или нормативни промени, които засягат дейността на бюджетните организации, да се изготвят и внасят в Министерския съвет от министъра на финансите по предложение на съответния първостепенен разпоредител с бюджет.

Изготвянето от страна на първостепенните разпоредители с бюджет, прилагащи програмен формат на бюджет, на проектобюджетите им и бюджетните им прогнози въз основа на приетия с решение на Министерския съвет класификатор има за цел осигуряване на приемственост и последователност на провежданите от тях политики в съответните области и изпълняваните бюджетни програми.

ПРИЛОЖЕНИЯ

Приложение № 1: Преглед на изпълнението на КФП за 2014 г., изпълнение към 30.09.2015 г. и промяна в бюджетната рамка за 2015 г.

1. Преглед на изпълнението на КФП за 2014 г.

(в млн. лв.)

ПОКАЗАТЕЛ	Отчет 2013 г.	Отчет 31.12.2014 г.			Изпълнение спрямо 2013 г.
		КФП*	Национален бюджет	Европейски средства ²⁰	
к.1	к.2	к.3=к.4+к.5	к.4	к.5	к.6=к.3:к.2
ПРИХОДИ И ПОМОЩИ	28 977,2	29 409,1	26 625,6	2 783,6	101,5 %
Данъчни приходи	22 370,3	23 027,8	23 027,8		102,9 %
Преки данъци	3 901,5	4 275,9	4 275,9		109,6 %
Косвени данъци	11 590,7	11 480,8	11 480,8		99,1 %
Приходи от социални и здравноосиг. вноски	6 060,2	6 448,8	6 448,8		106,4 %
Други данъци**	817,9	822,3	822,3		100,5 %
Неданъчни приходи	3 950,5	3 459,9	3 455,3	4,6	87,6 %
Помощи	2 656,3	2 921,4	142,5	2 778,9	110,0 %
РАЗХОДИ И ВНОСКА В БЮДЖЕТА НА ЕС	30 417,9	32 482,0	27 920,4	4 561,6	106,8 %
Нелихвени	28 795,0	30 947,3	26 385,7	4 561,6	107,5 %
Текущи	24 681,9	26 005,3	24 747,2	1 258,1	105,4 %
Капиталови***	4 113,1	4 942,0	1 638,5	3 303,6	120,2 %
Лихвени	688,8	579,9	579,9	0,0	84,2 %
Вноски в общия бюджет на ЕС	934,1	954,9	954,9		102,2 %
Трансфери - нето			-1 123,9	1 123,9	
БЮДЖЕТНО САЛДО	-1 440,7	-3 072,9	-2 418,8	-654,2	

* Данните са на база тримесечните отчети за касовото изпълнение на ПРБ

** Вкл. постъпленията от такси върху производството на захар и изоглюкоза

*** Вкл. нетния прираст на държавния резерв

Изпълнение на приходите по КФП

Постъпилите приходи и помощи за 2014 г. по консолидираната фискална програма (КФП) са в размер на **29 409,1 млн. лв.**, 35,2 % от БВП, при 35,4 % за 2013 година.

Общата сума на данъчните постъпления (вкл. приходите от осигурителни вноски) за 2014 г. възлиза на 23 027,8 млн. лв. (98,8 % от годишните разчети към ЗИД на ЗДБРБ за 2014 г.), като относителният им дял в общите постъпления по КФП е

²⁰ Европейски средства - включват средствата по предприежинителни инструменти на ЕС и по оперативни програми от Кохезионния и Структурните фондове на ЕС (управлявани от Националния фонд към МФ), Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони, Европейския фонд за гарантиране на земеделieto, и Европейския фонд за рибарство (управлявани от Разплащателната агенция към ДФ „Земеделие“), както и други програми и проекти, финансирани от фондове и институции на ЕС. В европейските средства участват и средствата от национално съфинансиране.

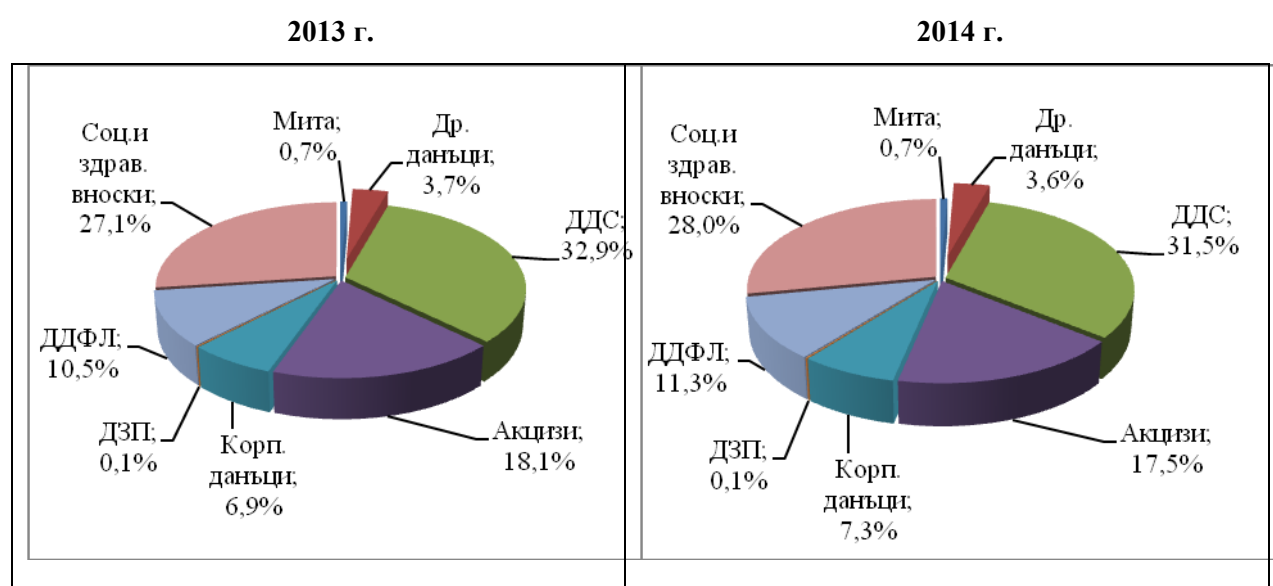
78,3 %. В структурно отношение приходите от социално и здравноосигурителни вноски надвишават разчета за годината и в голяма степен компенсират изоставането при постъпленията от ДДС, с което данъчните приходи по КФП са близки до актуализираните разчети. Съпоставени с предходната година, данъчните приходи нарастват номинално с 657,4 млн. лв. (2,9 %), което основно се дължи на ръста при преките данъци и приходите от осигурителни вноски. В номинален размер приходите от преки данъци възлизат на 4 275,9 млн. лв., приходите от косвени данъци са в размер на 11 480,8 млн. лв., а постъпленията от други данъци (включват други данъци по ЗКПО, имуществени данъци и др.) са в размер на 822,3 млн. лв.

Приходите от преки данъци са в размер на 4 275,9 млн. лв., което представлява 99,9 % от планираните за годината, като спрямо предходната година те нарастват номинално с 374,4 млн. лв. (9,6 %). Приходите от косвени данъци са в размер на 11 480,8 млн. лв., което представлява 96,2 % от актуализирания годишен разчет. Постъпленията от други данъци (включват други данъци по ЗКПО, имуществени данъци и др.) са в размер на 822,3 млн. лв., което представлява 101,5 % спрямо предвидените към ЗИД на ЗДБРБ за 2014 г. Приходите от социалноосигурителни и здравни вноски са в размер на 6 448,8 млн. лв. или 102,7 % спрямо планираните за годината, като спрямо 2013 г. нарастват с 388,6 млн. лв. (6,4 %).

Неданъчните приходи са в размер на 3 459,9 млн. лв., което представлява 100,7 % изпълнение на актуализираните годишни разчети. Това е с 490,6 млн. лв. по-малко от предходната година, което се дължи на базов ефект от постъпили приходи с еднократен характер през 2013 г. (от дивидент за държавата и присъдени суми в полза на държавата).

Постъпленията от помощи от страната и чужбина (вкл. помощите от фондовете на ЕС) са в размер на 2 921,4 млн. лв., което представлява 90,3 % от годишния разчет.

На следната графика е представена структурата на данъчните приходи по КФП:

Изпълнение на разходите

Разходите по консолидираната фискална програма (вкл. вноската на Република България в бюджета на ЕС) за 2014 г., са в размер на **32 482,0 млн. лв.**, което представлява 38,8 % от БВП срещу 37,1 % за 2013 година.

Спрямо 2013 г. общо разходите по КФП са нараснали с 2 064,1 млн. лв. (6,8 %), което се дължи основно на ускореното усвояване на средствата по програмите и фондовете на ЕС и на ръст при социалните и здравноосигурителните плащания. Разходите по сметките за средства от Европейския съюз (вкл. националното съфинансиране) нарастват с 23,8 % (875,8 млн. лв.) спрямо 2013 г., а социалните и здравноосигурителните разходи – със 7,5 % (942,9 млн. лв.) спрямо отчетените за 2013 година.

Разгледани по икономически елементи разходите по консолидираната фискална програма са както следва: **лихвените разходи** са в размер на 579,9 млн. лв., **текущите нелихвени разходи** – 26 005,3 млн. лв. и **капиталови разходи** – 4 942,0 млн. лв.

Графика: Основни разходни показатели по консолидираната фискална програма за 2013 г. и 2014 г.

Разходи по държавния бюджет, бюджетите на социалноосигурителните фондове и бюджетите на общините

Държавен бюджет

Общият размер на разходите по държавния бюджет (вкл. трансферите за др. бюджети и вноската в бюджета на ЕС) за 2014 г. е 20 266,6 млн. лв. или 97,1 % от предвидените със ЗИД на ЗДБРБ за 2014 година.

Нелихвените разходи по държавния бюджет (без трансферите за др. бюджети) за 2014 г. са в размер на 7 961,3 млн. лв., което представлява 83,7 % от актуализирания

годишен разчет, като спрямо предходната година намаляват номинално с 58,5 млн. лв. (0,7 %).

Разходите за *персонал* (заплати и възнаграждения, други възнаграждения и плащания за персонала и осигурителни вноски) са в общ размер на 3 869,6 млн. лв. или 106,1 % спрямо планираните за 2014 г. Превишението на плана се дължи основно на по-високите разходи за заплати и осигурителни вноски на Министерството на вътрешните работи във връзка с приети промени в Закона за Министерството на вътрешните работи, като в бюджета на министерството за 2014 г. няма предвидени средства за обезпечаване на тези разходи. Това наложи с приетата през месец ноември актуализация на бюджета за 2014 г. да бъдат обезпечени допълнителни разходи от централния бюджет за обезпечаване на възникналия недостиг.

Разходите за *издръжка* (вкл. разходи за членски внос и участие в нетърговски организации и дейности и платени данъци, такси и административни санкции) са в размер на 1 550,4 млн. лв. (73,3 % от разчета за годината).

Социалните разходи (вкл. разходите за стипендии) са в размер на 986,3 млн. лв. или 94,7 % от предвидените за годината и са основно разходи по бюджета на МТСП за помощи и добавки по Закона за социално подпомагане, Закона за интеграция на хората с увреждания, Закона за семейните помощи за деца и др.

Разходите за *субсидии* са в размер на 923,7 млн. лв. или 91,4 % от планираните за годината. От тях 134,9 млн. лв. са субсидиите за Национална компания „Железопътна инфраструктура” (100,0 % от планираните в ЗДБРБ за 2014 г.); 171,3 млн. лв. са субсидии за „БДЖ – Пътнически превози” ЕООД (95,2 % от планираните в ЗДБРБ за 2014 г.) и 11,9 млн. лв. (95,3 % от планираните в ЗДБРБ за 2014 г.) за „Български пощи” ЕАД. По Схемите за национални доплащания за тютюн за кампания 2013 г. са изплатени субсидии на производителите на тютюн в размер на 107,9 млн. лв.

Капиталовите разходи (вкл. нетния прираст на държавния резерв) възлизат на 631,4 млн. лв.

Лихвените плащания по държавния бюджет за 2014 г. са в общ размер на 541,8 млн. лв. или 81,5 % от предвидените в годишните разчети.

Нетният размер на трансферите по държавния бюджет за 2014 г. е 10 808,6 млн. лв.

Разходи по бюджетите на социалноосигурителните фондове

Извършените разходи по бюджетите на социално и здравноосигурителните фондове (НОИ, НЗОК, УПФ и ФГВРС) за 2014 г. са в размер на 12 561,4 млн. лв., което представлява 102,1 % спрямо разчета за годината, в т.ч. пенсии, помощи и обезщетения по КСО в размер на 9 318,7 млн. лв. и здравноосигурителни плащания в размер на 3 094,8 млн. лв.

Разходи по бюджетите на общините

Извършените **разходи** по общинските бюджети, включително и за сметка на предоставените целеви трансфери от други бюджети са в размер на 4 899,8 млн. лв. или 116,8 % спрямо разчетите към ЗДБРБ за 2014 година. Текущите разходи възлизат на 4 013,7 млн. лв. (114,4 % спрямо годишния разчет), а капиталовите разходи са в размер на 886,2 млн. лв. или 129,3 % спрямо разчета за годината.

Бюджетно салдо по консолидираната фискална програма за 2014 г.

Бюджетният дефицит по консолидираната фискална програма за 2014 г. е в размер на 3 072,9 млн. лв. (3,7 % от БВП), който се формира от дефицит по националния бюджет в размер на 2 418,8 млн. лв. и дефицит по европейските средства в размер на 654,2 млн. лв.

Общият размер на касовите постъпления от ЕС (от Структурните и Кохезионния фондове, от ЕЗФРСР и ЕФР, от средства за директни плащания към земеделските производители и плащания по пазарни мерки и др.) за 2014 г. е **4 267,7 млн. лв.** Нетните постъпления от ЕС към 31.12.2014 г. (касови постъпления от ЕС, намалени с вноската в общия бюджет на ЕС) са положителни в размер на 3 312,9 млн. лв.

Размерът на **фискалния резерв**²¹ към 31.12.2014 г. е **9,2 млрд. лв.**, в т.ч. 8,1 млрд. лв. депозити на фискалния резерв в БНБ и банки и 1,1 млрд. лв. вземания от фондовете на Европейския съюз за сертифицирани разходи, аванси и други.

²¹ Съгласно § 1, т. 41 от Допълнителните разпоредби на Закона за публичните финанси в обхвата на фискалния резерв се включват и вземанията от фондовете на Европейския съюз за сертифицирани разходи, аванси и други.

2. Преглед на изпълнението на КФП към 30.09.2015 г.

(в млн. лв.)

ПОКАЗАТЕЛ	Разчет към ЗДБРБ 2015 г.	Отчет 30.09.2015 г.			Изпълнение отчет/разчет
		КФП*	Национален бюджет	Европейски средства ²²	
к.1	к.2	к.3=к.4+к.5	к.4	к.5	к.6=к.3:к.2
ПРИХОДИ И ПОМОЩИ	30 348,2	24 149,4	21 455,5	2 693,9	79,6%
Данъчни приходи	24 011,8	18 568,6	18 568,6		77,3%
Преки данъци	4 399,0	3 265,4	3 265,4		74,2%
Косвени данъци	12 096,7	9 547,6	9 547,6		78,9%
Приходи от социални и здравноосиг. вноски	6 650,0	5 080,9	5 080,9		76,4%
Други данъци**	866,1	674,5	674,5		77,9%
Неданъчни приходи	3 342,5	2 838,5	2 819,1	19,4	84,9%
Помощи	2 993,9	2 742,4	67,9	2 674,5	91,6%
РАЗХОДИ И ВНОСКА В БЮДЖЕТА НА ЕС	32 837,1	23 528,0	20 219,8	3 308,2	71,7%
Нелихвени	30 985,5	22 273,3	18 965,2	3 308,2	71,9%
Текущи	25 219,1	18 811,1	18 154,7	656,4	74,6%
Капиталови***	5 393,4	3 462,2	810,4	2 651,8	64,2%
Резерв за непредвидени и неотложни разходи ****	373,0				
Лихвени	871,8	630,1	630,1		72,3%
Вноска в общия бюджет на ЕС	979,9	624,5	624,5		63,7%
Трансфери - нето			-736,5	736,5	
БЮДЖЕТНО САЛДО	-2 488,9	621,5	499,2	122,3	

* Данните са на база месечните отчети за касовото изпълнение на ПРБ

** Вкл. постъпленията от такси върху производството на захар и изоглюкоза

*** Вкл. нетния прираст на държавния резерв

**** В позицията "Резерв за непредвидени и/или неотложни разходи" се отразяват само разходите по разчет, а средствата, изразходвани за сметка на резерва по отчет са отчетени по съответните разходни позиции, към които се отнасят извършените разходи

Изпълнение на приходите по КФП

Постъпилите приходи и помощи към 30.09.2015 г. са в размер на **24 149,4 млн. лв.**, което представлява 79,6 % изпълнение спрямо програмата за годината. За сравнение размерът на приходите и помощите за деветте месеца на 2014 г. бе 21 556,3 млн. лв. или 71,9 % от разчетите за годината, т.е. към деветмесечието има ръст при изпълнението на годишните разчети със 7,7 процентни пункта.

Общата сума на данъчните постъпления (вкл. приходите от осигурителни вноски) е 18 568,6 млн. лв. или 77,3 % от годишните разчети към ЗДБРБ за 2015 г. при

²² Европейски средства - включват средствата по предприемачески инструменти на ЕС и по оперативни програми от Кохезионния и Структурните фондове на ЕС (управлявани от Националния фонд към МФ), Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони, Европейския фонд за гарантиране на земеделieto, и Европейския фонд за рибарство (управлявани от Разплащателната агенция към ДФ „Земеделие“), както и други програми и проекти, финансирани от фондове и институции на ЕС. В европейските средства участват и средствата от национално съфинансиране.

73,3 % за същия период на 2014 година. Относителният дял на данъчните приходи в общата сума на приходите по консолидираната фискална програма е 76,9 %. Съпоставени със същия период на предходната година данъчните приходи нарастват номинално с 1 493,6 млн. лв. или 8,7 %, като увеличение се наблюдава при всички данъчни позиции и в най-голяма степен при косвените данъци и социалните и здравноосигурителни вноски.

Постъпленията в групата на преките данъци за деветмесечието са в размер на 3 265,4 млн. лв., което представлява изпълнение от 74,2 % от разчета за годината, при 3 113,0 млн. лв. за същия период на 2014 година. Ръстът при преките данъци е 4,9 % (152,4 млн. лв.).

Относителният дял на преките данъци в данъчните постъпления за деветте месеца на 2015 г. е 17,6 %.

Отчетените приходи от осигурителни вноски на общественото и здравно осигуряване към 30.09.2015 г. са в размер на 5 080,9 млн. лв. или 76,4 % изпълнение спрямо разчета. В номинално изражение осигурителните вноски нарастват с 8,5 % (399,8 млн. лв.) спрямо деветмесечието на 2014 година.

Постъпленията от косвени данъци са в размер на 9 547,6 млн. лв., което представлява 78,9 % от предвидените в ЗДБРБ за 2015 г. при 72,3 % за същия период на миналата година. Спрямо деветмесечието на предходната година е налице увеличение от 10,6 % (915,7 млн. лв. повече).

Спрямо деветмесечието на 2014 г. увеличение се отчита при всички видове косвени данъци: при ДДС – с 567,2 млн. лв., при акцизите - с 345,4 млн. лв., при митата с 1,4 млн. лв. и при данъка върху застрахователните премии с 1,6 млн. лв.

Мерките за повишаване на събираемостта на приходите, както и благоприятните развития в икономическата среда през изминалите месеци, са сред основните фактори за добрите параметри по изпълнението на косвените данъци и приходите от осигурителни вноски.

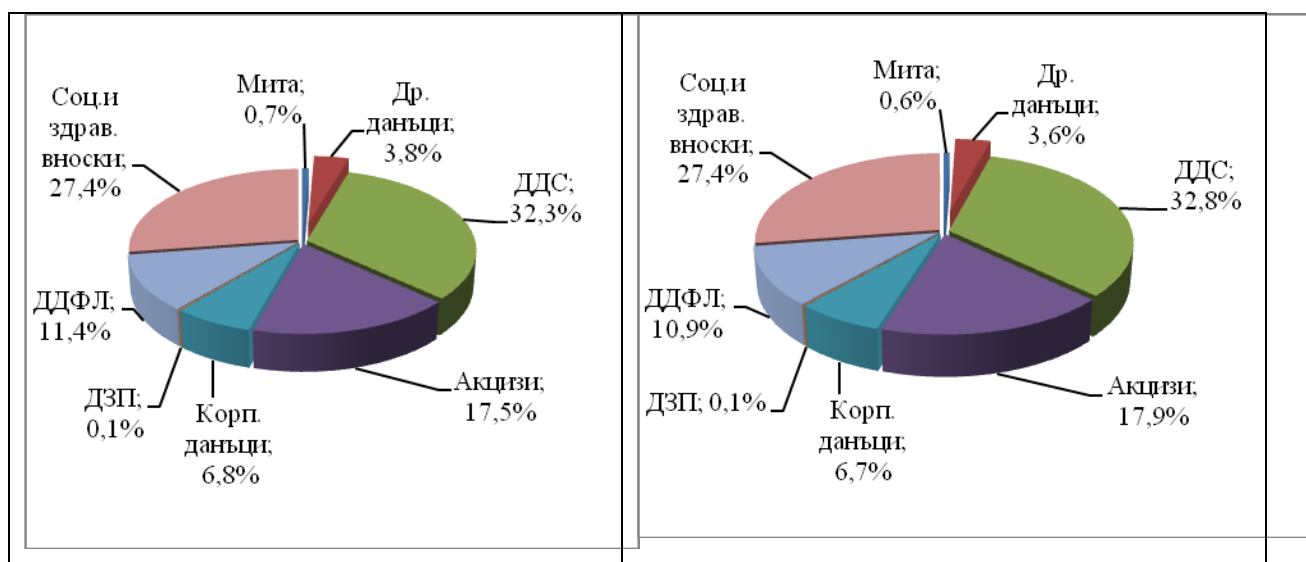
Неданъчните постъпления по консолидираната фискална програма към края на месец септември 2015 г. са в размер на 2 838,5 млн. лв., което представлява 84,9 % изпълнение на годишните разчети. Това е със 140,1 млн. лв. (5,2 %) повече спрямо деветте месеца на 2014 година.

Постъпилите помощи от страната и чужбина (вкл. помощите от фондовете на ЕС) са в размер на 2 742,4 млн. лв., което представлява 91,6 % от годишния разчет и с 959,3 млн. лв. повече спрямо същия период на предходната година.

На следната графика е представена структурата на данъчните приходи по КФП:

септември 2014 г.

септември 2015 г.

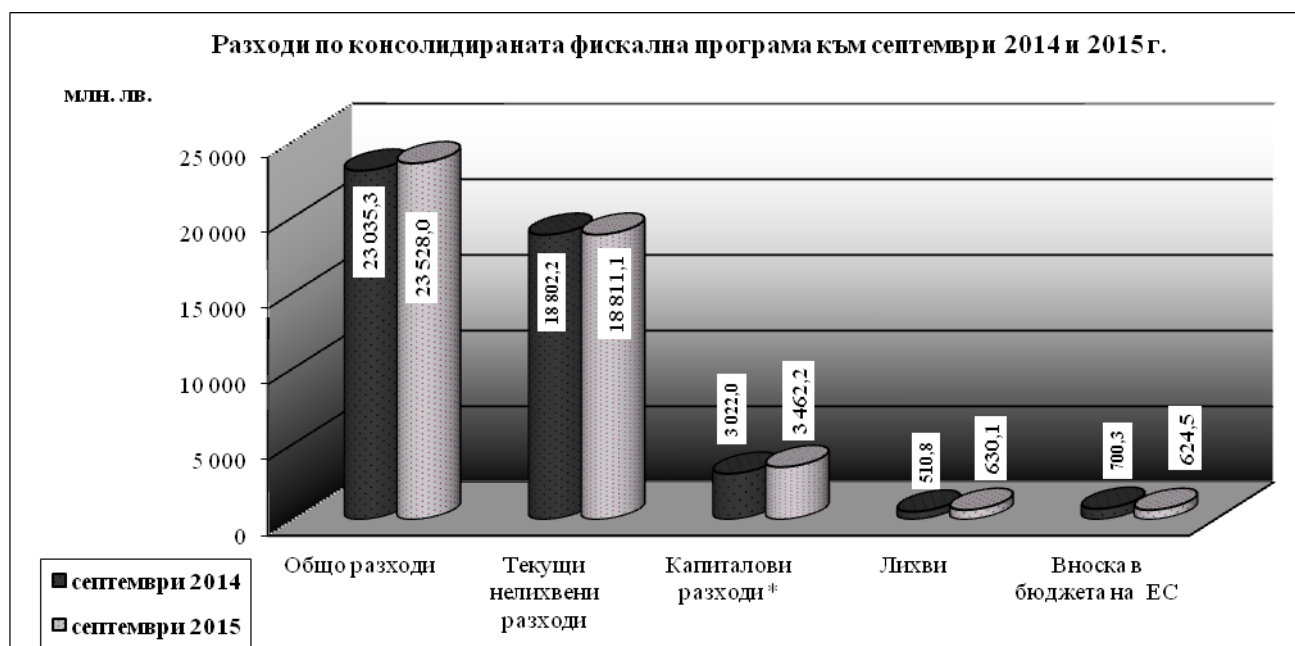
Изпълнение на разходите

Разходите по консолидираната фискална програма (вкл. вноската на Република България в общия бюджет на ЕС) за деветте месеца на 2015 г. са в размер на **23 528,0 млн. лв.**, което представлява 71,7 % от годишния разчет. Спрямо септември 2014 г. общо разходите по КФП са нараснали с 492,7 млн. лв. (2,1 %). В структурно отношение най-голямото номинално увеличение се отчита при капиталовите и социалните разходи.

Нелихвените разходи са в размер на 22 273,3 млн. лв. и нарастват с 449,2 млн. лв. спрямо деветте месеца на 2014 г. Текущите нелихвени разходи към септември 2015 г. са в размер на 18 811,1 млн. лв. (74,6 % от разчета за годината), капиталовите разходи (вкл. нетния прираст на държавния резерв) възлизат на 3 462,2 млн. лв. (64,2 % разчета за годината).

Лихвените плащания са в размер на 630,1 млн. лв. (72,3 % от планираните за 2015 г.).

Графика: Основни разходни показатели по консолидираната фискална програма към 30.09.2014 г. и 30.09.2015 г.

*Вкл. нетния прираст на държавния резерв

Разходи по държавния бюджет, бюджетите на социалноосигурителните фондове и бюджетите на общините

Държавен бюджет

Общият размер на разходите по държавния бюджет (вкл. и трансферите за др. бюджети и вноската в бюджета на ЕС) за деветмесечието на 2015 г. е 14 188,3 млн. лв. или 69,3 % от предвидените в ЗДБРБ за 2015 г.

Нелихвените разходи по държавния бюджет (без трансферите за др. бюджети) към месец септември 2015 г. са в размер на 5 394,1 млн. лв., което представлява 65,7 % от годишния разчет. Съпоставено с данните за същия период на предходната година нелихвените разходи са със 181,1 млн. лв. (3,2 %) по-малко, основно в резултат на намалението при текущите нелихвени разходи.

Разходите за *персонал* (заплати и възнаграждения, други възнаграждения и плащания за персонала и осигурителни вноски) са в общ размер на 2 780,5 млн. лв. или 78,7 % от планираните за 2015 г. За сравнение разходите за персонал за деветмесечието на 2014 г. бяха в размер на 2 847,7 млн. лв., т.е. съпоставено със същия период на предходната година разходите за персонал намаляват с 67,2 млн. лв.

Разходите за *издръжка* (вкл. разходи за членски внос и участие в нетърговски организации и дейности и платени данъци, такси и административни санкции) са в размер на 925,4 млн. лв. (51,0 % от разчета за годината).

Социалните разходи (вкл. разходите за стипендии) са в размер на 738,9 млн. лв. или 69,8 % от предвидените за годината и са основно разходи по бюджета на МТСП за помощи и добавки по Закона за социално подпомагане, Закона за интеграция на хората с увреждания, Закона за семейните помощи за деца и др.

Разходите за *субсидии* са в размер на 686,1 млн. лв. или 80,3 % от планираните за годината. От тях 134,8 млн. лв. са субсидиите за Национална компания „Железопътна инфраструктура“ (99,9 % от планираните в ЗДБРБ за 2015 г.); 134,8 млн. лв. за „БДЖ – Пътнически превози“ ЕООД (96,3 % от планираните в ЗДБРБ за 2015 г.) и 10,0 млн. лв. (79,6 % от планираните в ЗДБРБ за 2015 г.) за „Български пощи“ ЕАД. През отчетния период ДФ „Земеделие“ е изплатил субсидии в общ размер на 235,4 млн. лв., от които 107,4 млн. лв. субсидии по Схемата за национални доплащания за сектор „Тютюн“ и 35,0 млн. лв. национални доплащания за животни.

Капиталовите разходи (вкл. нетния прираст на държавния резерв) възлизат на 263,1 млн. лв.

Лихвените плащания по държавния бюджет за деветмесечието на 2015 г. са в общ размер на 598,5 млн. лв. или 70,7 % от предвидените в разчета за годината.

Нетният размер на трансферите по държавния бюджет за отчетния период е 7 571,3 млн. лв. или 72,5 % от одобрените за годината.

Разходи по бюджетите на социалноосигурителните фондове

Извършените разходи по бюджетите на социалноосигурителните фондове към 30.09.2015 г. са в размер на 9 546,9 млн. лв., което представлява 75,1 % от разчета за годината, в т. ч. пенсии, помощи и обезщетения по КСО в размер на 7 181,8 млн. лв. и здравноосигурителни плащания в размер на 2 264,1 млн. лв.

Разходи по бюджетите на общините

Извършените разходи по общинските бюджети, включително и за сметка на предоставените целеви трансфери от други бюджети са в размер на 3 337,3 млн. лв. или 77,5 % от разчетите към ЗДБРБ за 2015 година. Текущите разходи възлизат на 2 873,7 млн. лв. (79,4 % от годишния разчет), а капиталовите разходи са в размер на 463,6 млн. лв. или 67,3 % от разчета за годината.

Бюджетно салдо по консолидираната фискална програма към 30.09.2015 г.

Към 30.09.2015 г. **бюджетното салдо по КФП** е положително в размер на 621,5 млн. лв. (0,7 % от прогнозния БВП) и се формира от излишък по националния бюджет в размер на 499,2 млн. лв. и излишък по европейските средства в размер на 122,3 млн. лв. За сравнение към края на месец септември 2014 г. бюджетното салдо по КФП бе дефицит в размер на 1 478,9 млн. лв. (1,8 % от БВП), т.е. отнесено към БВП бюджетната позиция се подобрява с 2,5 процентни пункта. По-високите приходи и помощи продължават да бъдат основните фактори за подобрието в бюджетната позиция към септември 2015 година.

Общият размер на касовите постъпления от ЕС (от Структурните и Кохезионния фондове, от ЕЗФРСР и ЕФР, от средства за директни плащания към земеделските производители и плащания по пазарни мерки и др.) за деветмесечието на

2015 г. е **4 263,8 млн. лв.** Нетните постъпления от ЕС към 30.09.2015 г. (касови постъпления от ЕС, намалени с вноската в общия бюджет на ЕС) са положителни в размер на 3 639,3 млн. лв.

Размерът на **фискалния резерв**²³ към 30.09.2015 г. е **10,1 млрд. лв.**, в т.ч. 10,0 млрд. лв. депозити на фискалния резерв в БНБ и банки и 0,1 млрд. лв. вземания от фондовете на Европейския съюз за сертифицирани разходи, аванси и други.

3.1. Промени в рамката по държавния бюджет за 2015 г.

Независимо от положителното развитие в бюджетните параметри по изпълнението на бюджета към момента в годишен план бюджетът е изправен пред сериозни предизвикателства, свързани основно с успешното приключване на проектите по Оперативните програми, Програмата за развитие на селските райони, Програмата за развитие на сектор „Рибарство“ и други програми на Европейския съюз за програмния период 2007-2013 г. Към настоящия момент значително са нараснали очакванията за изпълнението на проектите, като съответно очакваните разходи по европейските програми и фондове значително надвишават планираните в разчетите към ЗДБРБ за 2015 г. Това, от една страна, изисква осигуряването на пълния размер на необходимото съфинансиране от националния бюджет, което също надвишава планираните средства в бюджета и от друга - налага допълнителни национални средства за префинансиране на разходите по проектите до тяхното възстановяване от Европейската комисия през следващи периоди. Съгласно регламентите на Европейската комисия сертифицираните и декларирани за възстановяване разходи по програмите, съфинансирани от Европейския съюз, се възстановяват към България в размер на 95 на сто от извършените разходи, като останалите 5 на сто остават на разположение на ЕК до окончателното изравняване на плащанията по програмите след тяхното приключване. Практиката показва, че това може да отнеме до няколко години, което блокира тези средства за този период. Освен това, съгласно правилата на ЕС бенефициентите по програмите на ЕС могат да извършват разходи при спазване на крайния срок за допустимост на разходите, който за програмния период 2007-2013 г. е 31 декември 2015 г. Това означава, че всички разходи, извършени от бенефициентите извън цитирания срок, ще бъдат недопустими за финансиране от съответната програма. На база на извършения анализ от Управляващите органи за необходимите средства за префинансиране на разходи по програмите и за осигуряването на съответното национално съфинансиране по проектите са необходими допълнителни трансфери от държавния бюджет за сметките за средства от Европейския съюз на Националния фонд към Министерството на финансите и на Разплащателната агенция към ДФ „Земеделие“

²³ Обхватът на показателя фискален резерв е в съответствие с § 1, т. 41 от Допълнителните разпоредби на Закона за публичните финанси.

и разходи по националния бюджет, свързани с европейските програми и фондове, в общ размер на 714,7 млн. лв. (0,8 % от прогнозния БВП).

2015 година е ключова за приключването на проектите за програмния период 2007-2013 г. и адекватното адресиране на проблемите до финализирането на проектите е основен приоритет. Поради тази причина Управляващите органи и бенефициентите по отделните програми полагат огромни усилия за изпълнение в регламентираните срокове на договорените проекти и минимизиране на загубата на европейско финансиране. Успешното финализиране на проектите до 31-ви декември 2015 година от една страна няма да доведе до загуба на европейско финансиране, а от друга – няма да наложи ангажирането на допълнителен национален ресурс за довършване на проектите през следващи години. В тази връзка осигуряването на допълнителен ресурс през 2015 г. ще намали натиска върху бюджета през следващите години за дофинансиране с национални средства на проекти, неприключени в срок, както и от наложени санкции от Европейската комисия. Освен това се предлага осигуряването на допълнителни разходи по бюджета на ДФ „Земеделие“ в размер на 110 млн. лв. за финансиране на ДДС на бенефициентите-общини по Програмата за развитие на селските райони (ПРСР) и Програмата за развитие на сектор „Рибарство“, както и за преходната национална помощ за сектор „Животновъдство“. С цел осигуряване на средства за приключването на инвестиционни проекти по Оперативна програма „Транспорт“ 2007-2013 г. на Национална компания „Железопътна инфраструктура“ се предвиждат допълнителни плащания от държавния бюджет в размер на 110 млн. лв. под формата на временна финансова помощ.

От друга страна, в годишен план се прогнозира значително преизпълнение на приходите по държавния бюджет. Това също е сред основните мотиви за налагащи се промени в рамката по държавния бюджет. На първо място предложените промени в приходната част на държавния бюджет са израз на стремежа проектобюджетът за 2016 г. да стъпи на реалистична и предвидима основа, като прогнозните бюджетни показатели за 2015 г. бъдат съобразени с текущите макроикономически прогнози и актуализираните оценки на приходните администрации. Факторите, допринесли за подобрието в приходната част на държавния бюджет, са свързани основно с благоприятното развитие на икономиката и фискалните ефекти от подобрието при повечето макроикономически индикатори спрямо заложеното в макрорамката на ЗДБРБ за 2015 г., а също така и предприетите мерки от приходните администрации във връзка с повишаване събираемостта на приходите, борбата с контрабандата и избягване от данъчно облагане, включително и съвместните действия от страна на НАП и Агенция „Митници“ с Министерството на вътрешните работи, ДАНС и прокуратурата. Тези фактори допринесоха приходите по държавния бюджет към деветмесечието на 2015 г. да нараснат номинално с 1 010,2 млн. лв. (7,6 %) спрямо същия период на предходната година, като в годишен план се прогнозира преизпълнение на заложените показатели с около 832,8 млн. лв. (4,6 %).

Есенната макроикономическа прогноза от 2015 г. отразява развитието на икономиката през първото полугодие и очакванията за динамиката през оставащите месеци на 2015 г. Очаква се по-висок както номинален, така и реален растеж на БВП и неговите компоненти. За 2015 г. се прогнозира 2 % реален растеж на икономиката при заложен 0,8 % в ЗДБРБ за 2015 г. По-благоприятната от очакваното външна среда и по-високото вътрешно търсене са основни фактори за съществено по-високи спрямо залегналите в ЗДБРБ за 2015 г. номинални растежи на износа и вноса на стоки и услуги. По отношение на вътрешното търсене се очаква по-ускорено нарастване на инвестициите, докато новата прогноза за потреблението не показва съществено по-висока стойност спрямо година по-рано. Положителният нетен износ има основен принос за по-високия номинален БВП. Прогнозата от есента на 2015 г. предвижда по-високо нарастване спрямо очакванията от предходната година както при износа, така и при вноса на стоки и услуги. Темпът на повишение на износа съществено изпреварва този на вноса.

Друго предизвикателство, което се очерта в хода на бюджетното изпълнение, е свързано с невъзможността за реализиране на рязко свиване на разходите за персонал в някои сектори, в т.ч. и възникналите в резултат на оптимизацията на персонала непредвидени разходи за обезщетения и редуциране на неефективни разходи в секторите, предоставящи публични услуги.

За да се отговори на предизвикателствата, свързани с осигуряването на допълнителни трансфери за сметките за средства от Европейския съюз и възникнали непланирани разходи, свързани с оптимизацията на персонала в различни сектори, както и отразявайки актуализираните оценки по приходите в частта на приходите, се налагат промени в рамката по държавния бюджет за 2015 година.

Параметри по изпълнението на данъчните приходи по държавния бюджет за деветмесечието на 2015 г. и актуализирани оценки

Общата сума на данъчните постъпления по държавния бюджет към края на месец септември възлиза на 12 909,1 млн. лв., което представлява 77,7 % от годишния разчет. В групата на данъчните приходи ръст спрямо същия период на предходната година се отчита при всички основни данъци, като най-значителен е той при постъпленията от косвените данъци (ДДС и акцизи), а също така и при приходите по Закона за корпоративното подоходно облагане.

Предприетите мерки за повишаване на събираемостта на приходите, които допринасят в най-голяма степен за по-високите постъпления от данъци за 2015 г., са следните:

- засилване ефективността на фискалния контрол за стоки с висок фискален риск чрез допълнително откритите фискални пунктове и разширения обхват на стоките, които подлежат на фискален контрол;
- приетите допълнителни мерки във връзка с механизма за обратно начисляване на ДДС при доставки на зърнени и технически култури за

засилване на общия ефект от механизма и за предотвратяване на изместването на ДДС измамите в други икономически сектори и крайното потребление;

- приетото в края на 2014 г. РМС 788/2014 г. за разплащанията на разпоредители с бюджет по договори, съгласно което плащанията по договори от разпоредители с бюджет се извършват само след потвърждение от НАП и Агенция „Митници“, че получателите на плащанията нямат публични задължения;
- осъществявания през 2015 г. постоянен мониторинг от НАП по отношение на длъжниците със събираеми и частично събираеми просрочени задължения в размер над 100 хил. лв. (и над 200 хил. лв. за Териториална дирекция на НАП София и дирекция „Средни данъкоплатци и осигурители“) за данъци и задължителни осигурителни вноски.

Освен това са предприети и следните допълнителни дейности за повишаване на събираемостта от данъци през 2015 г.:

- приоритетна дейност е разширяването и подобряването на междуинституционалното взаимодействие. През месец май 2015 г. е създаден съвместен междуведомствен център между НАП, МВР, ДАНС, прокуратурата, Агенция „Митници“ и Изпълнителна агенция „Автомобилна администрация“, който наблюдава стоките потоци на рискови стоки и следи за потенциални данъчни злоупотреби;
- действат съвместни екипи от НАП и Агенция „Митници“ за извършване на дейност по анализ и предотвратяване на фискалните рискове, свързани с производството и търговията с акцизни стоки. За по-добрите резултати влияние оказва и постигнатият напредък при обмена на данни между информационните системи на приходните агенции;
- с Решение № 806 на Министерския съвет от 15 октомври 2015 г. е одобрена Единна национална стратегия за повишаване на събираемостта на приходите, справяне със сенчестата икономика и намаляване на разходите за спазване на законодателството 2015-2017 г. (ЕНС) и на План за действие към нея. Основната цел на ЕНС е да се подобри спазването на законодателството, да се защити фискалната стабилност на страната и да се осигури равнопоставеност и конкурентоспособност на всички икономически субекти, като се набележат мерки и осъществят дейности, които да доведат до увеличаване на приходите от данъци, осигурителни вноски и такси.

Приходи от ДДС:

С най-голям дял в общите постъпления от косвени данъци са приходите от ДДС. Към 30.09.2015 г. постъпленията от ДДС са в размер на 6 082,7 млн. лв., което представлява 78,6 % изпълнение на разчетите в ЗДБРБ за 2015 г. Факторите, определящи по-доброто изпълнение на приходите от ДДС, са свързани основно с подобряване на контрола и ефективността в приходните агенции, като например подобряване на събираемостта на просрочените задължения, засилване на фискалния контрол на стоки с висок фискален риск и приетите допълнителни мерки във връзка с механизма за обратно начисляване на ДДС при доставки на зърнени и технически култури за засилване на общия ефект от механизма и за предотвратяване на изместването на ДДС измамите в други икономически сектори и крайното потребление.

Приходи от акцизи:

Към 30.09.2015 г. приходите от акцизи възлизат на 3 332,6 млн. лв., което е 79,7 % изпълнение на годишния план. Основните причини за посоченото изпълнение на приходите от акцизи са, от една страна по-високото потребление на енергийни продукти (газъл и бензин) и тютюневи изделия, а от друга - засиленият контрол, осъществяван от митническата администрация по отношение на тези стоки. Принос за по-високите приходи от акцизи имат и съвместните контролни действия от страна на Агенция „Митници“, НАП и Министерството на вътрешните работи.

Приходи от преки данъци (ЗКПО и ЗДДФЛ):

Към 30.09.2015 г. приходите от преки данъци са в размер на 3 256,2 млн. лв. (74,2 % от годишните разчети за 2015 г.), в т.ч. приходи от корпоративни данъци в размер на 1 238,7 млн. лв. (75,9 % от разчета за годината) и приходи от ДДФЛ – 2 017,5 млн. лв. (73,3 % от заложеното в ЗДБРБ за 2015 г.).

Приходите от корпоративен данък се формират от:

- Годишните изравнителни вноски по годишни данъчни декларации;
- Авансовите вноски, които правят данъчно задължените лица, формирали данъчна печалба за предходната година;
- Възстановените суми за надвнесен корпоративен данък по годишни данъчни декларации;
- Вноски по ревизионни актове и вноски за минали години.

През 2015 г. декларираната облагаема печалба за финансовата 2014 г. се увеличава с 1,2 млрд. лв. (8 %) спрямо предходната година. През първите девет месеца на годината се отчита и ръст на авансовите вноски от данъчно задължените лица.

Влияние върху размера на данъчните постъпления по ЗДФЛ оказват както предприетите законодателни промени, така и подобрението, което се наблюдава при пазара на труда от началото на годината. Прогнозата за динамиката на пазара на труда през 2015 г. предполага по-силен положителен фискален ефект както от повечето заети и по-ниското ниво на безработица, така и по линия на по-високото нарастване на компенсациите на един нает. Основните фактори, въздействащи върху приходите от

ДДФЛ са: увеличената минималната работна заплата от 01.01.2015 г. от 340 лв. на 360 лв. и от 01.07.2015 г. – на 380 лв., увеличените минимални осигурителни прагове (средно с 4,3 %) и максималният осигурителен праг от 2 400 на 2 600 лева, нивото на средната работна заплата, която по данни на НСИ за първото полугодие на 2015 г. бележи ръст от 7,8 % спрямо същия период на 2014 г. В резултат на предприетите мерки от НАП (информационни кампании, напомнителни писма, личен контакт, възможност за електронно подаване на данъчна декларация и т.н.) се отчита по-висока събираемост на данъчните задължения.

На база на очертаните тенденции и ефекти в приходите към месец септември актуализираните годишни оценки за приходите по държавния бюджет са ревизирани в положителна посока с 832,8 млн. лв. (1,0 % от прогнозния БВП). Предложените промени се отнасят основно до отразяване в бюджетната рамка на актуализираните годишни прогнози при основните данъци (ДДС, акцизи, корпоративни данъци, данъци върху доходите на физическите лица) и при неданъчните приходи по централния бюджет. В следващата таблица са представени разчетите към ЗДБРБ за 2015 г., съпоставени с актуализираните оценки на база отчетни данни към септември:

Таблица:

(в млн. лв.)

№	ПОКАЗАТЕЛИ	ЗДБРБ 2015 г.	Актуализирана оценка 2015 г.	Разлика акт. оценка - ЗДБРБ
I.	ПРИХОДИ, ПОМОЩИ И ДАРЕНИЯ	18 247,6	19 080,4	832,8
1.	<i>Данъчни приходи</i>	<i>16 603,8</i>	<i>17 324,5</i>	<i>720,8</i>
1.1.	Корпоративен данък	1 551,2	1 623,9	72,7
1.2.	Данъци върху дивидентите, ликвидационните дялове и доходите на юридически лица	81,0	103,3	22,3
1.3.	Данъци върху доходите на физически лица	2 754,2	2 715,0	-39,2
1.4.	Данък върху добавената стойност	7 741,3	8 089,6	348,4
1.5.	Акцизи	4 180,4	4 489,0	308,6
1.6.	Данък върху застрахователните премии	30,3	27,2	-3,1
1.7.	Мита и митнически такси	144,8	150,0	5,2
1.8.	Такса върху производството на захар и изоглюкоза	1,0	1,0	0,0
1.9.	Други данъци	119,7	125,4	5,7
2.	<i>Неданъчни приходи</i>	<i>1 643,1</i>	<i>1 755,1</i>	<i>112,0</i>
3.	<i>Помощи и дарения</i>	<i>0,7</i>	<i>0,7</i>	<i>0,0</i>

Предизвикателства при изпълнението на разходите за 2015 г.

Положителната тенденция при изпълнението на приходите вече беше представена на вниманието на народните представители във вноса в Народното събрание от Министерския съвет в изпълнение на чл. 136, ал. 1 на Закона за публичните финанси Доклад за изпълнението на консолидираната фискална програма за полугодieto на 2015 г., в който са очертани и основните предизвикателства при изпълнението на бюджета до края на годината. Тези предизвикателства са в две основни направления:

- концентриране на значителни по размер плащания по програмите и фондовете на ЕС, включително и непланирани с разчетите по консолидираната фискална програма към ЗДБРБ за 2015 г., в последното тримесечие на годината. Поради това изместване на разходите по оперативни програми и фондовете на ЕС, съществува риск голяма част от тях ефективно да бъдат възстановени от ЕК на България през следващи отчетни периоди, което съответно ще доведе до формирането на дефицит на касова основа по сметките за средства от ЕС през 2015 година;
- проблеми за спазване на одобрените със ЗДБРБ за 2015 г. годишни лимити за разходите за персонал при някои разпоредители с бюджет по държавния бюджет.

Адресирането на тези проблеми изисква промени както във фискалната рамка по държавния бюджет, така и в разчетите по консолидираната фискална програма.

Към края на месец септември са идентифицирани проблеми, свързани с обективна невъзможност за спазването на одобрените със ЗДБРБ за 2015 г. годишни лимити за разходи за персонал и възникнали непланирани разходи в бюджетните системи на някои разпоредители с бюджет по държавния бюджет. При някои от тях проблемите са свързани с необходимостта от осигуряване на допълнителни средства през 2015 г. за изплащане на дължими обезщетения при съкращаване на числеността на персонала, които не са планирани със ЗДБРБ за 2015 г. При други разпоредители предвиденото съкращаване на щатни бройки не може да се реализира в пълен размер, поради законодателни и други ограничения, като необходимост от поддържане на определена численост за изпълнение на ангажиментите по охраната на държавната граница при засиления миграционен натиск, ангажименти, свързани с членството на България в НАТО и т.н. Някои от мерките ще се приложат през 2016 г., поради необходимост от съответни законодателни промени. Освен тези проблеми съществува недостиг за финансиране на разходи, свързани с Програмата за развитие на селските райони и изплащането на преходната национална помощ за сектор „Животновъдство“ по бюджета на ДФ „Земеделие“. В тази връзка се предлага обособяването на ***допълнителен ресурс за 2015 г. в размер на 387,8 млн. лв. (0,4 % от прогнозния БВП) в резерва за непредвидени и/или неотложни разходи***, предназначен да реши

проблемите и да не допусне възникването на просрочени задължения по бюджетите на следните разпоредители с бюджет по държавния бюджет:

- Министерския съвет - допълнителни разходи за персонал в размер до 2,0 млн. лв.

Средствата се необходими за изплащането на полагащи се обезщетения, във връзка с оптимизиране числеността на персонала в структурите в системата на Министерския съвет и изпълнението на Националната програма „Сигурност“; за изплащането на заплати и осигурителни вноски на назначен нов заместник областен управител, както и във връзка с увеличението на минималната работна заплата и свързаното с това увеличение на разходите за персонал.

- Министерството на външните работи - допълнителни разходи в размер до 7,0 млн. лв., в т.ч. за персонал 0,5 млн. лв. и за дългосрочни командировки в чужбина 6,5 млн. лв. В допълнение министерството е предложило и компенсирано увеличение на разходите за персонал в размер до 0,6 млн.лв. за изплащане на обезщетения при пенсиониране на служители за сметка на намаление на средствата по чл. 10, ал. 4 от ЗДБРБ за 2015 г.

Средствата за персонал са за изплащането на възнаграждения на наети местни лица в задграничните представителства, изпълняващи технически и обслужващи дейности. Средствата за дългосрочни командировки са във връзка с очерталите се негативни курсови разлики в резултат на значителните промени в някои световни валути, като например: швейцарски франк, щатски долар и свързаните с щатския долар валути, както и във връзка с начислените през 2014 г., но изплатени през 2015 г. разходи за дългосрочни командировки.

- Министерството на отбраната – допълнителни разходи в размер до 57,2 млн. лв., в т.ч. за персонал 48,0 млн. лв. и за издръжка 9,2 млн. лв.

Допълнителните разходи за персонал са за: заплати и осигурителни вноски – 33,0 млн. лв. и за други възнаграждения и плащания за персонал, включително за обезщетения – 15,0 млн. лв. Увеличението се налага независимо от предприетите мерки за намаляване числеността на администрацията на министерството и на структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната общо с 378 щатни бройки и с 20 % на числеността на персонала, назначен по допълнително разписание на длъжностите, тъй като няма промяна в числеността на въоръжените сили.

Допълнителните разходи за издръжка в размер до 9,2 млн. лв. са за коректното отразяване на доставката на резервни части по договора с Кралство Белгия за доставка на 2 фрегати, 1 минен ловец, резервни части и оборудване, с договорена схема на разсрочено плащане за периода 2008 -2015 г., които не са разчетени в разхода по бюджета на Министерството на отбраната за 2015 година.

- Министерството на вътрешните работи – допълнителни разходи в размер на 180 млн. лв., в т.ч. за персонал 120 млн. лв. и за издръжка 60 млн. лв.

Предвижда се увеличение на средствата за заплати и осигурителни вноски в размер до 80,0 млн. лв., в т.ч. за: заплащане на извънреден труд във връзка с непредвидени разходи за провеждане на специализираните полицейски операции за овладяване на миграционния натиск и на дейностите, свързани с опазване на обществения ред и обезпечаване сигурността на гражданите на територията на страната; увеличените възнаграждения на персонала и дължимите осигурителни вноски, свързани с новия размер на минималната работна заплата за страната.

Освен това, налице е и недостиг на средства за изплащане на дължимите обезщетения по Закона за Министерството на вътрешните работи и по Кодекса на труда на освободените служители от Министерството на вътрешните работи. По отчет към 30.09.2015 г. изплатените обезщетения са в размер на 8,3 млн. лв., а начислените, но неизплатени дължими обезщетения на служителите на Министерството на вътрешните работи към същата дата, са в размер на 22,9 млн. лв. Към тези данни като се добавят и очакваните заявки за нови обезщетения до края на годината, общият недостиг на средства за изплащане на обезщетенията ще възлезе на около 40,0 млн. лв.

Общо необходимите допълнителни разходи за издръжка са в размер на 60,0 млн. лв., от тях 40,0 млн. лв. са задължения към доставчици на електро и топлоенергия, горива и смазочни материали, вода, телекомуникационни и пощенски услуги, експертизи, консултантски услуги, поддръжка на хардуер, периферни и комуникационни устройства, за дейности по издаването на българските документи за самоличност и др. Към задълженията се натрупват и лихви за забавени плащания и просрочия, като в министерството непрекъснато се получават покани за доброволното им изпълнение, в т.ч. и изпълнителни листа. Следва да се отчете и обстоятелството, че към настоящия момент не са одобрявани допълнителни разходи по бюджета на МВР за проведените през годината специализирани полицейски операции във връзка със засиления миграционен натиск. Тези разходи се покриват изцяло от бюджета на МВР и независимо, че са прецизирани до минимум, те водят до натрупването на задължения към доставчици.

- Министерството на правосъдието – допълнителни разходи за персонал в размер до 19,2 млн. лв.

През 2015 г. общата щатна численост в системата на Министерството на правосъдието беше намалена с 599 щатни бройки. Въпреки усилията на ръководството на министерството, намалението на разходите за персонал е по-малко от необходимото, тъй като броят на съкратените длъжности и извършеното реструктуриране в Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ и Главна дирекция „Охрана“ са съобразени с необходимостта от запазване на стабилността на системата, с оглед на нейната висока обществена значимост за запазване на сигурността и безопасността на българските граждани. Поради тази причина, до края на годината се очертава недостиг на средства за персонал в размер на 19,2 млн. лв., с които да бъдат изплатени възнагражденията на служителите, отговорни за сигурността на пенитенциарната система и за охраната на

магистратите и сградите на съдебната власт, както и за изплащането на дължимите обезщетения на съкратените и освободените служители в системата.

- Министерството на здравеопазването - допълнителни разходи в размер до 2,0 млн. лв.

Средствата са необходими за изплащането на полагащите се обезщетения, във връзка с мерките по оптимизиране на персонала в системата на министерството, съобразно утвърдените разходи за персонал през 2015 година.

Със ЗДБРБ за 2015 г. за Министерството на здравеопазването са одобрени разходи за персонал в размер на 177,5 млн. лв., от които средствата за персонала без централните за спешна медицинска помощ, държавните психиатрични болници и централните за трансфузионна хематология са намалени с 10 % и са утвърдени в размер на 59,8 млн. лв.

С цел спазване на законовите параметри и в изпълнение на чл. 79 от ПМС № 8 за изпълнението на държавния бюджет на Република България за 2015 г. Министерството на здравеопазването предприе поэтапно действия за промени в устройствения си правилник за намаляване числеността на персонала в системата с 1 366 щатни бройки. Независимо от това, изплащането на дължимите обезщетения не може да се извърши в рамките на утвърдените разходи за персонал, тъй като оптимизирането на числеността на персонала, в т.ч. и реструктурирането на част от домовете за медико-социални грижи за деца, се забави и стартира на по-късен етап от началото на бюджетната година.

- Министерството на туризма - допълнителни разходи в размер до 0,4 млн. лв.

Средствата са за изплащането на възнаграждения и осигурителни вноски на новоназначените служители по служебни и трудови правоотношения в новосъздадената администрация и за изплащането на обезщетения във връзка с неизползван отпуск на освободени служители, както и на служители, назначени по реда на чл. 10, ал. 4 от Закона за държавния служител (назначени в новосъздадена администрация до провеждане на конкурс за срок до 6 месеца).

- Министерството на земеделието и храните - допълнителни разходи в размер до 4,0 млн. лв.

Средствата са необходими за изплащането на полагащите се обезщетения във връзка с извършените през 2015 г. съкращения на персонала в системата на министерството и намалението на щатната численост с 1 175 бройки.

- Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията - допълнителни разходи в размер до 1,4 млн. лв.

Необходимите разходи са за изплащането на полагащите се обезщетения във връзка с извършените през 2015 г. съкращения на персонала в системата на министерството и намалението на щатната численост със 148 бройки – 1,1 млн. лв., както и във връзка с увеличението на минималната работна заплата и свързаното с това

увеличение на разходите за персонал в лечебните заведения, второстепенни разпоредители с бюджет към министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията – 0,3 млн. лв.

- Националната служба за охрана – допълнителни средства за персонал в размер до 3,2 млн. лв.

Средствата са необходими за изплащането на дължимите възнаграждения към служителите от службата, в т.ч. и обезщетения по чл. 227 от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България, по чл. 121 от Закона за Националната служба за охрана и по Кодекса на труда (1,0 млн. лв.). Основна причина ръководството на службата да не предприеме мерки за оптимизиране на разходите за персонал до размера им, утвърден с годишния закон за бюджета, е съществуващото през последните години непълно окомплектоване на щата, както и тенденцията за непрекъснато увеличаване броя на охраняваните лица и обекти.

- Омбудсмана – допълнителни разходи за персонал в размер до 0,1 млн. лв., в т. ч. за персонал 30,0 хил. лв.

Средствата са за текущи разходи и за изплащане на дължимите обезщетения, свързани със смяната на Омбудсмана и неговия екип.

- ДФ „Земеделие“ - допълнителни разходи в размер до 110,8 млн. лв.

Средствата са необходими за: 83 млн. лв. за финансиране на разходите за данък върху добавената стойност на общините по одобрени за подпомагане проекти по Програмата за развитие на селските райони – 81 млн. лв. и по Оперативна програма за развитие на сектор „Рибарство“ – 2 млн. лв.; 27 млн. лв. за пълното изплащане на преходна национална помощ за сектор „Животновъдство“. Осигуряването на допълнителни средства за подкрепа на този сектор е от изключително важно значение с оглед продължаващата криза в сектор „Мляко“ през 2015 г. Освен това 0,8 млн. лв. са необходими за изплащането на полагащи се обезщетения във връзка с извършените през 2015 г. съкращения на персонала и намалението на щатната численост със 114 бройки.

- Държавната агенция „Технически операции“ – допълнителни разходи за персонал в размер до 0,5 млн. лв. В допълнение, агенцията е предложила и компенсирано увеличение на разходите за персонал в размер до 0,5 млн. лв. за сметка на намаление на разходите за издръжка.

Средствата са необходими за изплащането на дължими обезщетения съгласно чл. 234 от Закона за Министерството на вътрешните работи и по Кодекса на труда. Основни причини за недостига на средства за обезщетения са значително увеличения брой на служителите, упражнили правото си на пенсия по чл. 69 от КСО, както и непредвидено напускане на служители от системата.

- Министерството на икономиката е предложило компенсирано увеличение на разходите за персонал в размер до 0,2 млн. лв. за сметка на намаление на

предоставените субсидии за нефинансови предприятия, във връзка с изплащането на разходи за възнаграждения и осигурителни вноски на външни и вътрешни експерти, изпълняващи дейностите по Националния иновационен фонд. По същество целта и предназначението на разходите не се променя, а с предложената промяна се цели по-точно класифициране на разходите по икономически елементи;

- Министерството на енергетиката е предложило компенсирано увеличение на разходите за персонал в размер до 0,83 млн. лв. за сметка на намаление на разходите за издръжка. Предложената промяна е в резултат на извършен анализ на текущото изпълнение на бюджета на министерството и предстоящите изплащания до края на годината на възнаграждения и осигурителни вноски на новоназначените служители по служебни и трудови правоотношения в новосъздадената администрация на министерството, както и за изплащане на обезщетения при пенсиониране и съкращение на служители.

Освен обособяването на допълнителен ресурс в резерва за непредвидени и/или неотложни разходи за 2015 г. се предлага и **увеличение на планираните в частта на трансферите по държавния бюджет средства за сметката за средства от Европейския съюз на Разплащателната агенция към ДФ „Земеделие“ и за сметката за средства от Европейския съюз на Националния фонд към Министерството на финансите с 494,7 млн. лв. (0,6 % от прогнозния БВП), както следва:**

- Допълнителен трансфер от държавния бюджет за сметката за средства от Европейския съюз на ДФ „Земеделие“ - 370,7 млн. лв.

Средствата са необходими за префинансиране на разходи по европейските програми и фондове по сметката за средства от ЕС на Разплащателната агенция към ДФ „Земеделие“, както и за допълнително национално съфинансиране. Предложението за осигуряване на допълнителни трансфери за Разплащателната агенция към ДФ „Земеделие“ цели в максимална степен да се подпомогне изпълнението на проектите по Програмата за развитие на селските райони и Програмата за развитие на сектор „Рибарство“ за програмния период 2007-2013 г. с оглед тяхното финализиране до края на 2015 г. Финализирането на проектите при спазване на този срок, от една страна, няма да доведе до загуба на европейско финансиране, а от друга – няма да наложи ангажирането на допълнителен национален ресурс за довършване на проектите през следващите години.

- Допълнителен трансфер от държавния бюджет за сметката за средства от Европейския съюз на Националния фонд – нето 124 млн. лв.

Предложен е и допълнителен трансфер от държавния бюджет за Националния фонд в размер на 234 млн. лв., необходим за разплащане на допустими разходи по

проекти над бюджета на Оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, намален с очаквани икономии в планирания трансфер в размер на 110 млн. лв.

На база на изложеното с предложените промени е *предвидено салдото по държавния бюджет да бъде отрицателно в размер на 2 275,4 млн. лв. (2,6 % от прогнозния БВП)*. В тази оценка са отразени нетните ефекти от изпълнението на приходите и допълнителните разходи и трансфери по държавния бюджет.

3.2. Промени в разчетите по консолидираната фискална програма за 2015 г.

Освен предложените промени по държавния бюджет са налице обстоятелства, водещи до промени в разчетите по консолидираната фискална програма. Вече бе посочено, че едно от основните предизвикателства пред изпълнението на бюджета за 2015 г. е финализирането на плащанията по оперативните програми и фондовете на ЕС за програмния период 2007-2013 г. От една страна, концентрирането на значителни плащания по европейските програми в последното тримесечие на 2015 г. води до изместване на възстановяването на част от сертифицираните разходи от ЕК на България в следващата година, което налага осигуряването на национален ресурс за префинансиране на тези разходи до тяхното възстановяване. От друга страна, по информация от управляващите органи бенефициентите по проектите са предприели активни действия за финализиране на проектите в срок. Значително са нараснали очакванията за изпълнението на проектите, като съответно очакваните разходи по европейските програми и фондове съществено надвишават планираните в разчетите към ЗДБРБ за 2015 г. Най-значително превишение на планираните разходи се очертава по Програмата за развитие на селските райони 2007-2013 г. по сметката за европейски средства на Разплащателната агенция към ДФ „Земеделие” и на бенефициентите по програмата.

Управляващият орган по ПРСР и Разплащателната агенция към ДФ „Земеделие” са предприели следните мерки за увеличаване на усвояването по програмата:

- пред Европейската комисия е представено предложение за изменение на ПРСР 2007-2013 г., което ще позволи прехвърлянето на бюджет към мерките с най-голям потенциал за заплащане – общинските мерки и мярка 214 „Агроекологични плащания”. По този начин ще се усвоят голяма част от наддоговорените средства по най-активните мерки от програмата за сметка на мерки с по-слабо изпълнение. Предвидено е останалата част от наддоговорените средства да служат за покриване на евентуални редукиции на етап оторизация на плащанията;
- „Национален гаранционен фонд” ЕАД ще декапитализира и върне в ПРСР 2007-2013 г. сума в размер на 154,6 млн. лв., с която допълнително ще се увеличи програмният бюджет за усвояване по мерки с по-висока активност;

- срокът за изпълнение на общинските проекти бе удължен от 15 август на 15 октомври, което дава по-голяма възможност на бенефициентите-бюджетни предприятия да приключат успешно проектите си;
- в Разплащателната агенция към ДФ „Земеделие“ са привлечени допълнителни служители за разглеждане и одобряване на заявки за плащане. Допълнително се планира прехвърлянето на обучени служители от други звена към дирекциите, отговорни за усвояването по ПРСР. Общо капацитетът на Разплащателната агенция за договориране и оторизация ще бъде увеличен с 50 %, което ще позволи обработката на очакваните до края на годината около 4000 оторизационни писма.

Целта на гореописаните мерки е пълно усвояване на остатъчния бюджет по програмата.

Предвид нормативните срокове за изпълнение на проектите и подаване на заявки за плащане от бенефициентите по ПРСР 2007-2013 г. и Оперативната програма за развитие на сектор „Рибарство“ 2007-2013 г., се очаква основната разходна тежест да падне върху последното тримесечие на 2015 г., което ще доведе до намаляване на очакваните приходи от Европейската комисия. Очаква се приходите по сметката за средствата от Европейския съюз на ДФ „Земеделие“ да намалее със 186,7 млн. лв. (от 717,0 млн. лв. на 530,3 млн. лв.).

С оглед на гореизложеното, въз основа на поетите ангажименти към бенефициенти, през 2015 г. се прогнозира плащания по ПРСР 2007-2013 г. от разходната част на сметката в размер на 1,41 млрд. лв. За 2015 г. се предвиждат и разходи по новата Програма за развитие на селските райони 2014-2020 г. в размер на 66 млн. лв., от които 35 млн. лв. за млади фермери и 31 млн. лв. за земеделска техника. Общо за развитие на селските райони през 2015 г. следва да се предвидят публични разходи от бюджета на сметката в размер на 1,47 млрд. лв., докато в разчета към ЗДБРБ за 2015 г. са предвидени едва 850 млн. лв.

За изпълнение на горепосочените цели е необходимо увеличение на разходите по сметката за средства от ЕС на Разплащателната агенция към ДФ „Земеделие“ с 622,6 млн. лв.

Нетният ефект от неизпълнението на приходите и необходимото увеличение на разходите по сметката за средства от ЕС на Разплащателната агенция към ДФ „Земеделие“ (без отчитане на допълнителните трансфери от държавния бюджет) представлява влошаване на салдото по сметката за средства от ЕС с 809,3 млн. лв. (0,9 % от прогнозния БВП). Отчитайки предложеното увеличение на трансферите от държавния бюджет за сметката за средства от ЕС на Разплащателната агенция към ДФ „Земеделие“ в размер на 370,7 млн. лв., бюджетното салдо по сметката при актуализираната прогноза е дефицит в размер на 438,6 млн. лв. (0,5 % от прогнозния БВП).

По сметката за средства от ЕС на Националния фонд към Министерството на финансите са отразени допълнителни средства в размер на 234 млн. лв. над бюджета на Оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“ за разплащане на допустими разходи по проекти. Посочените средства са необходими поради договаряне над бюджета по приоритетните оси, съфинансирани от Европейския фонд за регионално развитие и са в рамките на одобрените с РМС № 147/05.03.2013 г. допълнителни средства, които надвишават с до 10 на сто общия финансов ресурс на програмата. В същото време се очертава неусвояване на разходи в размер на около 110 млн. лв. и изпълнение на разчетите по приходите, свързано с възстановяването през 2015 г. на извършени разходи в края на 2014 г. в размер до 500 млн. лв.

Разчетите по *общинските бюджети очертават влошаване на бюджетното салдо с 0,4 % от прогнозния БВП*, поради допълнителни разходи, възникнали включително и поради финализирането на проектите по европейските програми, по които общините са бенефициенти и участват със собствен принос.

На база на изложеното и отчитайки нетните ефекти от промените по държавния бюджет, прогнозираното влошаване на бюджетното салдо по сметката за средства от Европейския съюз на Разплащателната агенция към ДФ „Земеделие”, влошаването на салдото по бюджетите на общините и подобрението на салдото по сметката за средства от Европейския съюз на Националния фонд към Министерството на финансите се предвижда влошаване на годишната прогноза за дефицита на касова основа по КФП за 2015 г. от 3,0 % от БВП до 3,3 % от БВП, което съответства на 2,8 % от прогнозния БВП по методологията на Европейската система от сметки 2010. Видно е, че влошаването на салдото по КФП за 2015 г. се дължи основно на необходимост от префинансиране на разходи по европейските програми и фондове, поради което целта по отношение на дефицита на начислена основа остава непроменена спрямо заложената в Конвергентната програма на Република България 2016-2018 г.

Към настоящия момент все още съществува известен риск от забавяне на възстановяване на средства в рамките на 2015 г., като това може да се отрази в допълнително увеличение на дефицита по КФП. Риск от по-висок дефицит има и по сметките за средства от Европейския съюз на бенефициенти-бюджетни организации, поради навлизане на проектите във финална фаза. Тези рискове могат да доведат до допълнително влошаване на дефицита по КФП на касова основа спрямо посочените по-горе разчети, но към настоящия момент трудно могат да бъдат оценени като номинален ефект върху бюджетното салдо.

В обобщение на изложеното, предложените промени по държавния бюджет за 2015 г. представляват по-надеждна и предвидима основа за проектобюджета за 2016 г., като при промените на разчетите по КФП за 2015 г. се запазва целта по отношение на дефицита, оценен по методологията на Европейската система от сметки 2010, заложен в Конвергентната програма на Република България 2016-2018 г. Промените при разчетите по КФП за 2015 г. целят обвързването на необходимия допълнителен ресурс за

префинансиране и успешно приключване на проектите по европейските програми и фондове за програмния период 2007-2013 при спазването на крайния срок на допустимост на разходите по проектите (31.12.2015 г.). Финализирането на проектите при спазване на този срок, от една страна, няма да доведе до загуба на европейско финансиране за предходния програмен период, а от друга – ще минимизира необходимостта от допълнителен национален ресурс за довършване на проектите през следващите години.

Приложение № 2: Основни допускания по актуализираната средносрочна бюджетна прогноза за периода 2016-2018 г.

	ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ ЗА ПЕРИОДА 2016-2018 г.	Мерна единица	2016 г.	2017 г.	2018 г.
№	А	Б	1	2	3
1.	Размер на данъчната ставка за облагане с ДДС в т.ч.: - Данъчната ставка за настаняване, предоставяно в хотели и подобни заведения	%	20 9	20 9	20 9
2.	Размер на основната данъчна ставка на корпоративния данък	%	10	10	10
3.	Данък върху доходите на физическите лица, основна ставка в т.ч.: - Данъчна ставка за данъка върху доходите от стопанска дейност на едноличните търговци - Данък върху придобитите от местни физически лица доходи от лихви по банкови сметки	%	10 15 8	10 15 8	10 15 8
4.	Данъци, удържани при източника в т.ч.:				
4.1.	Данък, удържан при доходи от дивидентите и ликвидационните дялове, в т.ч.: - от дивидентите и ликвидационните дялове разпределени в полза на чуждестранно юридическо лице, което е местно лице за данъчни цели на държава - членка на Европейския съюз, или на друга държава - страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство и другите лица по чл. 194, ал. 3 от ЗКПО	%	5 0	5 0	5 0

№	А	Б	1	2	3
4.2.	Данък върху доходите на чуждестранни юридически лица в т.ч.: - Данъчна ставка за данъка върху доходите от лихви, авторски и лицензионни възнаграждения, когато са изпълнени допълнителните условия по чл. 195, ал. 7-12 от Закона за корпоративното подоходно облагане	%	10 0	10 0	10 0
5.	Данък върху разходите	%	10	10	10
6.	Данък върху хазартната дейност от игри, при които залогът за участие е чрез цената на телефонна или друга електронна съобщителна услуга (основна ставка)	%	15	15	15
7.	Данък върху приходите на бюджетни предприятия в т.ч.: - на общините	%	3	3	3
			2	2	2
8.	Акцизи				
	в т.ч.:				
8.1.	Акциз на безоловен бензин	лв./1000 л.	710	710	710
8.2.	Акциз на газбол (в т.ч. използван и като гориво за отопление)	лв./1000 л.	646	646	646
8.3.	Акциз на втечен нефтен газ (LPG)				
	- използван като моторно гориво	лв./1000 л.	340	340	340
	- използван като гориво за отопление	лв./1000 л.	0	0	0
8.4.	Акциз на керосин	лв./1000 л.	646	646	646
8.5.	Акциз на кокс и въглища	лв./гигаджаул	0,60	0,60	0,60
8.6.	Акциз на електрическа енергия	лв./MWh	2	2	2
8.7.	Акциз на цигари - общ (не по-малък от)	лв./1000 къса	161	167	177
8.8.	Акциз на тютюн за пушене (за лула и цигари)	лв./кг.	152	152	152
8.9.	Акциз на пури и пурети	лв./1000 къса	270	270	270

АКТУАЛИЗИРАНА СРЕДНОСРОЧНА БЮДЖЕТНА ПРОГНОЗА 2016-2018

№	А	Б	1	2	3
8.10.	Акциз на спиртни напитки (етилов алкохол)	лв./хектолитър	1 100	1 100	1 100
	- Акциз на етилов алкохол (ракия) - намалена ставка	лв./хектолитър	550	550	550
8.11.	Акциз на междинни продукти	лв./хектолитър	90	90	90
8.12.	Акциз на бира - основна ставка	лв./хектолитър градус Плато	1,5	1,5	1,5
	- намалена ставка за бира, произведена от независими малки пивоварни		0,75	0,75	0,75
8.13.	Акциз на природния газ: *				
	- използван като моторно гориво	лв./гигаджаул	0,85*	0,85*	0,85*
	- използван като гориво за отопление	лв./гигаджаул	0,60	0,60	0,60
8.14.	Акциз на тежки горива:				
	- използвани като моторно гориво	лв./1000 кг.	646	646	646
	- използвани като гориво за отопление	лв./1000 кг.	400	400	400
9.	Данък върху застрахователните премии	%	2	2	2
10.	Размер на минималната работна заплата	лева	420 от 1 януари	460 от 1 януари	460 от 1 януари
11.	Размер на осигурителните вноски за държавното обществено осигуряване в т.ч.:				
11.1.	за фонд „Пенсии” **	%	17,8 за родените преди 1 януари 1960 г.;	18,8 за родените преди 1 януари 1960 г.;	19,8 за родените преди 1 януари 1960 г.;
			12,8 за родените след 31 декември 1959 г.	13,8 за родените след 31 декември 1959 г.	14,8 за родените след 31 декември 1959 г.
11.2.	за фонд „Общо заболяване и майчинство”	%	3,5	3,5	3,5
11.3.	за фонд „Трудова злополука и професионална болест”	%	0,7	0,7	0,7
			/от 0,4 до 1,1 на сто в зависимост от степента на риска/	/от 0,4 до 1,1 на сто в зависимост от степента на риска/	/от 0,4 до 1,1 на сто в зависимост от степента на риска/

№	А	Б	1	2	3
11.4.	за фонд „Безработица”	%	1	1	1
12.	Размер на осигурителната вноска за здравно осигуряване	%	8	8	8
13.	Размер на осигурителните вноски за допълнително задължително пенсионно осигуряване – универсални пенсионни фондове	%	5	5	5
14.	Размер на осигурителната вноска за Учителския пенсионен фонд	%	4,3	4,3	4,3
15.	Размер на осигурителните вноски за допълнително задължително пенсионно осигуряване за работещите при условията на първа и втора категория труд - професионални пенсионни фондове	%	12 на сто - за лицата, работещи при условията на I категория труд; 7 на сто - за лицата, работещи при условията на II категория труд	12 на сто - за лицата, работещи при условията на I категория труд; 7 на сто - за лицата, работещи при условията на II категория труд	12 на сто - за лицата, работещи при условията на I категория труд; 7 на сто - за лицата, работещи при условията на II категория труд
16.	Размер на вноската за фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите”	%	0	0	0
17.	Размер на гарантирания минимален доход (ГМД)	лева	65	65	65
18.	Максимален месечен размер на осигурителния доход през календарната година	лева	2 600	2 600	2 600
19.	Минимален месечен размер на осигурителния доход през календарната година за самоосигуряващите се лица	лева	до 5 400 лв. - 420 лв. 5 400/6 500 лв. - 450 лв. 6 500/7500 лв. - 500 лв. над 7 500 лв. - 550 лв.	до 5 400 лв. - 460 лв. 5 400/6 500 лв. - 500 лв. 6 500/7 500 лв. - 550 лв. над 7 500 лв. - 600 лв.	до 5 400 лв. - 460 лв. 5 400/6 500 лв. - 500 лв. 6 500/7 500 лв. - 550 лв. над 7 500 лв. - 600 лв.
20.	Разпределение на осигурителните вноски между осигурители и осигурени в т.ч.:				

№	А	Б	1	2	3
20.1.	Разпределение на осигурителните вноски за социалноосигурителни фондове между осигурители и осигурени лица (с изключение на фонд „Пенсии”)	съотношение	60:40	60:40	60:40
20.2.	Разпределение на осигурителната вноска за фонд “Пенсии” между осигурители и осигурени	съотношение	9,9:7,9 за лицата родени преди 1 януари 1960 г.; 7,1:5,7 за лицата родени след 31 декември 1959 г.	10,5:8,3 за лицата родени преди 1 януари 1960 г.; 7,7:6,1 за лицата родени след 31 декември 1959 г.	11,1:8,7 за лицата родени преди 1 януари 1960 г.; 8,3:6,5 за лицата родени след 31 декември 1959 г.
20.3.	Разпределение на здравноосигурителната вноска между осигурители и осигурени	съотношение	60:40	60:40	60:40
21.	Минимален размер на пенсията за осигурителен стаж и възраст	лева	Осъвременяване по Швейцарското правило - считано от 1 юли	Осъвременяване с процента на увеличение на тежестта на всяка година осигурителен стаж	Осъвременяване с процента на увеличение на тежестта на всяка година осигурителен стаж
22.	Максимален размер на получаваните една или повече пенсии	лева	910	910	910
23.	Пенсионна политика		Осъвременяване по Швейцарското правило - считано от 1 юли	Осъвременяване чрез увеличение на тежестта на всяка година осигурителен стаж с процент, равен или по-голям от процента по чл. 100, ал. 1 от КСО	Осъвременяване чрез увеличение на тежестта на всяка година осигурителен стаж с процент, равен или по-голям от процента по чл. 100, ал. 1 от КСО
24.	Размер на месечното парично обезщетение за отглеждане на малко дете	лева	340	340	340

№	А	Б	1	2	3
25.	Размер на средномесечния доход по чл. 4 от Закона за семейни помощи за деца	лева	350 от 1 януари; 400 от 1 юли	400	400
26.	Размер на еднократната помощ при бременност по чл. 5а, ал. 1 от Закона за семейни помощи за деца	лева	150	150	150
27.	Размер на еднократната помощ при раждане на живо дете по чл. 6, ал. 1 от Закона за семейни помощи за деца в т.ч.:				
27.1.	- за първо дете	лева	250	250	250
27.2.	- за второ дете	лева	600	600	600
27.3.	- за трето дете	лева	300	300	300
27.4.	- за четвърто и всяко следващо дете	лева	200	200	200
28.	Размер на допълнителната еднократна помощ за дете с установени трайни увреждания 50 и над 50 на сто до навършване на двегодишна възраст по чл. 6, ал. 6 от Закона за семейни помощи за деца	лева	100	100	100
29.	Размер на еднократната помощ при осиновяване на дете по чл. 6б, ал. 1 от Закона за семейните помощи за деца	лева	250	250	250
30.	Размер на еднократната помощ за отглеждане на близнаци по чл. 6а, ал. 1 от Закона за семейни помощи за деца	лева	1 200	1 200	1 200
31.	Размер на еднократната помощ за отглеждане на дете от майка студентка, учаща в редовна форма на обучение, по чл. 8в, ал. 1 от Закона за семейни помощи за деца	лева	2 880	2 880	2 880
32.	Размер на месечните помощи за отглеждане на дете до навършване на една година по чл. 8, ал. 1 от Закона за семейни помощи за деца	лева	100	100	100

№	А	Б	1	2	3
33.	Размер на месечните помощи за отглеждане на дете до завършване на средно образование, но не повече от 20-годишна възраст, по чл. 7, ал. 1 от Закона за семейни помощи за деца в т.ч.:				
33.1.	- за семейство с едно дете	лева	37	37	37
33.2.	- за семейство с две деца	лева	85	85	85
33.3.	- за семейство с три деца	лева	130	130	130
33.4.	- за семейство с четири деца, като за всяко следващо дете в семейството помощта за семейството расте с 20 лв.	лева	140	140	140
34.	Размера на месечната помощ за отглеждане на дете с трайно увреждане по чл. 7, ал. 8 от Закона за семейните помощи за деца	лева	100	100	100
35.	Размер на месечната помощ за отглеждане на близнаци по чл. 7, ал. 6 от Закона за семейните помощи за деца	лева	75	75	75
36.	Размер на месечната добавка за отглеждане на деца с трайни увреждания по чл. 8д, ал. 1 от Закона за семейни помощи за деца	лева	240	240	240
37.	Минимален дневен размер на обезщетението за безработица по чл. 54б, ал. 2 от Кодекса за социално осигуряване	лева	7,20	7,20	7,20
38.	Ниво на салдото по консолидираната фискална програма	% от БВП	-2,0	-1,4	-1,0

Забележки:

* **По т. 8.13.** - акцизната ставка върху природния газ за моторно гориво в размер на 0,85 лв. за гигаджаул е запазена до постановяване на акт за несъответствие от Европейската комисия с правилата в областта на държавните помощи.

** **По т. 11.1.** - посочените размери за осигурителната вноска за фонд "Пенсии" за лицата родени след 31 декември 1959 г. са за лицата, които се осигуряват за допълнително задължително пенсионно осигуряване в универсален пенсионен фонд

Приложение № 3: Консолидирана фискална програма за периода 2014-2018 г.

КОНСОЛИДИРАНА ФИСКАЛНА ПРОГРАМА ЗА ПЕРИОДА 2014-2018 г.

Показатели	2014 Отчет	2015 Програма Ревизирана оценка	2016 Програма	2017 Прогноза	2018 Прогноза
млн. лв.					
Приходи, помощи и дарения	29 409,1	31 649,5	33 017,7	33 899,2	35 347,4
Данъчно-осигурителни приходи	23 027,8	24 724,6	25 992,2	27 001,2	28 206,7
<i>Преки данъци</i>	<i>4 275,9</i>	<i>4 454,9</i>	<i>4 684,9</i>	<i>4 900,3</i>	<i>5 120,6</i>
Корпоративни данъци	1 679,3	1 727,2	1 843,0	1 910,1	1 989,6
от нефинансови предприятия	1 533,2	1 606,2	1 671,3	1 732,1	1 804,2
от финансови институции	146,1	121,0	171,7	178,0	185,4
Данъци върху доходите на физическите лица	2 596,6	2 727,7	2 841,9	2 990,3	3 131,0
<i>Приходи на социалното и здравното осигуряване</i>	<i>6 448,8</i>	<i>6 650,0</i>	<i>7 134,2</i>	<i>7 428,2</i>	<i>7 864,5</i>
Осигурителни вноски за държавно обществено осигуряване	4 520,9	4 609,3	5 013,2	5 258,2	5 643,5
Здравноосигурителни вноски	1 927,9	2 040,7	2 121,0	2 170,0	2 221,0
<i>Косвени данъци</i>	<i>11 480,8</i>	<i>12 755,9</i>	<i>13 261,6</i>	<i>13 726,6</i>	<i>14 242,4</i>
ДДС	7 264,4	8 089,6	8 409,6	8 716,5	9 073,6
Акцизи	4 038,7	4 489,0	4 670,0	4 821,4	4 972,3
Данък върху застрахователните премии	24,5	27,2	32,0	33,2	34,5
Мита и митнически такси	153,1	150,0	150,0	155,5	161,9
<i>Такса върху производството на захар и изоглюкоза</i>	<i>1,0</i>	<i>1,0</i>	<i>1,0</i>	<i>1,0</i>	<i>1,0</i>
<i>Други данъци</i>	<i>821,3</i>	<i>862,7</i>	<i>910,5</i>	<i>945,1</i>	<i>978,2</i>
Неданъчни приходи	3 460,0	3 619,7	4 481,6	3 911,4	3 984,7
<i>Превъзходство на приходите над разходите на БНБ</i>	<i>62,3</i>	<i>42,0</i>	<i>27,3</i>	<i>28,1</i>	<i>34,2</i>
<i>Други</i>	<i>3 397,7</i>	<i>3 577,7</i>	<i>4 454,3</i>	<i>3 883,3</i>	<i>3 950,5</i>
Приходи от такси	1 850,9	1 741,3	1 930,6	1 949,0	1 962,9
Приходи и доходи от собственост	1 021,7	1 072,6	1 039,6	1 051,2	1 112,0
Глоби, санкции и наказателни лихви	213,3	188,1	178,9	177,8	168,6
Постъпления от продажба на нефинансови активи	262,4	380,3	487,2	489,2	491,1
Приходи от концесии	123,0	113,7	705,2	105,2	105,2
Други приходи	-73,6	81,7	112,8	110,9	110,9
Помощи и дарения	2 921,4	3 305,2	2 544,0	2 986,6	3 155,9
помощи от страната	22,3	15,9	17,9	18,3	18,7
помощи от чужбина	2 899,1	3 289,3	2 526,1	2 968,3	3 137,3

Показатели	2014 Отчет	2015 Програма Ревизирана оценка	2016 Програма	2017 Прогноза	2018 Прогноза
млн. лв.					
Общо разходи и Вноска в бюджета на ЕС	32 482,0	34 523,7	34 817,7	35 209,2	36 337,4
Разходи	31 527,2	33 543,9	33 808,0	34 208,4	35 281,3
<i>Нелихвени разходи</i>	<i>30 947,3</i>	<i>32 672,1</i>	<i>33 005,7</i>	<i>33 255,7</i>	<i>34 314,7</i>
Текущи разходи	25 802,2	26 478,3	27 301,1	28 061,6	28 742,9
Заплати и стипендии	4 677,3	4 492,9	4 791,5	4 789,6	4 793,4
Заплати	4 552,5	4 421,3	4 716,6	4 714,8	4 718,6
Стипендии	124,8	71,6	74,9	74,9	74,9
Осигурителни вноски	1 378,5	1 338,8	1 433,9	1 460,7	1 485,1
Издръжка - общо	4 479,3	4 850,7	4 768,7	4 741,7	4 943,6
Субсидии - общо	1 419,2	1 464,5	1 523,2	1 692,5	1 712,7
Субсидии	1 326,1	1 383,6	1 439,1	1 607,4	1 627,5
Субсидии за осъществяване на болнична помощ	93,1	80,8	84,1	85,1	85,1
Социални и здравноосигурителни плащания	13 268,1	13 459,7	13 981,6	14 424,3	14 841,3
Пенсии	8 136,0	8 371,9	8 727,0	9 047,7	9 364,7
Текущи трансфери, обезщетения и помощи за домакинствата	2 316,7	2 392,7	2 445,3	2 437,7	2 436,9
Здравноосигурителни плащания	2 815,3	2 695,1	2 809,2	2 938,9	3 039,7
Предоставени текущи и капиталови трансфери за чужбина	30,0	10,5	11,9	12,9	12,9
Прираст на държавния резерв и изкупуване на земеделска продукция	28,6	19,2	19,2	19,2	19,2
Капиталови разходи	4 509,1	6 275,0	6 088,0	5 712,5	6 092,9
Резерв за непредвидени и/или неотложни разходи	1 157,3	760,8	387,7	402,2	413,4
- за структурни и/или допълнителни фискални мерки	807,3	387,8			
- по бюджетите на бюдж. организации	279,8	303,0	317,7	332,2	343,4
НЗОК	279,5	301,9	316,6	331,1	342,3
Народно събрание		0,5	0,5	0,5	0,5
Съдебна власт	0,2	0,6	0,6	0,6	0,6
- за предотвратяване, овладяване и преодоляване на последиците от бедствия	70,3	70,0	70,0	70,0	70,0
Лихви	579,9	871,8	802,3	952,7	966,7
Външни лихви	336,9	519,7	506,9	642,3	651,2
Вътрешни лихви	243,0	352,1	295,3	310,4	315,5
Вноска в бюджета на ЕС	954,9	979,9	1 009,7	1 000,8	1 056,1
Първичен баланс (+/-)	-2 493,0	-2 002,5	-997,7	-357,3	-23,3
Бюджетно салдо (+/-)	-3 072,9	-2 874,3	-1 800,0	-1 310,0	-990,0
Финансиране (+/-)	3 072,9	2 874,3	1 800,0	1 310,0	990,0
Б В П	83 612,3	85 967,0	88 282,4	91 342,2	95 054,8

Показатели в % от БВП	2014 Отчет	2015 Програма Ревизирана оценка	2016 Програма	2017 Прогноза	2018 Прогноза
Приходи, помощи и дарения	35,2%	36,8%	37,4%	37,1%	37,2%
Данъчно-осигурителни приходи	27,5%	28,8%	29,4%	29,6%	29,7%
<i>Преки данъци</i>	<i>5,1%</i>	<i>5,2%</i>	<i>5,3%</i>	<i>5,4%</i>	<i>5,4%</i>
Корпоративни данъци	2,0%	2,0%	2,1%	2,1%	2,1%
от нефинансови предприятия	1,8%	1,9%	1,9%	1,9%	1,9%
от финансови институции	0,2%	0,1%	0,2%	0,2%	0,2%
Данъци върху доходите на физическите лица	3,1%	3,2%	3,2%	3,3%	3,3%
<i>Приходи на социалното и здравното осигуряване</i>	<i>7,7%</i>	<i>7,7%</i>	<i>8,1%</i>	<i>8,1%</i>	<i>8,3%</i>
Осигурителни вноски за държавно обществено осигуряване	5,4%	5,4%	5,7%	5,8%	5,9%
Здравноосигурителни вноски	2,3%	2,4%	2,4%	2,4%	2,3%
<i>Косвени данъци</i>	<i>13,7%</i>	<i>14,8%</i>	<i>15,0%</i>	<i>15,0%</i>	<i>15,0%</i>
ДДС	8,7%	9,4%	9,5%	9,5%	9,5%
Акцизи	4,8%	5,2%	5,3%	5,3%	5,2%
Данък върху застрахователните премии	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Мита и митнически такси	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%
<i>Такса върху производството на захар и изозюкоза</i>	<i>0,0%</i>	<i>0,0%</i>	<i>0,0%</i>	<i>0,0%</i>	<i>0,0%</i>
<i>Други данъци</i>	<i>1,0%</i>	<i>1,0%</i>	<i>1,0%</i>	<i>1,0%</i>	<i>1,0%</i>
Неданъчни приходи	4,1%	4,2%	5,1%	4,3%	4,2%
<i>Превъзходство на приходите над разходите на БНБ</i>	<i>0,1%</i>	<i>0,0%</i>	<i>0,0%</i>	<i>0,0%</i>	<i>0,0%</i>
<i>Други</i>	<i>4,1%</i>	<i>4,2%</i>	<i>5,0%</i>	<i>4,3%</i>	<i>4,2%</i>
Приходи от такси	2,2%	2,0%	2,2%	2,1%	2,1%
Приходи и доходи от собственост	1,2%	1,2%	1,2%	1,2%	1,2%
Глоби, санкции и наказателни лихви	0,3%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%
Постъпления от продажба на нефинансови активи	0,3%	0,4%	0,6%	0,5%	0,5%
Приходи от концесии	0,1%	0,1%	0,8%	0,1%	0,1%
Други приходи	-0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
Помощи и дарения	3,5%	3,8%	2,9%	3,3%	3,3%
помощи от страната	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
помощи от чужбина	3,5%	3,8%	2,9%	3,2%	3,3%

Показатели в % от БВП	2014 Отчет	2015 Програма Ревизирана оценка	2016 Програма	2017 Прогноза	2018 Прогноза
Общо разходи и Вноска в бюджета на ЕС	38,8%	40,2%	39,4%	38,5%	38,2%
Разходи	37,7%	39,0%	38,3%	37,4%	37,1%
<i>Нелихвени разходи</i>	<i>37,0%</i>	<i>38,0%</i>	<i>37,4%</i>	<i>36,4%</i>	<i>36,1%</i>
Текущи разходи	30,9%	30,8%	30,9%	30,7%	30,2%
Заплати и стипендии	5,6%	5,2%	5,4%	5,2%	5,0%
Заплати	5,4%	5,1%	5,3%	5,1%	4,9%
Стипендии	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
Осигурителни вноски	1,6%	1,6%	1,6%	1,6%	1,6%
Издръжка - общо	5,4%	5,6%	5,4%	5,2%	5,2%
Субсидии - общо	1,7%	1,7%	1,7%	1,9%	1,8%
Субсидии	1,6%	1,6%	1,6%	1,8%	1,7%
Субсидии за осъществяване на болнична помощ	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
Социални и здравноосигурителни плащания	15,9%	15,7%	15,8%	15,8%	15,6%
Пенсии	9,7%	9,7%	9,9%	9,9%	9,9%
Текущи трансфери, обезщетения и помощи за домакинствата	2,8%	2,8%	2,8%	2,7%	2,6%
Здравноосигурителни плащания	3,4%	3,1%	3,2%	3,2%	3,2%
Предоставени текущи и капиталови трансфери за чужбина	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Прираст на държавния резерв и изкупуване на земеделска продукция	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Капиталови разходи	5,4%	7,3%	6,9%	6,3%	6,4%
Резерв за непредвидени и/или неотложни разходи	1,4%	0,9%	0,4%	0,4%	0,4%
- за структурни и/или допълнителни фискални мерки	1,0%	0,5%			
- по бюджетите на бюдж. организации	0,3%	0,4%	0,4%	0,4%	0,4%
НЗОК	0,3%	0,4%	0,4%	0,4%	0,4%
Народно събрание		0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Съдебна власт	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
- за предотвратяване, овладяване и преодоляване на последиците от бедствия	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
Лихви	0,7%	1,0%	0,9%	1,0%	1,0%
Външни лихви	0,4%	0,6%	0,6%	0,7%	0,7%
Вътрешни лихви	0,3%	0,4%	0,3%	0,3%	0,3%
Вноска в бюджета на ЕС	1,1%	1,1%	1,1%	1,1%	1,1%
Първичен баланс (+/-)	-3,0%	-2,3%	-1,1%	-0,4%	0,0%
Бюджетно салдо (+/-)	-3,7%	-3,3%	-2,0%	-1,4%	-1,0%
Финансиране (+/-)	3,7%	3,3%	2,0%	1,4%	1,0%

Приложение № 4: Тавани на разходите по отделни първостепенни разпоредители с бюджет за периода 2016-2018 година на бюджетните организации

(в хил. лв.)

№	Бюджетни организации	2016 г.	2017 г.	2018 г.
	1	2	3	4
1	Администрация на президента	6 050,0	6 068,0	6 086,0
2	Министерски съвет	82 800,0	83 100,0	83 400,0
3	Конституционен съд	2 719,0	2 610,0	4 021,0
4	Омбудсман	2 778,0	2 787,0	2 796,0
5	Министерство на финансите	403 472,0	414 135,0	427 005,0
6	Министерство на външните работи	122 600,5	122 893,0	122 973,5
7	Министерство на отбраната	1 003 089,0	1 003 400,0	1 003 711,0
8	Министерство на вътрешните работи	1 126 977,0	1 127 336,6	1 127 697,0
9	Министерство на правосъдието	205 132,0	205 482,0	205 832,0
10	Министерство на труда и социалната политика	1 109 914,8	1 111 528,9	1 112 143,0
11	Министерство на здравеопазването	436 541,3	438 847,7	439 844,1
12	Министерство на образованието и науката	445 468,0	447 063,4	448 133,0
13	Министерство на културата	139 547,5	140 386,0	140 541,1
14	Министерство на околната среда и водите	44 481,9	44 651,9	44 822,9
15	Министерство на икономиката	71 864,4	72 039,2	72 214,0
16	Министерство на енергетиката	115 559,6	115 590,1	115 620,6
17	Министерство на туризма	13 243,9	13 254,5	13 265,1
18	Министерство на регионалното развитие и благоустройството	326 564,5	334 374,1	334 632,9
19	Министерство на земеделието и храните	246 908,2	248 308,4	249 146,8
20	Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията	255 211,2	257 592,2	258 826,5
21	Министерство на младежта и спорта	71 211,2	67 122,8	67 173,7
22	Държавна агенция "Национална сигурност"	97 324,0	97 330,0	97 336,0
23	Комисия за разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия	3 400,0	3 415,0	3 430,0
24	Комисия за защита от дискриминация	2 248,0	2 258,0	2 268,0
25	Комисия за защита на личните данни	2 283,0	2 292,0	2 301,0
26	Комисия за отнемане на незаконно придобито имущество	6 132,0	6 162,0	6 192,0
27	Национална служба за охрана	33 916,0	34 000,0	34 084,0
28	Държавна агенция "Разузнаване"	20 700,0	20 700,0	20 700,0
29	Национален статистически институт	18 852,1	18 941,4	19 030,7
30	Комисия за защита на конкуренцията	3 591,1	3 613,6	3 636,1
31	Комисия за регулиране на съобщенията	8 428,0	9 267,0	9 303,0
32	Съвет за електронни медии	1 235,0	1 241,2	1 247,4
33	Комисия за енергийно и водно регулиране	4 919,1	4 940,7	4 962,3
34	Агенция за ядрено регулиране	4 127,1	5 008,2	5 022,3
35	Държавна комисия по сигурността на информацията	3 861,0	3 877,0	3 893,0
36	Държавна агенция "Държавен резерв и военновременни запаси"	40 365,8	40 427,3	40 488,8
37	Комисия за предотвратяване и установяване на конфликт на	1 300,0	1 307,0	1 314,0

	интереси			
38	Комисия за финансов надзор	10 441,8	10 729,6	11 019,4
	1	2	3	4
39	Комисия за публичен надзор над регистрираните одитори	1 286,0	1 293,0	1 300,0
40	Централна избирателна комисия	3 000,0	3 012,0	3 024,0
41	Държавен фонд "Земеделие"	367 525,3	367 745,3	367 965,3
42	Национално бюро за контрол на специалните разузнавателни средства	1 334,0	1 340,0	1 346,0
43	Държавна агенция "Технически операции"	43 628,0	43 650,0	43 672,0
44	Сметна палата	15 307,0	15 367,0	15 427,0
45	Национален осигурителен институт	10 039 169,4	10 350 566,7	10 664 021,8
	в т.ч. Пенсии	8 700 000,0	9 018 730,2	9 333 437,4
46	Фонд "Гарантирани вземания на работниците и служителите"	1 833,7	1 949,3	2 037,1
47	Учителски пенсионен фонд	27 088,0	29 104,1	31 334,1
48	Национална здравноосигурителна каса	3 201 065,0	3 345 319,0	3 457 596,0

Приложение № 5: Препоръчителни тавани на разходите по бюджетите на Народното събрание и на съдебната власт за периода 2016-2018 г.

(в хил. лв.)

№	Бюджетни организации	2016 г.	2017 г.	2018 г.
	1	2	3	4
1	Народно събрание	53 400,0	53 600,0	54 400,0
2	Висш съдебен съвет	518 000,0	521 000,0	524 000,0

Приложение № 6: Размери на бюджетните взаимоотношения (трансферите) на държавния бюджет с бюджетите на БНТ, БНР, БТА, БАН, държавните висши училища и държавните висши военни училища за периода 2016-2018 г.

(в хил. лв.)

№	Бюджетни взаимоотношения (трансфери)	2016 г.	2017 г.	2018 г.
	1	2	3	4
1	Предоставени трансфери от централния бюджет за бюджета на Българската национална телевизия	65 147,0	65 272,2	65 397,4
	в т.ч. по чл.70, ал.4, т.2 от Закона за радиото и телевизията	8 100,0	8 100,0	8 100,0
2	Предоставени трансфери от централния бюджет за бюджета на Българското национално радио	42 112,0	42 224,4	42 336,8
	в т.ч. по чл.70, ал.4, т.2 от Закона за радиото и телевизията	3 900,0	3 900,0	3 900,0
3	Предоставени трансфери от централния бюджет за бюджета на Българската телеграфна агенция	4 385,0	4 401,3	4 417,6
4	Предоставени трансфери от бюджета на Министерството на образованието и науката за бюджетите на Българската академия на науките и държавните висши училища - общо	456 618,3	457 168,3	457 718,3
4.1.	- за бюджета на Българската академия на науките	73 287,0	73 837,0	74 387,0
4.2.	- за бюджетите на държавните висши училища	383 331,3	383 331,3	383 331,3
5	Предоставени трансфери от бюджета на Министерството на околната среда и водите за бюджета на Българската академия на науките	2 550,0	2 550,0	2 550,0
6	Предоставени трансфери от бюджета на Министерството на отбраната за бюджетите на държавните висши военни училища	24 084,0	24 148,0	24 212,0

Приложение № 7: Тавани на разходите и/или на трансферите (нето) по сметките за средствата от Европейския съюз за периода 2016-2018 г.

(в хил. лв.)

№	Сметки за средствата от Европейския съюз	2016 г.			2017 г.			2018 г.		
		Общо разходи и трансфери (нето) к.2.1-к.2.2	в т.ч.		Общо разходи и трансфери (нето) к.3.1-к.3.2	в т.ч.		Общо разходи и трансфери (нето) к.4.1-к.4.2	в т.ч.	
			Разходи	Трансфери (нето)		Разходи	Трансфери (нето)		Разходи	Трансфери (нето)
	1	2	2.1	2.2	3	3.1	3.2	4	4.1	4.2
1	Сметка за средствата от Европейския съюз на Държавния фонд „Земеделие“	343 469,1	500 000,0	156 530,9	562 733,1	476 234,5	-86 498,6	319 449,5	481 914,0	162 464,5
2	Сметка за средствата от Европейския съюз на Националния фонд	2 150 294,7	2 963 269,4	812 974,8	2 536 970,1	3 161 708,9	624 738,8	2 967 626,4	3 699 267,4	731 641,0
3	Другите сметки за средства от Европейския съюз и средства по други международни програми и договори, за които се прилага режимът на сметките за средства от Европейския съюз	169 221,7	237 253,8	68 032,1	146 811,1	180 231,6	33 420,5	127 193,2	150 971,7	23 778,5

Приложение № 8: Тавани на разходите и трансферите (нето) по държавни предприятия, включени в КФП за периода 2016-2018 г.

(в хил. лв.)

№	Държавни предприятия, включени в консолидираната фискална програма	2016 г.			2017 г.			2018 г.		
		Общо разходи и трансфери (нето) к.2.1-к.2.2	в т.ч.		Общо разходи и трансфери (нето) к.3.1-к.3.2	в т.ч.		Общо разходи и трансфери (нето) к.4.1-к.4.2	в т.ч.	
			Разходи	Трансфери (нето)		Разходи	Трансфери (нето)		Разходи	Трансфери (нето)
	1	2	2.1	2.2	3	3.1	3.2	4	4.1	4.2
1	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда	62 236,3	97 236,3	35 000,0	60 209,0	95 507,0	35 298,0	60 218,0	80 218,0	20 000,0
2	Национална компания "Стратегически инфраструктурни проекти"	0,0	1 370,0	1 370,0	0,0	1 370,0	1 370,0	0,0	1 370,0	1 370,0
3	Фонд „Сигурност на електроенергийната система“	290 000,0	290 000,0	0,0	290 000,0	290 000,0	0,0	290 000,0	290 000,0	0,0

Приложение № 9: Размери на бюджетните взаимоотношения между централния бюджет и бюджетите на общините за периода 2016-2018 г.

(в хил. лв.)

№	Показатели	2016 г.	2017 г.	2018 г.
1	2	3	4	5
	Бюджетни взаимоотношения - всичко	2 662 137,0	2 719 226,4	2 728 006,7
	от тях:			
1.	Обща субсидия за делегираните от държавата дейности	2 222 918,7	2 249 052,7	2 257 833,0
2.	Трансфери за местни дейности, без целева субсидия за капиталови разходи	297 128,1	311 128,1	311 128,1
	от тях:			
2.1.	Обща изравнителна субсидия	269 000,0	281 000,0	281 000,0
2.2.	За зимно поддържане и снегочистване на общински пътища	28 128,1	30 128,1	30 128,1
3.	Целева субсидия за капиталови разходи - общо	142 090,2	159 045,6	159 045,6
	от тях:			
3.1.	делегираните от държавата дейности	35 600,0	35 600,0	35 600,0
3.2.	местни дейности	106 490,2	123 445,6	123 445,6